Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 28 mei 2011

MUZIEK
3
'Een uniek muziekleven' (1)'

RECENSIE
7
'De Oliekoning'
Hugo Chávez

ACHTERGROND
14
'Stagiaire met VOC-mentaliteit'

'Enfant terrible' John Baselmans:

'Ik ben blij dat ik nog leef'

"Kindermishandeling is een ondergeschoven kindje. Letterlijk!

Als ik zie wat er allemaal gebeurt draait mijn maag zich om.

Voorlichting is er niet, laat staan enige professionele hulp."

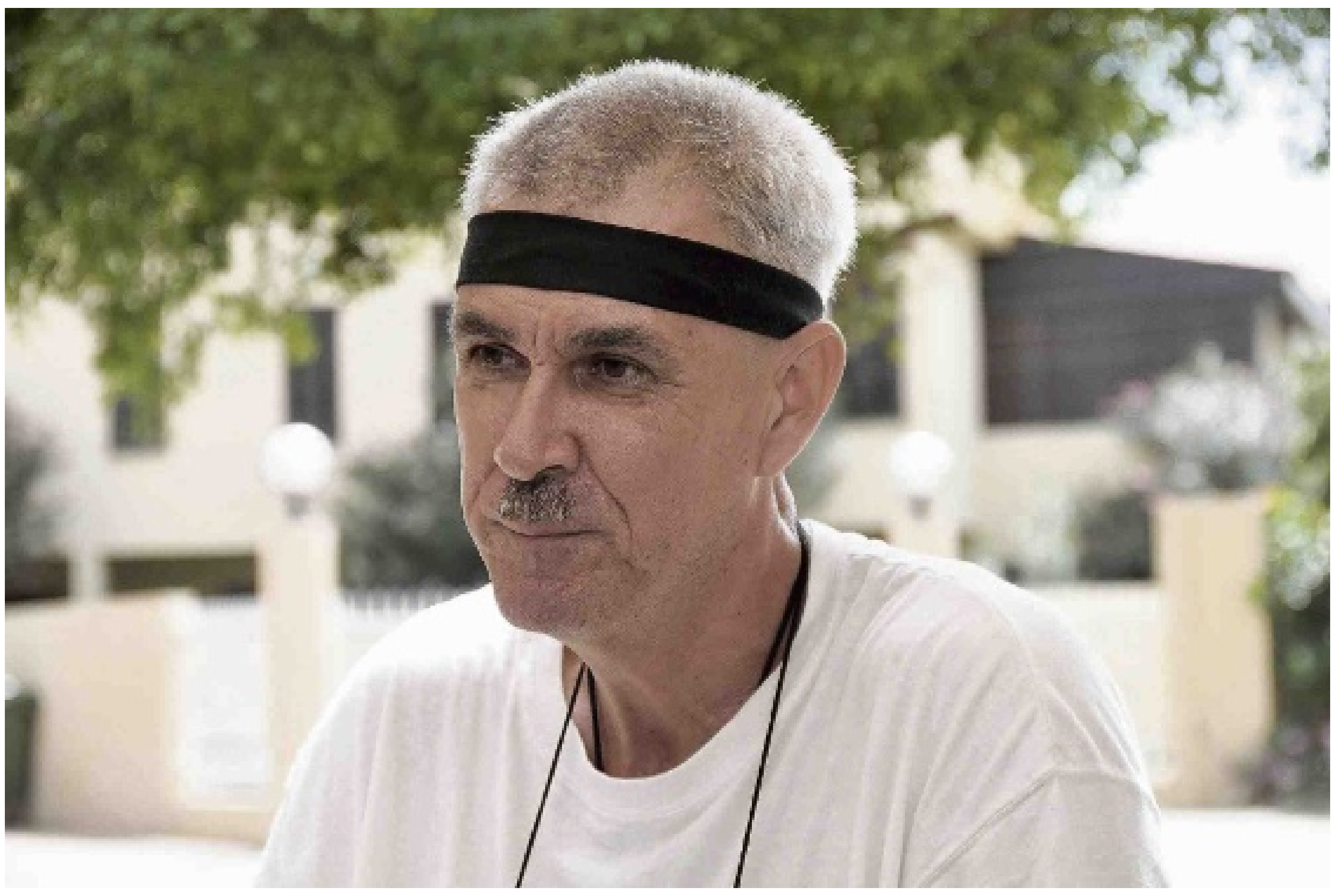

Tekst: Marja Berk Foto's: Ken Wong

Het is een uitspraak van een man die zich zeer nauw betrokken voelt bij de maatschappij op ons eiland. John Baselmans. Een enfant terrible en een bevlogen bemoeial. Zijn persoonlijke ervaringen met kindermishandeling en -misbruik heeft hij verwoord in een schrijnend boekje: 'Geboren voor één cent'.

Een fragment:
'Mario was een jongen die gedurende enkele dagen bij ons logeerde. Een jongen vol levensenergie en zeer gewild bij de jongere dames. Met zijn charme op de leeftijd van 8 jaar was hij dé jongen van de buurt. Hij was tijdelijk bij ons terechtgekomen omdat pa en ma vele zaken deden die niet door de beugel konden. Mario was letterlijk het kind van de rekening.
De eerste dagen was hij duidelijk aanwezig, een jongen vol pit. Er leek niets mis mee. Totdat de avonden kwamen en Mario naar bed moest. De bravoure was over en Mario werd een jongetje dat 's nachts huilde en wegkroop onder de dekens.
We troffen hem regelmatig 's nachts huilend aan en het bleek dat hij werkelijk bang was voor mij, als man. Nadat wij zijn vertrouwen hadden gewonnen bleek dat Mario 's nachts nogal eens bezoek kreeg van pa en ma. Stomdronken. De nacht werd voor hem een hel waarin hij werd misbruikt'.

Omdat 'Geboren voor één cent' meer en meer bekendheid kreeg, besloot Ñapa de schrijver op te zoeken om oorzaak en gevolg te bespreken. Geboren in het Noord-Brabantse Aalst-Waalre kwam hij dertig jaar geleden naar Curaçao. "Mijn inmiddels overleden vrouw kwam van de Antillen en kreeg heimwee. De keuze was dus niet zo moeilijk. In Nederland was ik al kunstenaar en dat heb ik hier voortgezet", vertelt hij. Zij werd docente op het Coromoto College. Daar werd ze regelmatig geconfronteerd met probleemkinderen, waarbij in veel gevallen opvang door haar en John niet alleen wenselijk, maar hoogst noodzakelijk was. "Waar moesten die kinderen anders naar toe? Er was helemaal niets en nog steeds niet!" Na haar overlijden leerde John zijn huidige echtgenote, Elsa, kennen en met haar verhuisde hij van de stad naar Banda'bou. Daar werd hij meer en meer met kindermishandeling geconfronteerd. De situatie van veel kinderen was zo desolaat dat Baselmans besloot de publiciteit te zoeken en de overheid met deze problematiek te confronteren. Dat dat laatste hem niet in dank wordt afgenomen, blijkt onder meer uit het volgende relaas.

"Met de regelmaat van de klok namen wij kinderen in huis. Maar we kwamen van de ene in de andere ellende. Zwaar mishandeld, misbruikt, en we kregen geen enkele steun. Een beetje van de kinderbescherming, maar dat was het dan. Destijds gaven we aan onze hulp geen ruchtbaarheid, maar op enig moment is de maat vol. Je kunt je mond wel blijven houden, maar ik vond dat ik het zichtbaar moest maken, anders verandert er nooit iets! Dus besloot ik een boek te schrijven met alles wat wij met die kinderen hebben meegemaakt. Echt, het één was nog schrijnender dan het ander. Weet je wat ik tijdens het schrijven eigenlijk nog het ergste vond? Ik besefte ineens dat we van álles met die kinderen hadden kunnen uithalen, want er was niemand die op hen lette! Geen haan die er naar kraaide." Zijn ogen spugen vuur, hij neemt nog een slok koffie en vervolgt zijn verhaal.

"Sommige ouders hadden geen benul waar hun kinderen uithingen, maar dat boeide ze ook niet. Ik zal je vertellen dat mijn vrouw en ik wel hebben liggen janken van machteloosheid. Op Banda'bou is de familieband nog ongelofelijk sterk, maar dat levert dus ook een complicatie op. Nog steeds krijgen jonge meiden kinderen van hun eigen vader en dat gaat maar door! Het is normaal, het wordt geaccepteerd en 'het is altijd zo geweest'. En waarom? Omdat pa toch in hoofdzaak voor de centen zorgt, men staat achter de familieband, and that's it. Er zijn gevallen die ik ken waarbij de vader twee kinderen heeft verwekt bij zijn jongste dochters!"

Zijn strijd is fel en voor mijn opmerking dat men wellicht bij de overheid met stroop meer vliegen vangt dan met azijn, is hij niet gevoelig. "Ik heb dat geprobeerd. Echt, ik heb getracht zo'n houding vol te houden. Ik heb jarenlang gestreefd naar een minzame verhouding met de overheid. Aan de bel getrokken, gewaarschuwd. Maar het hélpt niet! Er wordt niet geluisterd. Het is genoeg geweest!"

Ondanks het feit dat hij pleit voor onafhankelijkheid voor de vrouw beseft Baselmans dat dat een heikel punt is. "Vrouwen uit de lagere bevolkingslaag durven geen nee te zeggen, zijn nog nederig, en dat is een maatschappelijk probleem. Laatst was ik nog bij een jonge vrouw die volledig apathisch voor zich uit keek, er kwam geen woord uit. Ze staarde voor zich uit, murw geslagen en waarschijnlijk voor de zoveelste keer zwanger."

Wat John ook grote zorgen baart is dat incest generaties verzwakt. Niet alleen fysiek maar ook geestelijk. "Daar krijgen we nu al de rekening van gepresenteerd, maar hoe pak je dat aan? Met alle respect, maar veel mensen beseffen niet dat het niveau van bepaalde bevolkingsgroepen al aan het dalen is. Vreselijk toch! Daar moeten we voor waken en proberen de zogenaamde zwakke schakels bij te spijkeren voor zover dat mogelijk is. Ik ben bang dat dit decennia in beslag gaat nemen. Het is door professor Hoksbergen - een bekend Nederlands psycholoog - bewezen dat het een DNA-gevoelige kwestie is. Ik neig ernaar hem gelijk te geven. We hebben zeer jonge kinderen opgevangen en ze een goede begeleiding gegeven. We hebben ze laten zien dat het ook anders kan. Ondanks die basis gaan ze op latere leeftijd alsnog de fout in en zijn ze verloren. Dan komt die klik in hun hoofd en gaan ze toch de verkeerde kant op. Met professionele hulp op jongere leeftijd waren ze eerder tot enig besef gekomen en had er adequater op ingespeeld kunnen worden", aldus Baselmans. Maar die hulp is er gewoon niet.

In zijn strijd klopte hij vaak aan bij de overheid, overigens zonder resultaat. Don Quichotte in de vorm van Baselmans. "Oh ja, Gerrit Schotte stond in den beginne wel open voor mijn argumenten. Er moest iets gedaan worden! Hij wilde, gesteund door maatschappelijk werkers en thuiszorg, wijkprojecten opzetten waaraan ik mijn medewerking zou verlenen. Vooral de thuiszorg signaleert wat er aan de hand is binnen gezinnen. Maar naarmate de tijd verstrijkt hoor ik na diverse mails en contactpogingen van mijn kant helemaal niets meer. Hij is overigens wel de eerste politicus die eindelijk toestemming heeft gegeven voor een onderzoek. Er begint dus wel íets te roeren. Maar eerlijk gezegd begin ikzelf steeds meer aan zijn kunde en kennis te twijfelen. Weet je, hij heeft alle zogenaamde 'relschoppers' bij zich gehad om hen voor zich te winnen. Mensen die zich hard maken voor misstanden op dit eiland, en in de ogen van de regering moeilijk doen."

Waarom heeft Schotte zich die moeite getroost? "Het was bedoeld om de boel te sussen!" is het antwoord. "Ik blijf hem onder druk zetten, maar hij antwoordt nergens meer op. Hij praat wel, maar doet niets!" En wat nu? "Waar zijn zijn medewerkers die dit moeten oppakken? Hebben er al gesprekken plaatsgevonden? Ik merk er niets van." Baselmans maakt zich kwaad. "Bel maar huisartsen op met een praktijk op Banda'bou! Je wilt niet weten wat zij allemaal meemaken! Er was een jongen verslaafd aan drugs, hij leed aan HIV en dat was allemaal te wijten aan zijn jeugd. Hij is doodgegaan op een paar oude kranten!"

Met een schone lei beginnen, dat is wat hij wil. "Er zijn stichtingen die over miljoenen beschikken en daar wordt niets mee gedaan! Ondanks al dat geld zijn er zwaar verwaarloosde kinderen overleden. Dat heb ik gemeld bij minister Constancia, maar denk je dat zij ingrijpt? Nee dus. Dat begrijp ik nog wel. Als je werkelijk gaat zitten wroeten in kinderleed komt er een enorme beerput naar boven en dat wil ze niet! Stel je voor zeg!"

Maar het is lang niet alles. Ook in de tijd van minister Omayra Leeflang werd het leven van Baselmans naar zijn zeggen onmogelijk gemaakt, bang als ze was dat misstanden naar buiten kwamen. "Ze veroordeelde mij op voorhand, zonder 'Geboren voor één cent' gelezen te hebben." Dreigen met rechters, dwarsliggerij: Baselmans trok zich er niets van aan. "Ik bezit niets, leef van een pensioentje, heb een huurhuis, bij mij valt niets te halen. Willen ze mijn onderbroeken? Kom maar op!"

Het grootste probleem is volgens Baselmans het gebrek aan samenwerking. "Zedenpolitie, kinderbescherming, Coraline Perret Gentil (Stichting tegen kindermishandeling), ze hebben allemaal de beste bedoelingen, maar werken volstrekt langs elkaar heen. Dat heb ik ook in mijn boek aangegeven. Iedereen werkt voor zijn eigen 'ik', maar het belang van het kind in zijn algemeenheid wordt volkomen uit het oog verloren. Daar heb ik het vreselijk moeilijk mee." Er is volgens hem een oplossing op korte termijn.
"Als politici nou eens het lef hadden om in eerste instantie alle subsidies aan stichtingen in te trekken of te heroverwegen. Licht al die stichtingen en kerkelijke organisaties die met kinderen werken nou eens goed door, stuk voor stuk. Breng ze onder in een nieuwe, overkoepelende organisatie! Iedereen zou zich moeten houden aan één vaste wet. Dat kan op korte termijn geëist worden. De meeste krijgen geld van de overheid, maar er zijn kerkelijke organisaties die subsidie weigeren. Bewust. Omdat het aannemen van subsidie controle van de overheid betekent en dat willen ze niet! Verdeel de subsidie al naar gelang het specialisme van zo'n stichting naar de relatief gemakkelijke gevallen, de moeilijke gevallen en de hopeloze gevallen. De Stichting Kinderbescherming beschikt voor de implementatie over de kennis en documentatie."

Vele Nederlandse politici alsook het koninklijk huis hebben een exemplaar van het boek ontvangen. "Minister Donner vindt het een interne aangelegenheid", sneert hij. "Veel te bang dat ze weer worden vergeleken met die oude kolonialen. Maar Nederland kan niet meer zeggen dat ze er niets van wist."

Zijn gevecht tegen kinderleed wordt ook belemmerd door grote economische belangen. "Aan kinderporno wordt heel veel geld verdiend. Denk je nou echt dat die maffia gestopt kan worden omdat Baselmans loopt te schreeuwen?" vraagt hij. "Als we écht zouden willen en we zouden goed samenwerken met al die stichtingen, met huisartsen, wijkverpleging en thuiszorg, waarbij melding van misbruik kan worden gemaakt, waar echt álles binnenkomt, dan kunnen we veel meer bereiken dan tot nu toe het geval is!"

John Baselmans wordt soms moedeloos van het onbegrip en de tegenstand. "Ik werd en word nu nog zelfs meerdere malen bedreigd. Ik moet mijn mond houden omdat ik een gevoelige snaar raak. De belangen zijn te groot", verzucht hij "Ik ben blij dat ik nog leef, dat ik het gehaald heb en nu tegenover jou zit. De wereld waar ik door mijn betrokkenheid in terechtkwam is een onderwereld. Ik had al dood kunnen zijn. Dat risico neem ik, maar geloof me, ik geef niet op. Nooit!"

Het boek 'Geboren voor één cent' is te downloaden op www.johnbaselmans.com of te bestellen via www.lulu.com en www.amazon.com.

ÑAPA 2011
Nr. 20

Vernieuwing

De Ñapa lijkt deze week in het teken van innovatie, van vernieuwing, te staan. 'Stilstand is achteruitgang' is een cliché geworden, maar dat gebeurde natuurlijk niet zomaar!

Op pagina 3 begint een serie van drie artikelen over het leven en werk van de Curaçaose musicus en componist Rudolf Palm (1880-1950) geschreven door Joop Halman, hoogleraar Innovatieve Processen aan de Universiteit Twente en kleinzoon van Palm. Deel een gaat over de vroege jeugd van Palm, zijn werk als uitvoerend musicus, de eerste opnamen in New York van zijn composities en het pionierswerk dat hij verrichtte bij de introductie van de Ka'i òrgel en de pianola op Curaçao.

De BES-eilanden zijn enorm in ontwikkeling sinds het staatkundig veranderingsproces. Op 1 mei werd Wilbert Stolte aangesteld als de nieuwe Rijksvertegenwoordiger van de BES-gemeenten. Lisette Keus sprak met hem. Veranderen is een lastig proces dat altijd wel ergens weerstand oproept. Hij is zich ervan bewust. Maar, zegt Stolte onder meer nuchter, 'de eerste stappen zijn gezet en nu gaan we verder'. Meer hierover op pagina 6.

De bekende correspondent Latijns-Amerika van de Wereldomroep, Edwin Koopman, raakte gefascineerd door het verschijnsel Chávez en vroeg zich af wat die Bolivariaanse beweging inhield. Hij besloot de ontwikkelingen op de voet te volgen en publiceerde deze maand 'De oliekoning. Hugo Chávez en de beloftes van zijn Latijns-Amerikaanse revolutie'. Brede Kristensen las het boek over de eerste president van Venezuela 'die de taal van de straat spreekt' en schreef een recensie die u kunt lezen op pagina 7.

Cradle to cradle is een nieuwe kijk op duurzaamheid. Sterker nog: cradle to cradle (C2C) gaat verder: probeer in plaats van minder slecht, goed te zijn. Ñapa-medewerkster Judice Ledeboer geeft op pagina 10 alle ins en outs van dit relatief nieuwe begrip aan de hand van het boek 'Cradle to Cradle, afval = voedsel' van Michael Braungart en William McDonough. Stoppen met als een kip zonder kop produceren en consumeren, maar 'de aarde eer aan doen', daar draait het om. Daar hebben wij niets aan toe te voegen.

Een fijn weekend,
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Jourell Cannister
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Ezra de Haan
Margot Hack
Joop Halman
Lennart Huijsen
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Elaine Marchena
Wouter Mol
Milangela Plate
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Barmhartige Samaritaan:

'Bij ons geen strijkstok'

Als je anderhalf jaar geleden door Soto reed, schalden de bachata's je tegemoet vanuit de Santa Clara bar. Dit pittoreske gebouw heeft ondertussen een hele nieuwe bestemming. Op de gevel van de voormalige kroeg staat nu Refugio di Dios (toevluchtsoord van God). Het is Witte Donderdag en binnen werkt een groep dames aan een paasstukje, voor thuis. Zij zijn van de handvaardigheidsgroep: een van de activiteiten die broeder Herman, bekend van kinderherstellingsoord Siloam, hier wekelijks vanuit stichting 'De Barmhartige Samaritaan' organiseert.

Tekst en foto's: Elaine Marchena

"Door contacten met ouders en familieleden van kinderen die in Siloam verbleven, kregen we zicht op de uitzichtloze armoede binnen veel van de Curaçaose bario's", verklaart broeder Herman, mede-oprichter en drijvende kracht achter De Barmhartige Samaritaan. "Het is een verborgen armoede: mensen schamen zich er voor en weten het ook goed te verbergen. Je krijgt er pas zicht op, als je een open en eerlijk contact met ze weet op te bouwen. Het beeld dat dan ontstaat, stemt niet vrolijk. Zo ken ik een dame die als schoonmaakster werkt, bij het dok en bij een horeca-instelling. Officieel verdient zij 500 gulden per maand. Maar soms krijgt zij van haar werkgevers maar 300 gulden uitbetaald. Om van en naar haar werk te reizen, is zij dagelijks al 2,10 gulden kwijt voor een enkele reis met de bus. Zij runt het huishouden alleen dus reken maar uit wat zij overhoudt om met haar twee thuiswonende kinderen van rond te komen. De onderstand, waar ook veel gezinnen het van moeten hebben, bedraagt tegenwoordig 300 gulden per maand en stijgt niet mee met de voedsel- en brandstofprijzen. Je ontvangt per kind 40 gulden extra per maand. Voor veel alleenstaande vrouwen dus een reden om ervoor te zorgen dat ze een kindje krijgen. Onder deze omstandigheden is het toch geen wonder dat een deel van de kansarme bevolking in de criminaliteit terechtkomt?"

Een selectie van de producten die de handvaardigheidsgroep vervaardigt en die je op verschillende plekken op het eiland kunt kopen.

Stichting De Barmhartige Samaritaan werd in 2007 opgericht en stelt zich tot doel om de thuissituatie van zieke kinderen, die ook thuis verzorging nodig hebben, te verbeteren. Dat gebeurt onder meer in de vorm van hulp in natura. De stichting ontvangt wekelijks levensmiddelen van enkele meewerkende lokale supermarkten en groothandels. Deze worden iedere zaterdag uitgedeeld aan gezinnen die daarvoor in aanmerking komen. Herman: "Maar je lost het probleem niet op door eten weg te geven, want zo kweek je afhankelijkheid. Wij gaan de bariobewoners daarom leren hoe ze hoe ze zelf groente en vruchten kunnen verbouwen, kunnen gaan vissen en eenvoudige reparaties uitvoeren. Wij willen mensen de tools geven om voor zichzelf te kunnen zorgen."

Analfabeten

Onder die tools rekent de stichting vooral ook een stuk onderwijs en bijscholing. De Barmhartige Samaritaan doet verder veel voor ex-gedetineerden en drugsverslaafden, waar de medewerkers mee in aanraking komen tijdens hun wekelijkse bezoeken aan de Bon Futuro-gevangenis. Zij zijn daar iedere vrijdagochtend, om counseling en Bijbelstudie aan gedetineerden te geven. Tussen maart en december 2010 verzorgde de stichting voor zes ex-drugverslaafde jongeren een opleiding tot assistent-kok. De opleiding stond onder leiding van de professionele kok wijlen Martin Baak, die helaas onlangs plotseling overleed. Dit initiatief wordt voortgezet zodra er een nieuwe kok is aangesteld.

Volgens Broeder Herman is er een schrikbarend hoog

Broeder Herman

aantal functionele analfabeten op het eiland: in de wijken van Banda'bou ligt het percentage volgens zijn schatting rond de 50 procent. "Het zijn vaak mensen die, vanwege geldgebrek van hun ouders, zwangerschap of andere sociale problemen hun schoolopleiding nooit hebben afgemaakt waardoor ze niet of slecht hebben leren lezen en schrijven." Om dit probleem aan te pakken, ontwikkelde De Barmhartige Samaritaan het afgelopen halfjaar enkele gratis cursussen. Sociaal maatschappelijk werkster Alva de Doelder-Leito is werkzaam bij De Barmhartige Samaritaan. Zij vertelt: "We hadden eerder al enkele testjes afgenomen, waaruit bleek dat er een groep is die niet (goed) kan lezen en schrijven en een groep die het wel kan, maar vooral moeite heeft met spellen. Er was ook een grote behoefte om Engels te leren spreken en begrijpen." Onder aansturing van de stichting werden eind 2010 een basisopleiding Rekenen en Schrijven georganiseerd en een cursus Engels. De cursussen zijn opgezet door vrijwilligster Frouckje Verbeek uit Friesland. Zij bracht, na afronding van haar Pabo-opleiding, samen met haar man een half jaar op Curaçao door om stichting De Barmhartige Samaritaan te ondersteunen. De lessen werden in de eerste paar maanden gegeven door Frouckje zelf en door Wilma den Hartog, stagiair Sociaal Pedagogisch Werk. De cursussen lopen nu bijna vier maanden en blijken een groot succes; de groepen zitten vol en de deelnemers zijn enthousiast. Om de voortgang van deze lessen ook na hun terugkeer naar Nederland veilig te stellen, hebben Wilma en Frouckje enkele lokale vrijwilligers hiervoor opgeleid.

Boordevol plannen

De stichting is verguld met hun onderkomen in de voormalige bar, dat tegenover kindertehuis Siloam ligt en sinds augustus 2009 wordt gehuurd. In het najaar van 2009 heeft de Marine meegewerkt om het gebouwtje op te knappen, waardoor het een ware metamorfose heeft ondergaan. Het is op dit moment alleen nog wachten op de elektriciteits- en wateraansluiting. Het groengeverfde pandje wordt intensief gebruikt: sinds februari 2010 is er iedere zondagochtend een kerkdienst en door de week worden er diverse gratis cursussen georganiseerd. Op maandag-, dinsdag- en woensdagochtend zijn de lessen lezen en schrijven en Engels en op donderdagochtend is de handvaardigheidsgroep actief.

Hun producten zijn op verschillende plaatsen te koop, zoals bij Museo Tula. Vrijdag is sorteerdag: een groep 60-plussers helpt dan mee om alle ingezamelde spullen en levensmiddelen te sorteren, zodat alles op zaterdag vlot kan worden verdeeld. Er is ook een bibliotheek opgezet met een ruime collectie gedoneerde boeken. Op de zaterdag worden voedsel, kleding, linnengoed, schoenen en speelgoed uitgedeeld aan arme gezinnen.

Vrijwilligster Frouckje Verbeek (links) en sociaal werkster Alva de Doelder-Leito met enkele van de lesmethodes die gebruikt worden voor de taalcursussen.

Broeder Herman en Alva zitten nog boordevol plannen voor activiteiten en projecten waarmee ze de armoede in de bario's te lijf willen gaan. In de ruimte achter het voormalige bargedeelte komt een gratis kinderopvang, om kansarme moeders uit de omgeving in staat te stellen te gaan werken en er zijn er ideeën voor het opzetten van een vakantieplan. Binnenkort start de - eveneens kosteloos te volgen - cursus 'Pech onderweg', waarin deelnemers kunnen leren hoe kleine mankementen aan hun auto zelf te verhelpen. Deze lessen worden trouwens, naar goed gebruik, gegeven onder de Indjuboom.

Bij het gebouw hoort een stuk grond van 50.000 vierkante meter. Daar moet in de toekomst een groep personen begeleid gaan worden om groente en fruit te verbouwen, om voor een deel in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De verborgen armoede neemt volgens broeder Herman vooral in de buitenwijken alleen maar toe, met de al maar stijgende kosten voor levensonderhoud. Een groeiend aantal gezinnen komt niet meer los uit deze wurgende spiraal. De stichting heeft dus nog veel te doen, maar dit schrikt broeder Herman niet af.

"Zolang er niet vanuit de maatschappij zelf maatregelen genomen worden om de schrijnende situaties bij arme families in de bario's aan te pakken, zullen wij ons voor deze groep blijven inzetten. Ik zeg altijd: ik werk liever logisch dan theologisch. De hulp die wij bieden, is niet op papier of via via maar concreet en direct, met spullen of kennis waarmee mensen hun armoede direct kunnen verlichten. Bij is ons is er geen strijkstok, waar iets aan kan blijven hangen."

Foto van de week

Jong geleerd is oud gedaan. Dat geldt zo'n beetje voor alles in het leven. En wie houdt er niet van om voor het weekend wat smakelijke masbangu op de barbecue te kunnen roosteren?

Op de foto valt Carlos Horsten te zien die op zaterdagochtend met een werpnet aan het vissen is bij Caracasbaai met een paar vriendjes.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Treinkaartje

Tekst: Monique Casimiri

Antillianen zijn altijd te laat. Antillianen hebben geen geld. Het klopt als een bus, maar dat is altijd maar tijdelijk, als we net in Nederland wonen. En het is niet eens onze eigen schuld. Het is de schuld van onze voorgangers. Onze mede- Antillianen die ons niet uitleggen hoe het openbaar vervoer in Nederland werkt.

Ik geef een voorbeeld. Ik wil met de trein van Arnhem naar Amsterdam. Ik sta op het station en bekijk het grote gele bord van de NS. Na enig speurwerk ontdek ik het traject Arnhem-Amsterdam. Ik zie dat de trein verschillende keren stopt. Dat er een verschil is tussen een sneltrein en een stoptrein wordt mij pas weken later duidelijk. Dat er een trein rijdt is al heel wat.

Goed, ik heb gevonden dat de trein dus meerdere keren stopt. Ik zie dat de eerste stop in Ede/Wageningen is. Mooi, ik loop naar het loket en koop een kaartje Arnhem - Ede/Wageningen. Voldaan dat dit is gelukt stap ik in de trein en ga rustig bij het raam zitten. Bij Ede/Wageningen roept de machinist om waar we zijn en ik stap uit. Het merendeel van mijn medereizigers blijft zitten en kijkt stoïcijns uit het raam naar buiten. Ik niet. Ik loop opgewekt naar beneden, want om de een of andere reden zijn de loketten van de treinstations altijd beneden of boven, maar trappen zul je lopen. Bij het loket kijk ik rond en zie weer een groot geel bord waarop ik zie dat het volgende station Utrecht Centraal is. Bij het loket koop ik een kaartje Utrecht Centraal en met het kaartje in mijn binnenzak gestoken wacht ik tot de volgende trein arriveert.

Dit hele gebeuren herhaalt zich tot ik in Amsterdam ben. Weliswaar drie uur later dan aanvankelijk gepland, maar ik was er. Het heeft me een rib uit mijn lijf gekost. Maar nogmaals, ik was er.

Studerende vrienden die mij van het station haalden vroegen waarom ik zo laat was, waarna ik mijn verhaal deed. Hilariteit ten top. Nog net niet rollend over de vloer van het lachen werd ik zwaar door de mangel gehaald. Je koopt niet bij elk station een nieuw kaartje, je koopt aan het begin van je traject een kaartje en daarmee reis je tot je eindbestemming. Dat is veel sneller, en zeker ook goedkoper.

Dit verhaal is in de jaren zestig waar gebeurd en je mag toch hopen dat vandaag de dag de bursalen beter voorgelicht worden dan toentertijd, maar niets is minder waar. In de jaren 90 van de vorige eeuw gebeurde dit nog steeds. Ik weet niet of het in de jaren 2000 ook is gebeurd, vast wel. Feit is wel, dat we Antillianen die te laat komen of blut zijn eerst moeten vragen of ze met de trein zijn gekomen voordat we een oordeel over ze vellen.

Rudolf ‘shon Dòdò’ Palm:

‘Een uniek muziekleven’ (1)

Kai òrgel met beeltenis van pionier Horatio Sprock. (Collectie Muziekacademie Edgar Palm)

De Ñapa besteedt in een serie van drie artikelen aandacht aan het leven en werk van de Curaçaose musicus en componist Rudolf Palm (1880-1950). In dit eerste deel wordt ingegaan op zijn vroege jeugd, zijn werk als uitvoerend musicus, de eerste opnamen in New York van zijn composities en het pionierswerk dat hij verrichtte bij de introductie van de Ka'i òrgel en de pianola op Curaçao.

Tekst: Joop Halman

Toen Rudolf Theodorus (shon Dòdò) Palm op 11 januari 1880 in Otrobanda het levenslicht zag, hing zijn leven aan een zijden draadje. Rudolf werd als zevenmaands kindje geboren in het precouveuse tijdperk. Hij werd gewikkeld in een lensu di kabes (hoofddoek) en naar de grootmoeder van Jacques van der Linde Schotborgh gebracht. Zij was bekend om haar zorg en ervaring met prematuur geboren baby's. De vroegtijdige geboorte was er mede debet aan dat het ene been van Rudolf Palm wat korter was dan het andere.
Rudolf Palm was een zoon van Maria Felicie Celestina, door Jan Brokken in zijn boek herdoopt tot de Hemelse Gelukzalige Maria en George Mount Palm. De donker gekleurde Maria (Shi Marichi) was in haar tijd een vrouw met een erg groot charisma en een onnavolgbare zoyá (heupwieg) bij het lopen. George Mount (Tòtò) Palm (1859-1894) speelde orgel en klarinet en speelde in verschillende orkesten. Hij overleed al op 35-jarige leeftijd in La Guaira in Venezuela als gevolg van een noodlottige val van een paard. Rudolf Palm is na het overlijden van George Mount Palm, door diens neef Willem Axson Palm als zoon erkend. Uit overlevering is echter algemeen bekend dat hij een zoon was van George Mount Palm.

Rudolf Palm begon op zevenjarige leeftijd met fluitles bij zijn grootvader Jan Gerard (Gerry) Palm. De directe aanleiding hiertoe was dat hij zijn grootvader vaker vergezelde als deze op weg was naar een woning waar deze muziekles zou gaan geven. Deze gewoonte ontstond nadat Palm senior wat moeilijker ter been werd. Bij aankomst van een muziekleraar bij het huis van een muziekleerling, werden alle ramen opengegooid zodat toch vooral de glanzend gepolitoerde piano vanuit de straat goed zichtbaar was. De voorbijganger kreeg dan een ‘mooi en deftig’ tafereel te zien. De dochter of zoon des huizes aan de piano, geflankeerd door de pianoleraar en dichter bij het raam een chaperonne met haar borduurwerk. De meeste huizen in Otrobanda beschikten in de negentiende en het eerste kwart van de twintigste eeuw over een piano. Voor de overheid was dit zelfs een reden om in 1908 een belasting in te voeren op het bezit van piano's!
Op een goede dag speelde Rudolf in de tuin van de familie De Haseth in de Frederikstraat te Otrobanda. Dit in afwachting van zijn grootvader die les aan het geven was. Terwijl Rudolf buiten zat te wachten, vond hij in de tuin een blikken fluitje en begon meteen te proberen of hij hier een deuntje uit kon krijgen. De oude Palm hoorde hem spelen en zei gelijk: “Als je fluit wilt spelen, dan moet je dat op een echte fluit doen.” Dat was het begin van zijn eerste fluitlessen bij zijn grootvader. Hij leerde vervolgens van hem op dertienjarige leeftijd klarinet, op veertienjarige leeftijd piano en op zeventienjarige leeftijd saxofoon spelen. Andere instrumenten zoals contrabas, orgel, mandoline, cuarta en gitaar heeft hij zichzelf aangeleerd. Naast het spelen van piano, fluit, klarinet en saxofoon, kreeg hij van Jan Gerard Palm ook uitvoerig onderricht in algemene muziekleer, harmonieleer en compositie.

Palm als uitvoerend musicus

Als uitvoerend musicus heeft Rudolf Palm diverse orkesten gedirigeerd. Zo werd hij al op negentienjarige leeftijd kapelmeester van de Stedelijke Schutterij. Hij zette hiermee een Palmtraditie voort die al in 1841 begon met Frederik Wilhelm Palm die de eerste kapelmeester was van het garnizoen op Curaçao. Rudolf zou de functie van kapelmeester van de Schutterij vervullen tot 1902, het jaar dat de Schutterij rustend werd verklaard. Rudolf werd toen vervolgens benoemd tot kapelmeester van het ‘Scherpschutterskorps’.
Het ondernemende karakter van Rudolf blijkt onder meer uit zijn initiatief tot het oprichten in 1901 van het orkest Los Dispuestos. Dit orkest met een bezetting van twintig man (viool, viola, cello, contrabas dwarsfluit, klarinet, piano en roffeltrom), had haar repetities altijd in La Casa Blanca in Otrobanda. Dit is het pand waar tegenwoordig de Burgerlijke Stand in is gehuisvest. In dit orkest dat onder leiding stond van Rudolf Palm, komen naast drie Palmen nog verschillende andere bekende namen voor zoals die van de families Debrot, Ecker, Van der Meulen, de Jongh, Daal en Statius Muller (de vader van de musicus en componist Wim Statius Muller).
Een aantal jaar later richtte Palm ook het sextet Los Seis op. Dit ensemble bestond uit drie violisten (Emilio Naar, Willem (Wewe) Faarup en Jos Kogen) en verder Augusto Bethencourt cello, Rudolf Palm dwarsfluit of piano, John Palm klarinet en Frederik (Liki) Palm gitaar. Het repertoire bestond uit werken van onder anderen Donizetti, Mendelssohn, Offenbach, Suppé, Gottschalk, walsen en kleinere salonstukken. Dit programma werd afgewisseld met trio's voor twee violen en piano, trio's voor viool, fluit en piano en piano soli. Ook werd het muziekprogramma wel eens afgewisseld met een toneelstuk. Palm was ook dirigent van De Harmonie en maakte sinds de oprichting van het Curaçaosch Philharmonisch Orkest hier deel van uit. In dit orkest speelde hij zelf dwarsfluit, terwijl zijn zoon Albert en kleinzoon Nils contrabas in dit orkest speelden.
In 1901 kreeg hij een aanstelling tot organist bij de Verenigde Protestantse Gemeente in de Fortkerk. Een functie die hij overnam van zijn grootvader. Hij bleef ruim 40 jaar, tot 1946 organist in de Fortkerk en combineerde deze functie gedurende lange tijd met die van organist in de synagoge Emanu-El (1911-1950), de synagoge Mikvé Israël (1926-1928) en die van organist bij de Loge Igualdad (1903-1950). Veel ouderen roemen het orgelspel van Rudolf Palm. Ze vertellen dat ze na afloop van een kerkdienst vaak bleven zitten om te luisteren naar de stukken die hij nog op het orgel speelde. Als solist heeft hij meerdere keren een orgelconcert gegeven. Tenslotte zijn optredens van hem bekend als begeleider aan de piano van getalenteerde violisten zoals Emirto de Lima en Griselda Goni.

De Ka’i òrgel op Curaçao

De ka’i òrgel behoort tegenwoordig ontegenzeggelijk tot de Curaçaose folklore. De oorspronkelijke straatpiano uit Duitsland (1842) werd aan het eind van de 19e eeuw via Italië en Venezuela op Curaçao geïntroduceerd. Toen bleek dat dit instrument een klank had die enigszins op die van een piano leek, werd het instrument enorm populair bij alle lagen van de bevolking. De Ka'i òrgel werd met begeleiding van wiri en triangel ingezet tijdens de talrijke picknicks, communie-, doop- en huwelijksfeesten. Het instrument werd zelfs als Water Music ingezet wanneer men bij volle maan in een bootje vanuit Punda via de tegenwoordig gedempte Pater Eeuwensweg naar Zaquitó voer.
Curaçaose ambachtslieden, maakten de houten cilindertjes waarin spijkers waren geslagen om de muziek voort te brengen, na. Dat begon in 1912 toen de broers Horatio en Luis Sprock en Rudolf Palm als driemanschap begonnen met een bedrijfje in Ka'i òrgels te Jongbloed. Rudolf Palm maakte de speciale muziekarrangementen en stemde de Ka'i òrgel. De Ka'i òrgels werden zo populair op Curaçao, dat de vraag het aanbod verre overtrof. Dòdò Palm besloot toen om naast zijn werkzaamheden voor het driemanschap, in de IJzerstraat 40 in Otrobanda ook een eigen eenmansbedrijf te beginnen waar hij geheel alleen ka'i òrgels volledig speelklaar maakte.
Toen in oktober 1986 op initiatief van Pacheco Domacassé, hoofd van de dienst Cultuur van het Eilandgebied Curaçao, begonnen werd met een cursus tot arrangeur-toneur voor de Ka'i òrgel, was Edgar Palm (zoon van Rudolf Palm) de enige persoon die dit vak nog meester was. Speciaal voor deze cursus heeft hij toen de ‘Handleiding bij de studie van onze Ka'i òrgel’ geschreven. De cursus is niet zonder effect geweest. Op YouTube is Servinio Maria, één van de deelnemers aan de cursus te zien die trots vertelt dat een museum in Phoenix in de Verenigde Staten het door hem gemaakte orgel opnam in haar collectie.

Pianolarollen op Curaçao

In 1895 bouwde de Amerikaan Edwin Votey een eerste pianola. Pianola's waren aanvankelijk apparaten die voor een piano of vleugel werden geplaatst, zodat ze de toetsen konden indrukken. Vanaf 1905 kwamen ook instrumenten op de markt die een vastgelegde uitvoering van een pianist geheel automatisch konden naspelen, inclusief rubato, volumeverschillen en het gebruik van de pedalen. Van veel belangrijke pianisten uit het begin van de twintigste eeuw, zoals Debussy, Rachmaninov en Lhévinne, is het spel vastgelegd op pianolarollen. Hierdoor werd het mogelijk om in je huiskamer op je eigen piano te luisteren naar de vertolking door een beroemd pianist!
In 1916 kreeg Rudolf Palm het handelsagentschap voor piano's en pianola's van het merk Wurlitzer. Hij ging zich hierdoor interesseren voor de fabricage van pianolarollen. Niet lang daarna werd door hem de eerste Curaçaose pianolafabriek aan de IJzerstraat 40 in Otrobanda opgericht. Deze was de eerste en ook de laatste in zijn soort op Curaçao. Het innovatieve karakter van Palm blijkt onder meer uit het feit dat het tot 1923 zal duren voordat ook in Nederland een pianolafabriek wordt opgericht. Rudolf Palm componeerde en arrangeerde ook voor de pianola speciale muziekstukken. Deze werden vervolgens door hem met een maatverdelingsapparaat op de pianolarollen ‘geponst’ (12 rollen tegelijk), voorzien van etiket met titels en klaar voor de verkoop gemaakt. De pianola beleefde wereldwijd haar bloeitijd in de jaren 20 van de vorige eeuw. Daarna raakte het apparaat in onbruik doordat muziek ook via de radio of een grammofoonspeler en zonder de noodzakelijke beschikking over een pianola kon worden beluisterd.
Het Pianola museum in Amsterdam benaderde onlangs de Palm Music Foundation omdat ze sterk geïnteresseerd was in de pianolarollen van Rudolf Palm. Helaas bleken deze rollen in de loop der jaren allemaal verloren te zijn gegaan. Kleinzoon Stanley Palm kan zich nog wel herinneren dat de pianolarollen in zijn jeugd lagen opgeslagen op de vliering van het huis in de Niewindtstraat 7 waar Rudolf Palm gedurende de laatste jaren van zijn leven heeft gewoond.

Eerste opnamen Palm in 1929

De allereerste grammofoonopname van een compositie van Rudolf Palm vond plaats in 1929 in New York. Het ging om de wals Palais Royal. Deze Curaçaose wals werd uitgevoerd door het Orquesta de Lionel del Belasco en werd uitgebracht onder het platenlabel Brunswick. De firma Palais Royal op Curaçao met vestigingen in die tijd in Otrobanda en Punda, voerde onder meer het agentschap van het platenlabel Brunswick. In de periode van 1928 tot en met 1932 werden bij de platenlabels Brunswick, Columbia Studio Recordings en RCA Victor grammofoonopnamen van zeventig composities van Curaçaose bodem uitgegeven met werk van Emirto de Lima, Jules Blasini, Jacobo Palm, Rudolf Palm, Charles Maduro, Johannes Boskaljon en Albert Palm. Van deze zeventig composities waren er zeventien van Rudolf Palm. Op Curaçao werden de in New York opgenomen 78-toeren platen als teleurstellend ervaren. Zowel het tempo als het ritme van de Amerikaanse musici klonk afwijkend van wat men op Curaçao vond hoe dit gespeeld moest worden.

In de volgende aflevering wordt nader ingegaan op de composities van Rudolf Palm en de initiatieven die hij ondernam tot de uitgifte van de allereerste zangbundel in het Papiaments.

(Wordt vervolgd)

Uitgave in 1931 van de tumba Un pami un pabo un pé van Rudolf Palm onder het platenlabel Brunswick in New York. (Collectie Tim de Wolf)

Verkoop van piano’s, pianola’s en pianolarollen door Rudolf Palm. (Collectie Ben Smit)

Medisch

Vragen over... gynaecomastie

Tekst: Wouter Mol

Gynaecomastie is het optreden van een abnormale borstontwikkeling bij mannen, waardoor de borsten op vrouwenborsten gaan lijken. Bij gynaecomastie is er sprake van een toename van de hoeveelheid borstklierweefsel. Gynaecomastie is een vrij vaak voorkomende klacht, die voorkomt als fysiologisch en onschuldig verschijnsel.

Bij de geboorte hebben zowel meisjes als jongens kleine klierschijfjes achter de tepel. Doorgaans verdwijnen deze klierschijven bij jongens in de kindertijd. Bij meisjes zal in de puberteit onder invloed van hormonen borstvorming ontstaan. Ook bij jongens komt het regelmatig voor dat in de puberteit de borstklieren opzwellen. Meestal is dat aan beide zijden, maar het kan ook aan één zijde gebeuren. Deze in de puberteit ontstane vergroting is meestal van korte duur, maar kan ook een paar jaar langer blijven bestaan.
Gynaecomastie kan echter ook het gevolg zijn van ernstige en kwaadaardige ziekten en moet dus zorgvuldig onderzocht worden.
In verschillende fases van het leven wordt gynaecomastie regelmatig gezien; in de neonatale periode, de pubertijd en op hoge leeftijd. Verder bestaat er een sterke samenhang tussen de hoeveelheid vetweefsel en het ontstaan van gynaecomastie. Indien er sprake is van borstgroei door een toename van vetweefsel spreekt men van lipomastie.

Oorzaak
De oorzaken van gynaecomastie zijn in twee groepen te verdelen:
• normale processen (passend bij de levensfase en de ontwikkeling);
• abnormale processen.

Normale gynaecomastie
Gynaecomastie kan op een aantal leeftijden voorkomen zonder dat er sprake is van een afwijking. Dit wordt veroorzaakt door een verstoring in het hormonaal evenwicht, met name toename van de hormonen oestrogeen of humaan choriongonadotrofine. Pasgeboren jongetjes kunnen door het oestrogeen dat zij via hun moeder hebben gekregen aan één of twee kant(en) een opgezette borst hebben. Dit kan een aantal maanden blijven bestaan maar verdwijnt uiteindelijk vanzelf. Tijdens de puberteit vinden grote hormoonveranderingen plaats. Ongeveer één op de vier jongens krijgt in deze periode gedurende één à twee jaar één- of tweezijdige gynaecomastie. Daarna verdwijnt het vanzelf. Bij het ouder worden krijgt ongeveer veertig procent van de mannen één- of tweezijdige borstvergroting.

Abnormale gynaecomastie
Gynaecomastie kan echter ook veroorzaakt worden door een onderliggende aandoening. Dat kan zich op alle

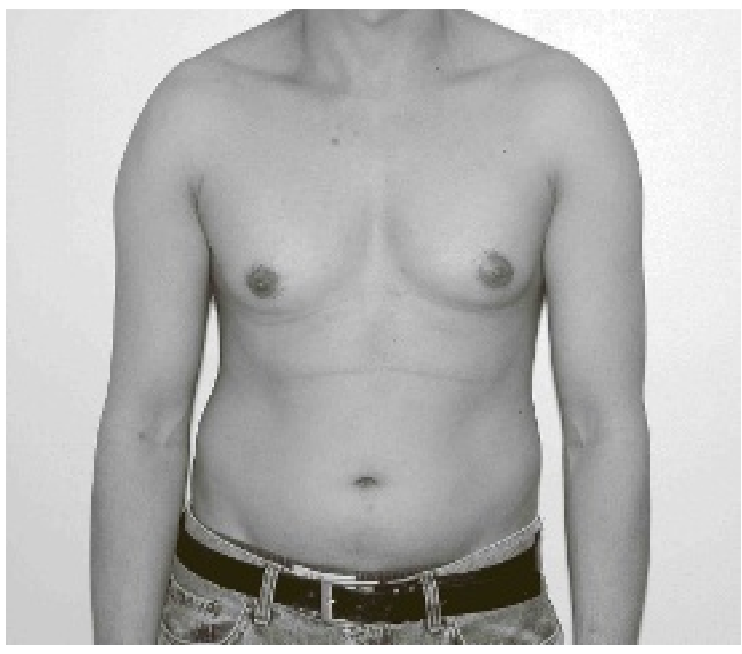

leeftijden voordoen. Ziekten als hyperthyroïdie (overactiviteit van de schildklier), borstkanker en tumoren van de zaadballen, bijnieren of longen, kunnen alle tot gynaecomastie leiden. Gynaecomastie kan verband houden met ziekten van de lever (cirrose) of de nieren en met ondervoeding. Bepaalde geneesmiddelen, zoals digitalis, cannabis, diamorfine, spironolactonen, cimetidine en cyproteron kunnen gynaecomastie veroorzaken. De aandoening kan bij sporters optreden als bijwerking van het gebruik van anabole steroïden.

Welke klachten kun je hebben?
Er kunnen cosmetische bezwaren zijn, dat wil zeggen dat men de gynaecomastie niet bij het lichaam vindt passen. Het kan ook hinderlijk zijn, bijvoorbeeld bij het dragen van bretels of van een rugzak. Soms worden pijnklachten aangegeven. Maar meestal geeft het ontdekken van de gynaecomastie aanleiding tot ongerustheid.

Diagnose en onderzoek
Bij gynaecomastie bij baby's en in de puberteit zal de arts meestal volstaan met een lichamelijk onderzoek. Soms wordt aanvullend onderzoek gedaan. Dat kan een bloedafname zijn om bepaalde stoffen in het bloed te onderzoeken. Er kan een echografie worden gemaakt van de borstklier, van de zaadballen of van de lever. Soms wordt er een röntgenfoto gemaakt van de borstklier of de longen.
Bij het vermoeden van een kwaadaardige aandoening kan een celonderzoek worden ingezet. Er wordt dan met een naaldje in het weefsel geprikt om cellen te verkrijgen (punctie).

Behandeling
Bij fysiologische gynaecomastie is geruststelling en een afwachtende houding gerechtvaardigd. Bij niet-fysiologische gynaecomastie zal afhankelijk van de oorzaak een behandelingsplan worden opgesteld. Zo zal, wanneer de gynaecomastie bijvoorbeeld het gevolg is van medicijngebruik, bekeken worden of het medicijn kan worden vervangen of worden gestopt. Wanneer het borstkanker blijkt te zijn, dan wordt doorgaans het gebied met de borstklier en de tepel verwijderd samen met de okselklier aan die kant. Is een zaadbalgezwel de oorzaak, dan zal, nadat de zaadbal is verwijderd, er weer een ander behandelingsplan worden gemaakt.

Wanneer de oorzaak niet duidelijk is, kan afhankelijk van de omstandigheden en de klachten worden besloten tot een operatie. Daarbij zal het klierweefsel onder de tepel door worden verwijderd. Deze operatie wordt soms onder plaatselijke verdoving, maar vaak onder narcose uitgevoerd. Meestal gebeurt het in dagbehandeling.

Borstgroei door geneesmiddelen
Van veel geneesmiddelen is bekend dat ze het ontstaan van gynaecomastie en borstgroei bij vrouwen kunnen uitlokken. De mechanismen waardoor deze geneesmiddelen borstgroei veroorzaken zijn in te delen in een aantal groepen,
namelijk:

1. geneesmiddelen die een oestrogene werking hebben (cimetidine en bij vrouwen de hormonale anticonceptie/ post menopauzale hormoonbehandeling).
2. geneesmiddelen die de endogene productie van oestrogenen stimuleren(gonadotrofine, clomifeen).
3. geneesmiddelen die de synthese en werkzaamheid van testosteron verminderen (triazolen, antiandrogenen, spironolacton).
4. geneesmiddelen die de prolactinesecretie beïnvloeden door hun dopamine-antagonistische werking (antipsychotica, motiliteitsbevorderende stoffen).

Borstklachten bij vrouwen
De meest voorkomende borstklachten bij vrouwen zijn pijnlijke borsten en een gespannen gevoel. Pijn in de borsten is bij vrouwen meestal het gevolg van een goedaardig proces. Veelal zijn de klachten cyclusgebonden en ontstaan ze bij veranderingen in de circulerende oestrogeen-, progestageen- en prolactine-concentraties. Soms is hierbij sprake van een toenemende hoeveelheid borstklierweefsel. Fysiologisch wordt een toename van de hoeveelheid borstklierweefsel gezien tijdens pubertijd en zwangerschap en soms in relatie tot het gebruik van geneesmiddelen
Het ontstaan van pijnlijke en gezwollen borsten of een plotselinge stimulatie van borstgroei bij vrouwen kan echter ook ernstige en kwaadaardige oorzaken hebben.
Veranderingen in de structuur van het borstweefsel, unilaterale afwijkingen, tepeluitvloei en niet-cyclusgebonden klachten zijn indicaties voor nader onderzoek. Groei van de borsten en pijnlijke gezwollen borsten worden namelijk ook gezien bij een toegenomen oestrogeenproductie (door bijvoorbeeld een ovariumtumor), een mammacarcinoom en een adenoom.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Angst bij ouderen

Mamai (78 jaar) is van een actief persoon veranderd in een passief persoon. Zij ging drie keer per week naar de 'Klup di damas' en regelmatig met een goede vriendin naar 'Bon kuné'. Echter, een jaar geleden struikelde zij over een stoeprand, viel en brak haar heup. Sindsdien gaat zij de straat niet meer op, uit angst om te vallen. Zij organiseert haar leven vanuit haar stoel voor het raam en naast de telefoon.

Tekst: Milangela Plate

Angst om te vallen en iets te breken is één type angst dat vaak voorkomt bij ouderen en dat zorgt voor beperking in het zelfstandig en sociaal functioneren, met als gevolg afhankelijkheid en eenzaamheid. Alhoewel Mamai's angst om te vallen begrijpelijk is, is deze angst extreem. De angst ondermijnt haar levenskwaliteit, omdat het haar belemmert in die dingen die zij normaliter graag onderneemt.

Niet iedereen die angstig is gaat allerlei situaties vermijden. Vaak blijven mensen nog wel dingen doen, maar het kost hen aanzienlijk meer moeite en energie. Van te voren kunnen ze enorm opzien tegen dat wat er gaat komen. Ondanks dat men de angst niet geheel uit de weg gaat, doen mensen dingen vaak wel op een andere manier. Ze stellen iets uit tot ze zich beter voelen. Ze doen boodschappen als het niet druk is in de winkels of ze voelen zich alleen zeker wanneer iemand met ze meegaat of als ze een mobiele telefoon bij zich hebben, dit alles heet veiligheidsgedrag.

Andere soorten angst bij ouderen
Angst voor het proces van ouder worden komt eveneens veelvuldig voor bij ouderen. Hierbij dient angst zich aan in de vorm van overbezorgdheid ofwel overmatig piekeren/tobben. Gedachten aan een proces van afbraak, ziekte en afhankelijkheid spoken door het hoofd alsook angst om de partner en andere dierbaren te verliezen en/ of angst om (op een akelige wijze) dood te gaan. Andere angstklachten die vaker bij ouderen voorkomen dan bij jongere mensen zijn bijvoorbeeld de angst om doof of blind te raken, niet meer te kunnen lopen, onverwachts urineverlies. Ouderen geven vaak aan dat zij hun lichaam als minder betrouwbaar ervaren door veranderingen in, onder andere, kracht en flexibiliteit.

Een angst die vrijwel alleen bij oudere mensen voorkomt, is de zogenaamde 'vergeetfobie'. Met andere woorden: angst voor geestelijke aftakeling, dementie en uiteindelijk opname in een verpleeghuis. Sommige mensen kunnen hiervoor zo angstig zijn dat zij zich al bij gewone vergeetachtigheid schamen en zich terugtrekken uit contact.
Het is belangrijk om een lichamelijke oorzaak van angstklachten bij ouderen uit te sluiten middels medisch onderzoek. Angstklachten kunnen immers ook voortkomen uit lichamelijke aandoeningen, zoals schildklieraandoeningen, suikerziekte, hartfalen, longaandoeningen en de ziekte van Parkinson. Angstklachten kunnen echter ook een uitvloeisel zijn van andere psychische problemen zoals depressie. Enkele psychologische signalen van angst of paniek kunnen zijn: nervositeit, zich zorgen maken, irritatie, moeite met concentratie en slapeloosheid.

Risicofactoren
Welke oorzaak angst ook heeft, het is belangrijk dat angstklachten (tijdig) onderkend en aangepakt worden om de levenskwaliteit van de betreffende persoon te waarborgen. Ouderen zoeken over het algemeen echter minder snel hulp voor hun angstklachten dan jongere mensen en wanneer ze hulp zoeken, worden angstklachten niet altijd meteen herkend. Er zijn enkele factoren die hierbij mogelijk een rol spelen:
- Veel ouderen verwoorden hun klachten eerder in lichamelijke klachten. Ze gebruiken woorden als 'ik voel me zo beroerd', 'ik voel me erg benauwd' of 'ik heb hartkloppingen'. Hierdoor kunnen soms angstklachten heel lang onopgemerkt blijven bestaan.

- Vooral de 'oudere ouderen', 75 jaar en ouder, zijn meer terughoudend in het delen van persoonlijke problemen met andere mensen. Veel ouderen geven aan thuis geleerd te hebben hun eigen problemen op te lossen en anderen niet lastig te vallen met privé-aangelegenheden: "Je gaat je vuile was niet buiten hangen."

- Ouderen worstelen vaak al tientallen jaren met hun angstklachten en het lijkt erop dat ouderen meer geneigd zijn om angstklachten, zeker als deze al sinds de vroege volwassenheid bestaan, te duiden als passend bij hun persoonlijkheid. Het ligt daarom niet voor de hand om hulp voor deze klachten te gaan zoeken.
- Ouderen kunnen wellicht gemakkelijker bepaalde activiteiten vermijden, doordat ze minder verplichtingen hebben, zoals werk of reizen met het openbaar vervoer. De sociale omgeving van een ouder iemand (bijvoorbeeld kinderen, buren) is bovendien meer geneigd om de persoon te ontzien en hem/haar taken uit handen te nemen dan in het geval van een jongere volwassene met soortgelijke problemen.

Behandeling
De belangrijkste stap in de behandeling van angstklachten is het ophouden met het vermijden van de beangstigende situaties; de moeilijke situatie niet langer uit de weg gaan maar juist aangaan. Alleen door het geleidelijk oefenen van deze situaties kan de angst overwonnen worden.

Met cognitieve therapie leert u de 'niet-helpende' gedachten die u koestert 'helpend' te maken. Het doel van deze behandeling is om betere en minder catastrofale denkwijzen aan te leren.

Bij mensen met een angst om te vallen kan behalve cognitieve gedragstherapie ook vaak fysiotherapie behulpzaam zijn. Hierdoor leert iemand om weer op een ontspannen manier te lopen en neemt zijn zelfvertrouwen weer toe.
Mensen die veel piekeren of vaak bezorgd zijn leren middels training hoe zij het piekeren en zich zorgen maken kunnen verminderen.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. E-mail: milangela.plate@takecare.an

TASHA'S
BODY WELLNESS
Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!

Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

‘De kus smeedt het afscheid’

Wie Aart Broeks *Het lichten van de jaren* leest, denkt met weemoed terug aan de tijd toen politiek, geloof en cultuur nog samengingen. De betere politicus was welbespraakt, kende zijn klassiekers en schroomde niet die te gebruiken wanneer dat noodzakelijk was. En ook vrijmoedige, toen nog moderne auteurs als Jan Wolkers en Gerard Reve kwamen er zonder gêne voor uit dat de Bijbel, met name het Oude Testament, altijd en voortdurend een inspiratiebron voor hen was geweest.

Tekst: Ezra de Haan Foto’s: Archief

Aart Broek schreef *De terreur van schaamte* (2007) en *Het zilt van de passaten* (2000), essays over de botsing van culturen waarbij filosofische vragen op het breukvlak van psychologie en moraal niet uit de weg worden gegaan. Broek is een kenner van de Caribische literatuur en bracht twintig jaar door op Curaçao. Zijn terugkeer naar Nederland in 2001 confronteerde hem met ‘weerbarstige ervaringen’. Hartstocht, liefde en vriendschap kwamen onder druk te staan. De neerslag daarvan vinden we terug in zijn dichtbundel *Het lichten van de jaren*.

De citaten uit de Statenvertaling en Tip Maruggs *De biecht* die aan *Het onsterfelijke rif* voorafgaan, maken duidelijk dat het inderdaad om een biecht gaat. De woorden ‘In zonde ontvangen, lust tot waarheid en ontzondig mij’ uit Psalm 51,7-9 spreken boekdelen en met die woorden in gedachte lees je de gedichten die volgen. De reeks, die uit vier gedichten bestaat, opent sterk met een natuurbeschrijving die stormachtig van toon is. Broek schetst het uitzicht waaraan hij zich twintig jaar heeft kunnen verlustigen, dat van de Caribische kust.

‘En de golven, woest van onmacht, vraten de stranden
uit de gekartelde kust en
kotsten het zielloze zand
over het wiegende koraal, dat
stikkende stierf, verschoot
tot vale schijn van diepten
die slechts het verlangen
naar het tijdloos strelen van
het zilte zonlicht
uit onbereikbare hoogten
koesterden.’

Los van het veelvuldig gebruik van alliteratie valt meteen op dat dit fragment meer beschrijft dan een mooi, zonnig eiland bij storm. Het is duidelijk dat Aart Broek de natuur als metafoor gebruikt voor de beschrijving van gevoelens. Gezien vanuit die context maakt de dichter duidelijk dat hier een verhaal van passie gaat volgen, een van onmacht en verlangen en waarbij onbereikbaarheid een grote rol zal gaan spelen.

Het tweede gedicht laat het natuurbeeld al meer los. De golven zijn niet langer die van zee maar zijn ‘*woest van wellust*’. De dichter geeft zich bloot in poëzie (hieronder iets verkort geciteerd) die erotisch te noemen is ondanks de vaak briljante verhulling ervan.

‘Nee, geen strelende vingers
of tong, die - glijdend
door haartjes als jong wier -
treiterend teder het willende
lijf:
dat van haar en van mij, laten kronkelen; die de geil
beschonken, begerig geopende hartstocht, die van haar
en
van mij, laten gloeien...’

Terwijl ik dit gedicht lees, herinner ik mij het citaat, Psalm 51,7-9. *Gij hebt de lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij wijsheid bekend*. De dichter wil iets vertellen maar hult zich nog in nevelen. Hij geeft aan en het is aan de lezer om het te zien.

‘Mijn eigen handen verstikken
het verlangen: verschoten tot
vale schijn: de lust
in mannen, die nu in onbereikbare nabijheid
gaandeweg en gestaag stolt.’

De verstaander begrijpt het al. Hier is sprake van strijd. Aart Broek geeft die worsteling weer in de laatste regels van dit gedicht.

‘Door handen en verheven
woorden die de begeerte nooit
hebben weten te weren, daar
het is gegeven ver vóór
de feilbare bezwering van de
toga onder de kansel.’

Het derde gedicht laat het natuurgeweld even los. Daarvoor komt iets in de plaats dat haast op een smeekbede lijkt. ‘*G.- Leidt me niet, redeloos in vervaarlijk tij*’. Het doet denken aan: En leidt mij niet in verzoeking. Een verzoeking die meteen in dit gedicht wordt verbeeld. Het vervaarlijk tij is hem liever dan ‘*de klungelige loosheid van breedgeschouderde fierheid, het broze vaderschap en de lamme feminiene lust*’. De dichter windt er niet langer doekjes om. Hij beschrijft zijn droomwens en laat ‘*het tijdloos strelen door het zilte licht uit onbereikbaar gewaande hoogten*’ uiteindelijk weer overgaan in een natuurbeschrijving. Het afbrokkelende rif is daarbij de metafoor voor zijn weerstand, zijn standvastigheid die onverbiddelijk verdwijnt.

Het vierde gedicht laat beide liefdes samenkomen, G. en M. Het lijken haast notities, kattenbelletjes rond de schuldvraag, gestoken in de vorm van een natuurbeschrijving. ‘Een eiland verzonken’ bestaat uit slechts een gedicht. Het beschrijft het eiland bij nacht en daarmee het heimelijke van de liefde.

‘Je gleed geruisloos langs de
cactuszuilen de nacht in.
Naalden scheurden flarden
uit ons leven, die terstond
verdroogden in de zilte wind.’

Het gedicht is een brug naar een lange reeks gedichten die ‘De kus’ heet en uit zeven gedichten bestaat. Ook nu zijn de door Aart Broek gekozen citaten uit de Statenvertaling en de Nieuwe Bijbelvertaling overduidelijk. ‘*Uw liefde was mij wonderlijker dan de liefde der vrouwen*’ of ‘*Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen*’. Wat volgt is poëzie in parlando. Of het gedachten zijn rond zijn geliefde of de woorden die hij tot hem spreekt blijft in het midden. Ze gaan terug tot de prille jeugd, zijn helder van taal en even lijkt de dichter zijn metaforen niet langer nodig te hebben. De gekozen woorden gaan verder dan de particuliere liefde, de taal is universeel en van alle tijden.

‘Ik heb duizenden woorden
van je. Om je blijvend
te horen. Ik mis je. Liefde
wonderlijker. Je bent
gebleven en verdween woordeloos.’

In het derde gedicht van deze reeks valt op hoe mooi Broek met zijn citaten speelt.

‘Jij zocht niet iets anders dan
ik. Mannen als jochies
vrij van vrees. Jij door mij en
ik door jou. Wonder-
lijker dan liefde van vrouwen.’

Toch is het eindig en dat einde beschrijft Aart Broek in het zevende gedicht. Ook nu zijn de woorden weer herkenbaar. Pijnlijk en herkenbaar.

‘En dan grijpen we mis. Zelfs
de woorden
beklijven niet. Mijn vriend,
alles komt om te verdwijnen
en, verdwenen, om nooit meer
over leven te beschikken.
De kus smeedt het afscheid
en snijdt de scheiding.’

Wie de liefde kent, kent ook de pijn van het afscheid. Hoe daarmee om te gaan beschrijft Aart Broek in ‘Istanbul of Het gemeenzaam helen’. Bij de citaten gaat hij nu zelfs bij de Koran te rade. In die tekst wordt toevlucht gezocht bij de Heer tegen het kwade van de boze influisteringen en van het kwade van de benijder wanneer deze benijdt. Slechts twee gedichten volgen de citaten. Een waarin de dichter een Turkse hamam, een badhuis, beschrijft en de taferelen die zich daar afspelen. Niet voor niets citeert hij ‘het kwade van de benijder wanneer deze benijdt’. En een tweede waarin het langzame vergeten beschreven wordt.

Pas bij de laatste reeks gedichten van deze bundel komen we de titel tegen, *Het lichten van de jaren*. Het is een verwijzing naar het lichten, het uit het water takelen, van scheepswrakken. Toch ontkom je er niet aan om ook het licht van de zon in de titel terug te zien. Wellicht als gevolg van de omslag waarop de zon, die net even achter de wolken schuilt, je een moment later zeker zal gaan verblinden. De laatste drie gedichten beginnen weer met de zee, net zoals het boek begon. Het zinnelijke, erotische van de natuur heeft plaatsgemaakt voor walging. De zee is misselijk makend geworden. ‘Tot je grauwgeel gal braakt’. De dichter maakt schoon schip. Hij laat de ervaring achter zich en schrijft tegelijkertijd geschiedenis. Die prachtige, geile zee van weleer blijkt vol van lijven en lijken. De deportatie van de caiquetios, een indianenstam, en hun teloorgang, de ondergang van het fregatschip Alphen, het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, alles komt ter sprake. Heel terecht schrijft Broek: *geen zoet water om de geschiedenis afdoende te schonen*. Mooi is het hoe hij deze opmerking in twee richtingen laat gaan.
Het lichten van de jaren is een zeer bijzondere dichtbundel geworden waarin de dichter zich ongelooflijk bloot durft te geven en zijn liefde en passie paart aan die voor het Caribisch gebied. Juist door de wereld die hij het beste kent als metafoor te gebruiken kon hij meer zeggen dan hij wellicht zelf wilde of durfde.

Ezra de Haan is schrijver, dichter en journalist.

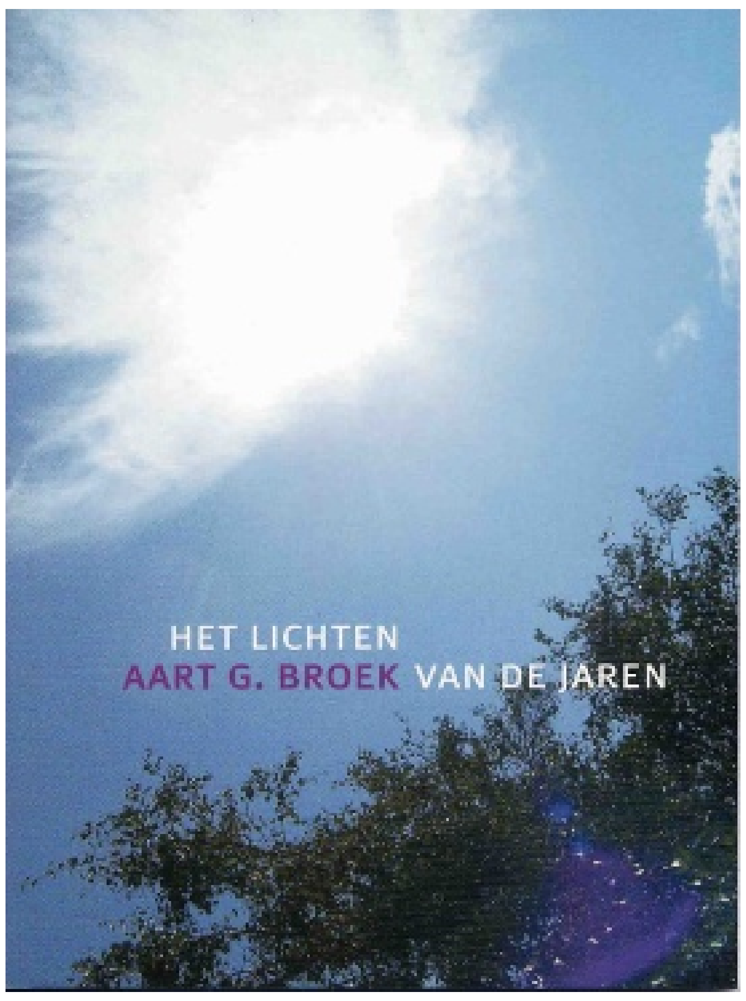

Culturele Agenda

Kunst & Expo’s

Second Nature
De expositie ‘Second Nature’, creative expressions in mixed media, van Arlette Jonis is te bezichtigen tot 4 juni in Landhuis Bloemhof.

Dans & Theater

Muheriego
Een ‘playboy’ die nooit dacht aan liefde, wordt verliefd en moet ook nog eens vechten voor deze liefde van zijn leven. Een performance vol humor, ontspanning en vermaak. Een voorstelling vol drama en romantiek met de volle en rijpe smaak van echte liefde...
Zaterdag 4 juni om 20.00 uur
Zondag 5 juni om 19.00 uur
Entree: 25 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

CLOSE-UP
CLOSE-UP is een voorstelling waarin beweging, muziek en tekst een theatraal geheel vormen. De jongeren hebben onder begeleiding van twee ervaren theatermakers zelf het materiaal voor de voorstelling ontwikkeld. Een verhaal over ver weg zijn en dichtbij willen komen. Over dat als je beter kijkt je iets anders ziet dan je had verwacht. Over dingen die je met het blote oog niet kunt zien. Over details. Maar ook over zo dichtbij zijn dat je niet meer goed ziet waar je naar kijkt.
Première zaterdag 4 juni om 19.30 uur
Zondag 5 juni om 19.00 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

Lága nan, famia nan tá, abo keda fó - Pachi Damon
Deze humoristische voorstelling (Laat ze, het is familie, hou je erbuiten) van Pachi Damon is gebaseerd op familieconflicten. Als je je bemoeit met familiezaken, krijg je op den duur de kous op je kop.
Zaterdag 28 mei om 21.00 uur
Zondag 29 mei om 20.00 uur
Entree: 27,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Film

Ava en Gabriel
Curaçao, eind jaren veertig. Op verzoek van pastoor Fidelius wordt de Surinaamse schilder Gabriel Goedbloed gevraagd om een muurschildering van de maagd Maria in een kerk op Curaçao te maken. Dan blijkt uit zijn studie dat hij een zwarte maagd in gedachte heeft. Dit zorgt voor veel opschudding onder de lokale bevolking en zeker in de kerk. Wanneer hij de jonge onderwijzeres Ava Recordina vraagt om model te staan, krijgt hij ook nog problemen met haar geliefde. Regie: Felix de Rooy (scenario: Norman de Palm). Met: Cliff San-A-Jong, Nashaira Desbariada, Theu Boermans e.a. (100 min.)
Dinsdag 31 mei 18.30 uur

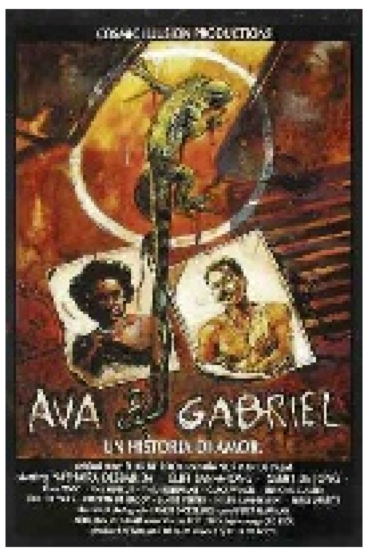

Entree: 13,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu, Nederlands ondertiteld

Energie Streetfestival The Film
Hoe drie dansers uit New York samen met lokale dansers de winkelstraten van Punda tot leven brengen.
Ontmoet de lokale dansers en sponsors op dinsdag 31 mei om 19.00 uur, donderdag 2 en vrijdag 3 juni om 20.00 uur.
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 10 gulden

Al sur de la Frontera
In de documentaire ‘Al sur de la Frontera’ gaat Oliver Stone hard van leer tegen de mediaconcerns van zijn land. Hij neemt het op voor Hugo Chávez, Evo Morales en andere Zuid-Amerikaanse presidenten die als dictators afgeschilderd worden door de Amerikaanse media. Stuk voor stuk verbrijzelt hij de leugens die nieuwszenders als CNN en Fox de wereld in sturen, Stone gaat na wat er zich écht afspeelt in de achtertuin van de VS. Het resultaat is een film die je gezien moet hebben!
Maandag 30 mei om 19.00 uur
Entree: 13,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Engels

Muziek

Saxofoon
De Curaçaosche Kunstkring presenteert Henk van Twillert & Vento do Norte, een saxofoonconcert in de Fortkerk op zaterdag 28 mei om 20.00 uur. Kaartverkoop bij Mensing’s Caminada, Bruna, Albert Heijn en de Fortkerk à 40 gulden per persoon. Studenten en jeugd betalen slechts 10 gulden.

Benefiet jazzconcert ten bate van ‘Angie Luna gaat studeren in Singapore’
De 17-jarige Angie Luna uit Curaçao is er in geslaagd een plaats te verwerven op het United World College te Singapore. Een 2-jarig verblijf in Singapore is kostbaar en helaas ontbreekt het de familie Luna aan middelen. Het benefietconcert wordt georganiseerd door betrokkenen die proberen haar een handje te helpen. De muziek wordt verzorgd door ‘The InterDudes’ (Dean McCarthy: sax, Ronchi Matthew: piano, Pierre Dunker: bas, Gastspeler: Eric Kalmes). Tijdens de pauze wordt er een beeld geveild uit The Ritz Gallery: ‘Reach out’ (zie foto).
Locatie: The Ritz aan de Scharlooweg 25-27.
De toegang is gratis maar de organisatie rekent op gulle bijdragen ten behoeve van de studiereis van Angie.
Datum: 31 mei 2011
Tijd: 19.00 uur
Locatie: The Ritz, Scharlooweg 25-27

Het beeld ‘Reach Out’ uit The Ritz Gallery dat op dinsdag 31 mei wordt geveild tijdens het benefietconcert van ‘The InterDudes’ ten behoeve van de studie van de Curaçaose scholiere Angie Luna.

Boeken en literatuur

Juridisch geweten
In 2011 bestaat de Raad van Advies van Aruba 25 jaar. Vergeleken met de respectabele leeftijd van zijn Nederlandse evenknie - de Raad van State - is dat weliswaar erg jong, toch is sinds de wijziging van het Statuut sinds 10-10-2010 de Arubaanse Raad inmiddels het oudste Hoge Adviescollege van Staat en ervaringsdeskundige in het Caribisch deel van het Koninkrijk.
In de aanloop naar het 25-jarig bestaan is een gedenkbundel samengesteld. Jubilea zijn immers een goede gelegenheid om stil te staan bij het verleden, het heden en de toekomst. Het idee was uitdrukkelijk om de inhoud niet te beperken tot bespiegelingen van de zijde van de Raad en haar collega’s binnen het Koninkrijk, maar om tevens andere actoren binnen het wetgevingsproces en uit de wetenschap aan het woord te laten.
Dit initiatief leidde tot een boeiende verzameling bijdragen van diverse aard.

Het boek is uitgegeven door Caribpublishing BV Curaçao en is verkrijgbaar in de boekhandel.

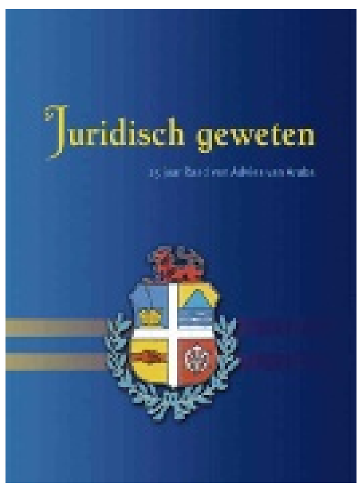

Derek Walcott op St. Martin
Nobelprijswinnaar Derek Walcott, afkomstig uit St. Lucia, is de keynote speaker tijdens de opening van de 9e jaarlijkse St. Martin Book Fair, die plaatsvindt van 2 t/m 4 juni. Het thema van het evenement is Freedom of Expression. Walcott houdt op 3 juni een voordracht tijdens de literaire avond in het Le Charolais Restaurant, Maho Plaza.
Opening: 2 juni 20.00 uur, Chamber of Commerce Building in Spring Concordia, Marigot.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Het boek ‘Ik lach met Grotius en alle die prullen van boeken’, over de rechtsgeschiedenis van Curaçao van Bastiaan van der Velden, is op Curaçao in de boekhandel verkrijgbaar.

De Gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815
Portrettengalerij van de dertig mannen die sinds 1815 het Koninkrijk als gouverneur dienden. Te bestellen via www.kitlv.nl

Nieuw & Opmerkelijk

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Nochi di Sine
Op 9 juni wordt in het auditorium van de Openbare Bibliotheek te Scharloo de film Het echte leven vertoond. In juli wordt het ‘Feel good festival’ gehouden, met op 14 juli Little miss sunshine, 21 juli 500 days of summer en 28 juli Happy go lucky.

Curaçao in Caribisch kunstboek
De publicatie ‘Curating in the Caribbean’ zal dit najaar verschijnen. Het boek bevat essays van twaalf curatoren die in het Caribisch gebied verantwoordelijk zijn voor de selectie en interpretatie van Caribische kunst. De Curaçaose curator en kunsthistorica Jennifer Smit levert een bijdrage over Curaçao.

Curating in the Caribbean wordt uitgegeven door de Duitse uitgeverij The Black Box. Voor meer informatie: Fundashon di Artista, tel. 462 2977.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Wilbert Stolte, Rijksvertegenwoordiger BES-eilanden

'Leren elkaar te verstaan'

"Eenmaal voet aan wal op Bonaire en het laat je niet meer los", vertelt Wilbert Stolte, de nieuwe Rijksvertegenwoordiger van de BES-eilanden. Sinds 2006 komt Stolte op Bonaire, eerst als adviseur van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en later als bestuurslid van Sona (Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen). Hij volgde de laatste ontwikkelingen echter op afstand, maar wist dat hij ooit weer terug wilde komen. Hij solliciteerde dan ook zonder enige twijfel 'gewoon netjes bij de koningin'. En sinds 1 mei is het een feit: Stolte is de nieuwe Rijksvertegenwoordiger van de BES-gemeenten voor een periode van zes jaar. De afgelopen weken maakten de eilanden en hij kennis met elkaar.

Wilbert Stolte

Tekst: Lisette Keus

Stolte: "De eerste twee weken in functie waren voornamelijk druk. Het was een forse introductie, maar heel leuk. Hoewel vermoeiend, gaf het me ook veel energie. Ik kwam allemaal oude bekenden tegen uit de tijd dat ik als adviseur bij Binnenlandse Zaken werkte en bij Sona. Door deze ervaringen had ik een goede indruk hoe de eilanden zich ontwikkelen, wat een groot voordeel is. Maar ik heb de afgelopen week ook weer veel geleerd. Ik heb tal van mensen gesproken en ook de op- en aanmerkingen gehoord met betrekking tot alle veranderingen. Helaas zijn sommige regelingen misschien anders uitgepakt dan bedoeld. Ik heb dit ook met Hans Gerritsen (voormalig waarnemend Rijksvertegenwoordiger, red.) besproken. We gaan zeker kijken waar we eventueel wat kunnen aanpassen. Binnenkort ben ik in Nederland om verslag te doen van mijn ervaringen en bevindingen. Hoog op mijn prioriteitenlijst staat het geven van aandacht aan de stapeling van effecten van de veranderingen (onder meer de invoering van het nieuwe fiscale stelsel, het nieuwe zorgverzekeringspakket en de invoering van de dollar) die per 1 januari zijn doorgevoerd en hebben geleid tot prijsstijgingen. Dit gaan we eerst in Nederland bespreken en dan gaan we mogelijk met Curaçao in overleg over eventuele oplossingen van het probleem van de in-, uit- en doorvoer van goederen. Maar eerst brengen we alles goed in beeld."

Stolte en gezaghebber Glen Thodé.

Open communicatie

Eerder sprak de Ñapa met Marugia Janga, voormalig gedeputeerde van Bonaire, en een beleidsmedewerkster van de Sociale Dienst. Zij gaven als reden waarom veranderingen anders zijn uitgepakt dan bedoeld, dat de lokale diensthoofden informatie over bepaalde situaties verzwegen, waardoor er conclusies zijn getrokken op basis van verkeerde informatie. Maar ze zeiden ook dat de Nederlanders niet de bario's ingaan om te kijken wat er werkelijk speelt. Als we dit aan Stolte voorleggen zegt hij: "Nederlanders zijn anders dan Bonaireanen, ze zijn bijvoorbeeld wat directer. Elkaar volledig begrijpen kost veel tijd en energie - over en weer. En we luisteren wel, maar verstaan elkaar niet altijd. We moeten leren hoe de ander denkt en elkaar hierin proberen te vinden."

"Ik zie het als mijn taak om een link te zijn tussen de lokale en centrale overheid. Dit werkt twee kanten op. Belangrijk hierin is een open communicatie naar elkaar en om te blijven praten met de bevolking. Mijn introductieronden op de eilanden zijn hiervan meteen een goed voorbeeld. Met iedereen een open gesprek gehad, ook met de gewone bevolking. Ten eerste omdat ik zo in elkaar zit en ten tweede omdat ik weet hoe lokaal bestuur werkt. Ik ben acht jaar wethouder in Den Haag geweest en weet hierdoor dat het belangrijk is dat je als politicus weet wat de bevolking bezighoudt. Je moet contact hebben met alle geledingen om op politiek niveau te kunnen besturen."

Zorgfunctie

"Veel mensen hebben volgens mij gekozen vanuit een bepaalde emotie - wat goed is, want zo maak je vaak je keuzes, je kunt niet altijd alles rationeel doordenken. Maar hierdoor zijn bepaalde consequenties misschien niet van tevoren volledig doordacht door de bevolking. Er komen allerlei dingen bij kijken waar iedereen aan moet wennen. En ik denk dat ik dit wel kan zeggen, want volgens mij hebben de drie eilanden niet voor Nederland gekozen uit voorliefde voor Nederland en de Nederlanders, maar eerder uit antipathie ten opzichte van de voormalige situatie. De eilanden merkten niets van het land Nederlandse Antillen, want Curaçao zorgde voornamelijk voor zichzelf. Dat is ingrijpend veranderd. Nederland neemt de zorgtaak voor de eilanden en haar bevolkingen zeer serieus. Zoals de rampenoefening die er recent is geweest op het vliegveld, in het geval er ooit een vliegtuig neerstort. Hier waren alle hulpdiensten en instanties bij betrokken die er in dat geval mee te maken zullen krijgen. Dit is een duidelijk voorbeeld van hoe het Nederlandse rijk opereert en invulling geeft aan haar zorgfunctie; goed voorbereid zijn op calamiteiten. Zo sprak ik ook met de havenmeester op Statia over wat er gebeurt als er iets misgaat met de olieoverslag en over de inspecties bij de olietankers. Hij begon te lachen en vertelde dat daar vroeger geen aandacht voor is geweest."

Dan vragen we Stolte of het zin heeft aan dingen te denken, zoals ook aan nieuw onderwijsmateriaal, als er kinderen zijn die niet eens iets te eten hebben. Dit eveneens naar aanleiding van de opmerking van de beleidsmedewerkster van de Sociale Dienst tijdens een eerder interview: "Ja, heel fijn dat we goed onderwijsmateriaal hebben, ik ken alleen gevallen van gezinnen - en niet slechts één - waar de kinderen 's avonds niet eens normaal te eten krijgen omdat ze geen geld hebben. Máár, gelukkig is het onderwijs wel goed."

Stolte: "In de tijd dat ik bij Sona zat ben ik geregeld op scholen geweest en toen viel mij al op dat op sommige scholen de kinderen les kregen van stencils. Dat er nu dus wordt geïnvesteerd in beter onderwijsmateriaal en nieuwe leermiddelen vind ik een goede zaak. En uiteraard ken ik niet alle situaties van kinderen, maar ik weet dat er in Nederland bijvoorbeeld ook ontbijtacties worden gehouden. Steeds meer scholen nemen daarin de verantwoordelijkheid van ouders over." Voor alle kinderen op Bonaire uit gezinnen met een laag inkomen bestaat er overigens een gratis ontbijtvoorziening: Breakfast in Schools genaamd. Dit wordt door Nederland betaald via AMFO (nu). De organisatie heeft bij de lokale overheid een aanvraag voor subsidie gedaan.

"Het is een ingewikkelde zaak", meent Stolte. "Bij veranderingen heb je altijd een andere kant en misschien zijn er mensen die het er niet mee eens zijn, maar de eerste stappen zijn nu in ieder geval gezet en nu gaan we verder."

Stolte en de ontwikkelingen op Bonaire van RCN op de voet volgen? http://www.facebook.com/RijksdienstCaribischNederland

'Con Hugo Chávez gobernamos todos'

Over 'De Oliekoning' van Edwin Koopman

Tekst: Brede Kristensen

'Met Hugo Chávez regeren we allemaal', zo valt te lezen op een billboard met een levensgrote foto van Chávez bij de ingang van de stad Barinas. De stad waar hij opgroeide. Liever was hij gaan uitrusten op zijn finca. "Maar ik moet luisteren naar de wens van het volk, het volk dat altijd gelijk heeft, het volk dat wil dat ik aanblijf." Chávez onderhoudt een bijzondere band met het volk. Hij begeeft zich graag onder het volk, steekt mensen een riem onder het hart, geeft hen zelfvertrouwen, deelt geld uit, start sociale projecten op, pakt problemen aan en stuurt iedereen naar zijn moer die de totstandkoming van zijn grote droom, een socialistische, Bolivariaanse Republiek, in de weg staat. In de straten van Caracas staat te lezen 'Chávez is het volk'. Hij is de eerste president die de taal van de straat spreekt en dat wordt gewaardeerd. De democratie, vooral de directe democratie wordt hersteld, iedereen krijgt inspraak. Alleen niet via de oude instellingen. Bestaande vakbonden, media, studentenverenigingen worden aan de kant gezet en vervangen door Bolivariaanse instellingen. Een parlement waar volksvertegenwoordigers eenmaal in de zoveel jaar worden gekozen en dan hun eigen gang kunnen gaan, stelt in de ogen van Chávez weinig voor. Hij noemde het parlement zelfs contrarevolutionair en besloot in 2005 lokale communeraden (inmiddels zijn dat er 30.000) in te richten waar over politieke kwesties kan worden gediscussieerd. "Laat het volk wetten maken, sociale wetten, revolutionaire wetten." Zij vormen de band tussen Chávez en het volk. Een chávist roept 'wij zijn Chávez... hij is onze leider die de richting aangeeft'.

Dat staat allemaal te lezen in het nieuwste boek van de bekende correspondent Latijns-Amerika van de Wereldomroep, Edwin Koopman. Hij raakte gefascineerd door het verschijnsel Chávez en vroeg zich af wat die Bolivariaanse beweging inhield. Hij besloot de ontwikkelingen op de voet te volgen en publiceerde deze maand 'De oliekoning. Hugo Chávez en de beloftes van zijn Latijns-Amerikaanse revolutie'.

Over Chávez schrijven is niet wat je noemt gemakkelijk. Wie een rooskleurig beeld schildert, wordt snel voor propagandist uitgemaakt. Wie voor een kritische benadering kiest, kan boe-geroep verwachten. Want een ding is zeker: Chávez polariseert. Je bent voor of tegen. Een middenweg bestaat niet. Koopman heeft besloten goed te observeren en hem in eerste instantie het voordeel van de twijfel te geven. Daarin is hij redelijk goed geslaagd, vooral ook omdat hij zijn oor niet leende aan de oppositie, maar vooral keek naar wat Chávez heeft proberen te realiseren en luisterde naar wat hij te zeggen had. Een handvol belangrijke mede- en tegenstanders heeft hij geïnterviewd, waaronder ook de indertijd populaire generaal Raul Baduel, die bekend stond om zijn pacifistische en taoïstische denkbeelden. Helaas is hij door Chávez achter slot en grendel geplaatst.

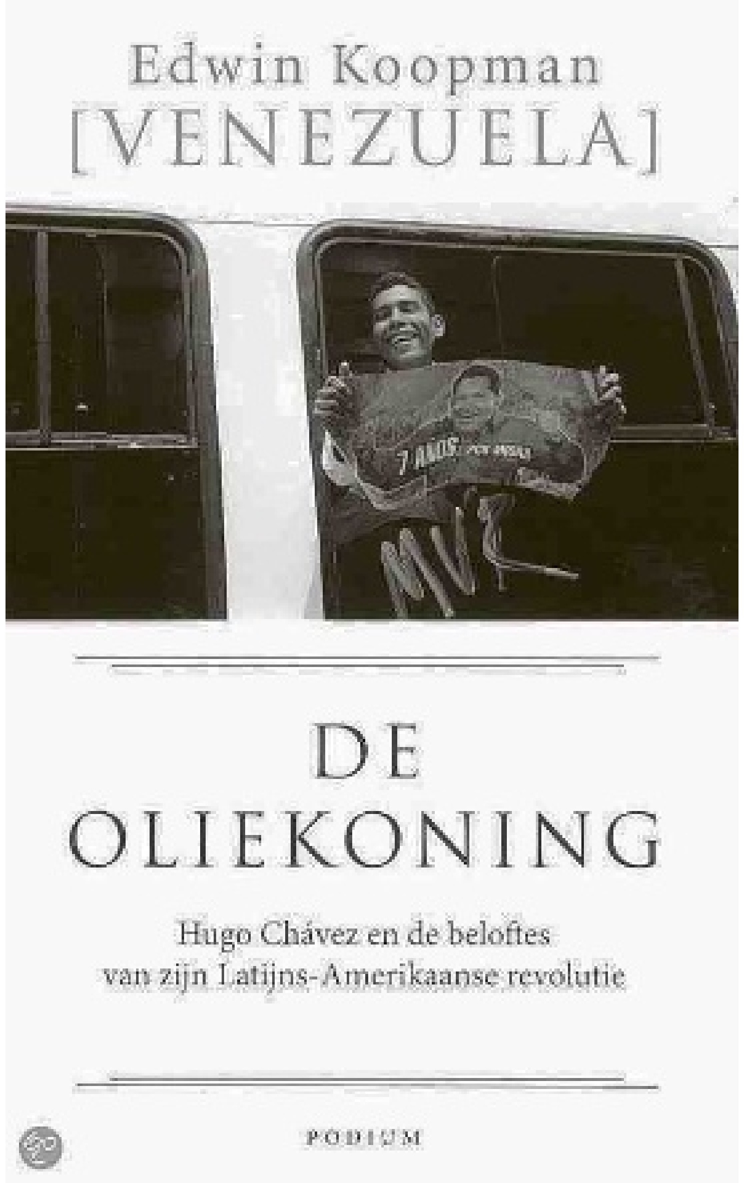

Sociale projecten

Het boek geeft een overzicht van de vele sociale projecten die van de grond zijn gekomen, inclusief de medische projecten met hulp van 13.000 Cubaanse artsen en 3000 tandartsen. Het symbool van de Cubaans-Venezolaanse samenwerking. Maar hij vermeldt ook dat de Amerikaanse ambassade in Caracas vele honderden asielverzoeken heeft binnengekregen van die artsen. Interessant is het levensmiddelenproject Mercal om de arme bevolking te voorzien van elementaire levensmiddelen tegen een betaalbare prijs. De mensen zijn er, begrijpelijkerwijs, zeer dankbaar voor. Het project blijkt enkele jaren later voor grote problemen te zorgen. Want wie wil leveren aan Mercal? Vlees, brood, melk en groenten mogen niet te duur worden. Private bedrijven worden geacht tegen minimumprijzen aan Mercal te verkopen, met als gevolg dat ze naar de knoppen gaan. Staatsbedrijven lukt het simpelweg niet Mercal voldoende te bevoorraden. Een econoom gespecialiseerd in staatsfinanciën, Puente, legt uit waarom de Venezolaanse economie niet werkt. Met de oliegelden wordt niet geïnvesteerd. Er is geen sprake van wat in Venezuela heet 'sembrar el petroleo' (met olie zaaien opdat je later kunt oogsten). Nee, alles wordt gelijk opgesoupeerd. Hij rekent ook voor dat het onduidelijk is waaraan de honderden miljarden inkomsten van de olie worden besteed. Als alle staatsuitgaven, sociale projecten en wapenaankopen bij elkaar worden opgeteld, kom je er nog niet."Niemand weet waar de rest van het geld naartoe gaat. Over het verschil kan Chávez vrij beschikken." Verantwoording afleggen is er bij Chávez niet bij. Vragen stellen doe je niet. Dat zou duiden op wantrouwen. Uiteindelijk komt Koopman tot de conclusie dat het economisch beleid van Chávez een totale flop is geworden. Een ex-chávist verklaart dat Chávez het woordje 'verlies' voor een onderneming niet begrijpt, dat er voor Chávez 'helemaal geen economie bestaat'.

Praten

Praten kan Chávez als geen ander. De propagandamachine draait continu op volle toeren. Of je nu de televisie aanzet of in de stad om je heen kijkt, je wordt met propaganda overspoeld. In de volkswijk Catia van Caracas ontdekt hij een gigantische muurschildering. Het is een variant op het Laatste Avondmaal van Leonardo da Vinci. In het midden zit Jezus, met aan zijn linkerhand Marx, Lenin, Castro, Ché, Mao en Tirofijo, de oprichter van de FARC. En rechts onder meer Simón Bolívar en Chávez. Op tafel geen brood en wijn, maar de Bijbel, het rode boekje van Mao en de gloednieuwe Bolivariaanse grondwet van Venezuela. Wonderlijk gezelschap. Ze hebben gemeen dat ze in opstand durfden komen tegen bestaande machten om een nieuwe maatschappij te vestigen. Voor het overige is hun geestverwantschap minimaal. Bolívar, Marx en Christus zijn niet bepaald drie handen op een buik.

Op een gegeven moment weet Koopman het niet meer. Is Chávez nu een socialist, een Bolivariaan, een nationalist, een militarist, een populist? Zichtbaar is alles rojo rojito, vuurrood. Maar als je gaat nadenken over wat hij zegt, stuit je op veel tegenstrijdigheden. Het relaas over Chávez lezend, valt mij op dat de rode draad een anti-kapitalistische en anti-Amerikaanse overtuiging is. Dat Bolívar de VS bewonderde wordt door Chávez uitdrukkelijk buiten beschouwing gelaten. Verkiezingen organiseren behoort ook tot de sterke kanten van Chávez. Hoe meer hoe beter. Het is olie op het vuur van het volksenthousiasme dat niet mag doven. Koopman schrijft beeldend over al die spetterende campagnes en over de stembureaus waar de chávisten bijeenkomen in de volle overtuiging dat hun partij, hun leider weerom een grootse overwinning zal behalen. Het heeft iets ontroerends.

Spannend

Ronduit spannend wordt het boek wanneer de lezer aan het hoofdstuk 'vreedzaam maar gewapend' begint. Nu wordt het menens. De Cubanen hebben de Venezolanen aan een geheime dienst geholpen. Noord-Korea en Wit-Rusland geven militaire adviezen. Met Iran wordt samengewerkt om raketbases te bouwen. De meeste internationale vrienden van Chávez zijn dictators die de mensenrechten met beide voeten treden. Toch is Chávez van hen gecharmeerd. Hun strategie om de VS en Europa te slim af te zijn, om met een asymmetrische oorlogsvoering (een guerilla-oorlogvoering) de machtsverhoudingen in de wereld te wijzigen, spreken hem aan. Voor miljarden koopt hij vliegtuigen, helikopters, oorlogsschepen en Kalasjnikov-geweren. Waartoe? De VS worden als de grote bedreiging gezien voor zijn eigen revolutie, en voor de wereldvrede. Nederland ook, want het Koninkrijk biedt de VS de gelegenheid op Curaçao een basis, de FOL, te gebruiken. Onduidelijk is of Chávez de Amerikaanse agressie vooral als propagandamiddel benut, of dat hij serieus meent dat de VS bezig zijn een invasie voor te bereiden. Onduidelijk is eveneens of Chávez serieus overweegt tot een tegenaanval over te gaan door Curaçao te bezetten. De kosten lijken niet op te wegen tegen het eventuele (machts)voordeel. Beide partijen lijken bang te zijn voor elkaar.

Wie is Chávez?

Het beeld dat Koopman in de loop van zijn boek van Chávez schetst is dat van een man die graag naar zichzelf luistert, die in zichzelf gelooft en gevoel voor rechtvaardigheid heeft. Maar ook een man die niet goed in staat is een land te besturen. Een, omdat hij eigenlijk niet zo goed weet wat hij wil en behoorlijk verward in zijn denken is. Twee, omdat hij de zoveelste persoon is die niet weet hoe met macht om te gaan. Van het belang van een scheiding der machten lijkt hij nooit gehoord te hebben. De corruptie in Venezuela rijst de pan uit. Caracas is inmiddels de stad met de hoogste criminaliteit ter wereld geworden. De economie van dit rijkste land van Zuid-Amerika verkeert in een zorgelijke toestand die bovendien met duurzame ontwikkeling niet te rijmen valt. Terwijl Chávez dat juist zo graag wil.

Tegen het eind van zijn boek beginnen de twijfels over Chávez bij Koopman te overheersen. Tegelijkertijd merkt hij op dat de gemiddelde gewone man in het land ondanks alles nog steeds in Chávez gelooft en met vertrouwen de toekomst tegemoet ziet. De Venezolaanse democratie wordt als de beste democratie ter wereld gezien.

Koopmans boek is vlot geschreven en is zowel informatief als objectief. Alhoewel zijn analyses flodderig zijn en een goede documentatie ontbreekt, is het toch een overtuigend verhaal. Het is een kritische zoektocht naar het ware karakter van de Venezolaanse revolutie dat zeer de moeite van het lezen waard is.

Titel: De oliekoning
Auteur: Edwin Koopman
Uitgever: Podium
ISBN13: 9789057591297

Leesvoer

De 100-jarige man die uit het raam klom en verdween

Allan wordt 100 en dat wordt groots gevierd in het bejaardentehuis, behalve dan dat de jarige het op zijn heupen krijgt en kort voordat het feest losbarst, vertrekt. De tijd die hem rest kan hij beter besteden, vindt hij. Hij klimt uit het raam en verdwijnt. Pers en burgemeester hebben het nakijken.

Allan is een nuchter type dat weinig tot geen angst kent en die verder niet al te lang stilstaat bij zijn beslissingen, maar ad hoc handelt en het avontuur op zijn hoogbejaarde leeftijd niet schuwt. Met alle gevolgen van dien. De vaart houdt hij er in elk geval in, want vanaf het moment dat hij het bejaardentehuis verlaat, wordt De 100-jarige man die uit het raam klom en verdween een soort roadtrip waarbij de lezer de memorabele avonturen van de 100-jarige meemaakt - zo let hij even op een koffer voor iemand die maar niet terugkomt en dus gaat de koffer mee de bus in, maar er blijkt enorm veel (maffia)geld in te zitten, hetgeen woeste achtervolgingen tot gevolg heeft -, ook verzamelt Allan een bonte club figuren om zich heen in een zwaan-kleef-aan-effect. Ondertussen lees je ook wat Allan de afgelopen 100 jaar heeft uitgespookt. Zijn verleden blijkt al even fantastisch als het avontuur dat hij op dit moment beleeft. Vanaf zijn negende wordt hij alleen door zijn moeder opgevoed omdat zijn vader is vertrokken naar Rusland om de tsaar ten val te brengen. Wanneer Allan 15 jaar is overlijdt zijn moeder en staat hij er alleen voor. De levensfilosofie van zijn moeder houdt hij in ere: Het is zoals het is en het wordt zoals het wordt. Voor zijn 15e heeft Allan al alles geleerd over explosieven en hij begint dan ook met de bescheiden erfenis zijn eigen dynamietbedrijf. Dit brengt hem, iedere keer weer op geheel toevallige wijze, in contact met verschillende wereldleiders en belangrijke figuren uit de geschiedenis.
Jonas Jonasson (1963) woont in Ponte Teresa, Zwitserland, vlak bij de Italiaanse grens. Hij is jarenlang journalist geweest en mediaconsultant. Inmiddels schrijft hij aan zijn tweede boek.

'Een hilarische road-novel, een terechte bestseller' - Trouw

Titel: De 100-jarige man die uit het raam klom en verdween
Auteur: Jonas Jonasson
Uitgever: Signatuur
ISBN/EAN: 9789056723743

Ars poëtica

Merengue in mijmering

Clyde Lo-A-Njoe

Asfaltbesmeurde tenen en brandende hoofdhuid,
die door een druipende zon verzengd worden,
noemt men geenszins jeugdsentiment,
mits men mijmert van het springend hart,
Dat nooit de pijn van verloren vreugde voelde.

Aruba, speldepunt waar mijn wereld om draait,
Refrésqueria en Latijnse melancholie,
je krommw bomen,
waardoor het spel van de
eeuwigdurende wind schiet.
Stil denk ik aan je overzoute lucht
en je verdwaalde blanken op de 'waaf'.

Nu, na jaren, speelt die ene merengue
van de mijmering door mijn vermoeide morgens.
En was ooit het Hof van Eden
Pontón, Savaneta, Paradera
en misschien Boerhaevelaan
en zullen nu piano en publiek verpauperen.

Vertaling Luis H. Daal

Bron: Vaar naar de vuurtoren, In de Knipscheer, 2010

CARIB publishing

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Deze rechtsgeschiedenis van Curaçao neemt het eiland als uitgangspunt. De rechtsgeschiedenis van Curaçao kan opgedeeld worden in een aantal hoofdperioden, die in dit boek afzonderlijk belicht worden.

Transactionele Analyse
De Transactionele Analyse (TA) biedt een model voor het verkrijgen van inzicht in de individuele persoonlijkheid, in intermenselijke verhoudingen en communicatie. Dit handboek is zowel geschikt voor professioneel gebruik als voor individuele zelfstudie.

Opvoeden kan zeer doen
Kindermishandeling is een van de meest complexe problemen binnen de hulpverlening. Dit boek gaat dieper in op verwaarlozing van kinderen door hun ouders en geeft tips voor preventie. Een helder en onmisbaar boek voor in de praktijk en opleiding.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

Reef Care Curaçao
KUIDA REF KORSOU
Alarmnummer tel.: 569-2099
(24 uur bereikbaar)

Milieu

Conventie 'Moeder Aarde'

Academici en milieubeschermers uit verschillende landen hebben een campagne gelanceerd voor een internationale conventie die 'Moeder Aarde' moet beschermen. Het verdrag zou landen en bedrijven wettelijk verplichten natuurgebieden en zeldzame dier- en plantensoorten te ontzien.

"Hoe zou het zijn als we wetten maakten die de aarde en levende wezens het recht gaven om te bestaan?" vraagt Maude Barlow, een van de actievoerders die zich inzetten voor de nieuwe conventie, zich af. Barlow is de voorzitter van de Raad van Canadezen, een burgerorganisatie. "We hebben het niet over individuele rechten voor elk insect of elke vis, zoals die nu voor mensen erkend worden." Maar het zou ontwettig worden dieren te doen uitsterven of een ecosysteem te vernietigen, legt Barlow uit.

Maude Barlow

"Technisch gezien zou de Golf van Mexico als klager kunnen optreden tegen BP in een proces over de olievervuiling daar, of de oceaan in de buurt van Fukushima tegen de eigenaars van de beschadigde kerncentrales daar."

"We hopen dat de Universele Verklaring van de Rechten van Moeder Aarde op een dag een van de richtinggevende verdragen van de wereldgemeenschap zal zijn, naast de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948", zegt Barlow.

Top

Het idee komt van inheemse groepen, die traditioneel een nauwe band hebben met de natuur. Vorig jaar in april werd al een ontwerpconventie voor een Universele Verklaring van de Rechten van Moeder Aarde goedgekeurd op een alternatieve klimaattop in het Boliviaanse Cochabamba, waar vooral indianenvolken goed vertegenwoordigd waren. Evo Morales, de indiaanse president van Bolivia, is al langer een pleitbezorger van het nieuwe VN-verdrag.

Het ontwerp is intussen officieel gepresenteerd aan de VN. Daar valt het initiatief in goede aarde. In december keurde de Algemene Vergadering een resolutie goed die alle lidstaten oproept hun ervaringen en ideeën te delen over hoe de wereldgemeenschap 'in harmonie met de natuur' kan leven. De VN hebben dit jaar overigens uitgeroepen tot het Jaar van de Bossen en het begin van het Decennium van de Biodiversiteit. "Het is niet te laat om onze relatie met Moeder Aarde te veranderen", zegt ondersecretaris-generaal Asha-Rose Migiro. "Maar de tijd raakt op."

Natuur

Vorige maand kreeg het initiatief een nieuwe impuls door de publicatie van het boek De rechten van de Natuur. Het boek bevat bijdragen van academici en milieubeschermers uit verschillende landen. "De hedendaagse milieuwetten plaatsen zakendoen boven de natuur en legaliseren op die manier het aantasten van ecosystemen", speechte de Amerikaanse auteur en burgerrechtenactiviste Shannon Biggs bij de introductie van het boek in New York. "Maar nu zien we dat gemeenschappen overal ter wereld in actie komen om dat model te veranderen, zodat er ook rekening gehouden wordt met de rechten van de natuur."

De initiatiefnemers van de campagne willen steun werven voor het concept van de rechten van de natuur en het idee van een Universele Verklaring van de Rechten van Moeder Aarde op de klimaattop in Durban eind dit jaar, en op het Wereldwaterforum in maart 2012 in Marseille. Ze hopen ook dat de ontwerpconventie op de agenda komt van Rio+20, een VN-conferentie over duurzame ontwikkeling die in juni volgend jaar plaatsvindt in Rio de Janeiro.

"We proberen duidelijk te maken dat mensenrechten zinloos worden als de aarde het leven niet in stand kan houden", zegt Barlow. "Het is geen toeval dat waar arme mensen sterven, ook het water, de bossen en de lucht rondom hen achteruit gaan."

Wetten

Barlow geeft toe dat de goedkeuring van een Universele Verklaring van de Rechten van Moeder Aarde in de VN waarschijnlijk niet op korte termijn zal plaatsvinden. "Het duurde ook lang voordat de Verklaring van de Rechten van de Mens werd goedgekeurd." Verschillende lidstaten, waaronder Bolivia en Ecuador, hebben al wetten die de rechten van de natuur erkennen. Andere landen maken aanstalten dat voorbeeld te volgen.

Spotlight op dieren

Coccidiose

Regelmatig komen jonge dieren voor een enting op het spreekuur en hebben dan volgens de eigenaar een beetje papperige ontlasting. Bij onderzoek van een beetje ontlasting onder de microscoop treffen we dan een parasiet aan die coccidiose heet.

Tekst: Margot Hack

Dit is een eencellig organisme dat de darm infecteert en met het blote oog niet zichtbaar is. Er ontstaat waterige diarree, soms met bloed en voor jonge dieren kan dit levensbedreigend zijn.

Eieren van coccidia, de oöcysten worden met de ontlasting mee uitgepoept. Buiten het lichaam zal het eitje zich gaan ontwikkelen tot een nieuw stadium en dit is weer infectieus voor elke hond of kat die het per ongeluk oplikt. Het dier wordt dus besmet door grond die vervuild is met besmette ontlasting. Wanneer het dier zich likt zullen de oöcysten opgenomen worden. In het lichaam breekt de oöcyste open en komen er acht sporozoieten uit. Deze zullen alle acht een darmcel opzoeken en zich gaan vermenigvuldigen. Uiteindelijk zal de cel zo vol zitten dat hij openbarst en de nieuwe parasieten op hun beurt ook weer op zoek gaan naar een nieuwe cel om het proces te herhalen. Het is dus belangrijk om zich te realiseren dat er duizenden darmcellen geïnfecteerd en vernietigd kunnen raken door het oplikken van een enkele oöcyste. De cellen die opengebarsten zijn zullen voor diarree zorgen waarbij een risico op uitdroging ontstaat.

Het aantonen van een besmetting gebeurt dus door middel van microscopisch onderzoek, maar wanneer er sprake is van een lichte besmetting kunnen er soms meerdere onderzoeken nodig zijn om ze te vinden.

De besmetting zien we het meeste bij jonge dieren die in groepen worden gehuisvest, zoals pensions, asiels en fokkerijen. Het is een veel voorkomende parasiet en dus ook niet een teken van slechte hygiëne.

De behandeling bestaat uit een antibioticumkuur van minimaal vijf dagen maar mogelijk langer. Belangrijk is om lang genoeg door te behandelen tot er geen uitscheiding van nieuwe eitjes meer is. Voor jonge dieren is dit een serieuze aandoening, maar voor volwassen honden is het niet zo'n probleem. Dieren met een volwassen immuunsysteem zullen in staat zijn om de infectie zelf te verhelpen. Wanneer er een nieuw hondje of poesje in huis wordt gehaald met deze besmetting, hoeven de volwassen dieren meestal niet behandeld te worden, want zij lopen weinig risico. Wanneer van de volwassen honden de weerstand door andere ziekten (bijvoorbeeld karpattenziekte) verminderd is, kan het wel raadzaam zijn om deze dieren preventief mee te behandelen met de nieuwe huisgenoot.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Scheepsherstelplaats; 4. meermalen krachtig kloppen; 10. wasgelegenheid; 13. eenheid (Eng.); 15. kruiderij; 16. ethische norm; 17. rivier in Thailand; 19. verbindingsstuk; 20. soort schildpad; 21. rechtskundige term; 23. godsdienstig lied; 25. bezittelijk vnw.; 27. voor; 29. vlekkenwater; 30. muzieknoot; 31. moeder; 33. Engelse zeevaarder; 34. doelpunt; 36. persoonlijk vnw.; 37. dierengeluid; 38. Frans lidwoord; 39. Chinese afstandsmaat; 40. Spaanse eretitel; 42. populier; 43. kinderspeelgoed; 45. voorvoegsel; 46. raamscherm; 48. water (Fr.); 50. uitroep van pijn; 51. jammer; 53. oprijlaan; 55. overrijp; 57. stuk hout; 59. godin van de landbouw; 61. bijwoord; 62. kledingstuk; 64. oevergewas; 65. wiel; 66. groot mes om kaas te snijden; 67. vreemde munt.

VERTICAAL: 1. Soort kogel; 2. Engels telwoord; 3. grondstof voor kinine; 5. reeds; 6. land in Afrika; 7. bijbelse figuur; 8. keukengerei; 9. boom; 10. strook grond langs de weg; 11. groet; 12. onderdeeltje; 14. militair hoofddeksel; 16. heerlijk; 18. Russisch voor vrede; 20. vervoermiddel; 22. kalm; 24. beweren; 26. spoorwagen; 28. mislukken; 30. steppeantilope; 32. bezittelijk vnw.; 35. Spaanse uitroep; 40. visgerei; 41. esdoorn; 43. kinderdoek; 44. eerstgeborene; 47. bezittelijk vnw.; 49. triomfboog (Fr.); 51. windrichting; 52. bijb. naam; 53. punt van een lijst; 54. drietal; 56. tijdperk; 58. indien; 60. lof; 62. bevel; 63. overdreven.

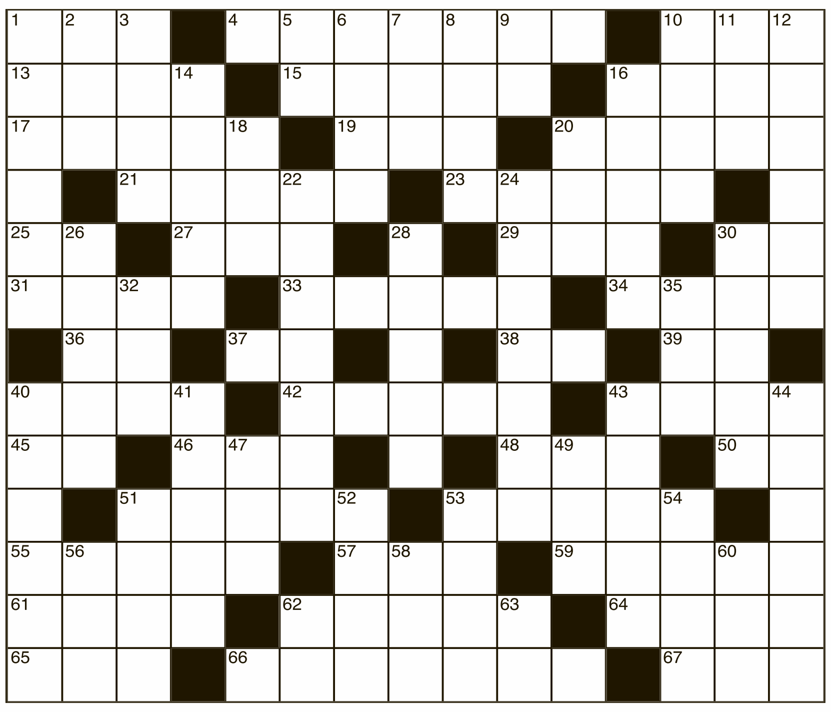

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

L.R. Croes
Seroe Colorado 243
Aruba

Germina Adamson
Kaya kalki 115
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

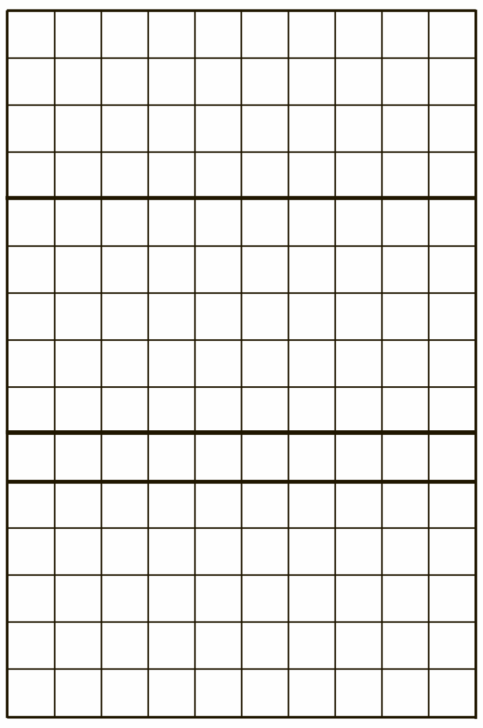

1. Gammel - zeedijk - klus;
2. tocht - voorwerp van spot - uitstapje;
3. verdriet - splitsen - ignobel;
4. plas - aanleggen - bestuurder;
5. grafsteen - stellig - deel van een fototoestel;
6. huiduitwas - vloeistof - draaischalm;
7. suikerpalm - drukkende lasten - Portugese eilandengroep in de Atlantische Oceaan;
8. deel van een kachel - lijfeigene - veiling;
9. drank - biljartterm - dunne uitstekende rand;
10. kleur - toekomstbeeld - ezel.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

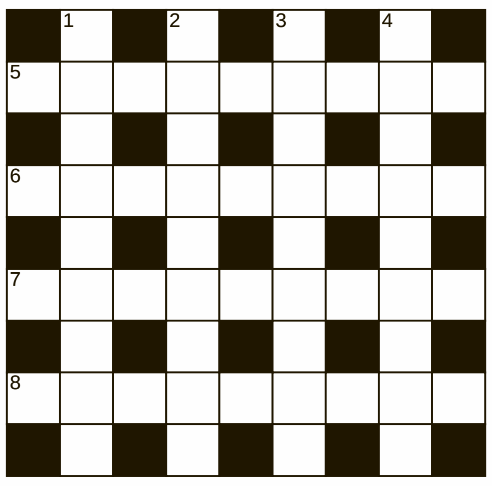

HORIZONTAAL:
5. Klaar met een reden in de diepte (7); Argumenten om te verven (7);
6. Spiritueel en spookachtig (7); Brand- en schandvlek (6);
7. Bijbelse pop van een halve eeuw (7); Verzetsbeweging die om vlees draait (5);
8. Plezier achteraf van een geschikte panter (6); Zender die niet op de (treur)buis past (7).

VERTICAAL:
1. De handel die oplicht (5); Uitstekende dammer? (7);
2. Waardeer de waardering! (4); Opkomende kastelein langs de rivier (8);
3. Vreemdeling die voor een meisje staat (7); Zuil in het hart van een migrantenwijk (4);
4. Enkele keer om te eten (7); Jongen die reeds getrouwd was geweest (4).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

N	T	T	I	B	E	G	K	L	E	M	D	U
E	E	C	S	I	V	N	I	U	R	B	N	A
R	N	E	E	T	N	A	S	S	A	P	A	N
U	N	IJ	K	P	B	E	S	L	A	G	W	U
D	O	E	H	U	S	P	D	O	N	A	T	A
E	L	G	I	C	A	A	I	I	N	H	S	E
I	A	A	R	T	S	W	R	E	C	T	A	T
T	S	L	E	C	N	E	L	E	C	E	A	A
N	E	K	K	O	F	E	N	I	L	V	B	L
A	E	E	E	F	O	K	N	N	M	A	T	P
R	H	B	O	V	N	N	N	I	O	L	E	G
E	T	P	N	E	E	E	O	T	M	Z	Z	R
L	O	A	R	I	G	N	E	W	U	O	R	E
O	A	E	O	U	N	E	G	E	D	U	R	B
T	O	O	E	P	A	L	S	R	O	M	C	P
B	G	H	T	S	I	N	U	M	M	O	C	A

Aanvoelen
Acuut
Aspect
Beklag
Bergplateau
Beslag
Boerenknecht
Bruinvis
Communist
Degen
Dona
Duren
Eker
Gooien
Heugen
Lavet
Melkgebit
Milwaukee
Morslap
Opoffering
Passant
Prominentie
Rouwen
Theesalon
Tolerantie
Unau
Wand
Zetbaas
Zonneschijn

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

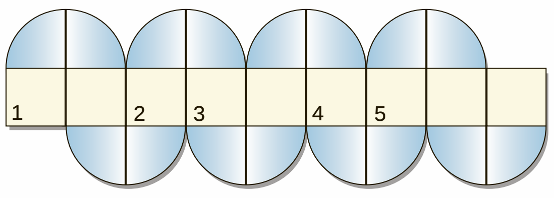

1. Tinoxide; 2. veenbagger; 3. zitplaats voor publiek; 4. struisvogel; 5. Europees land.

SUDOKU

3	8						5	
	4		7					
9					8	3		
		9		5	7	6	1	
1		6					3	
					6	9	4	2
			3				6	
5	7			4			2	1
2		4			5	7		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	6	7	2	1	4	5	8	9
2	1	5	8	9	7	4	3	6
9	4	8	5	6	3	7	1	2
7	8	4	3	2	1	6	9	5
6	5	3	9	4	8	1	2	7
1	9	2	6	7	5	3	4	8
5	7	9	4	3	2	8	6	1
4	2	1	7	8	6	9	5	3
8	3	6	1	5	9	2	7	4

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Bourbon; 6. settler; 12. kain; 14. nasa; 15. li; 17. ge; 18. reu; 20. na; 21. eb; 22. boa; 24. snoezig; 25. ala; 26. vat; 28. tri; 29. abt; 31. ober; 35. rauw; 37. monopolie; 38. wijze; 40. edda; 43. eng; 45. leb; 47. ade; 48. tin; 50. reekalf; 51. ego; 53. ja; 54. mi; 55. gek; 56. we; 58. ijl; 59. mals; 61. tarn; 63. stellig; 64. lesauto. VERTICAAL: 1. Bilbao; 2. uk; 3. rag; 4. biest; 5. on; 7. en; 8. tanga; 9. tsa; 10. la; 11. rabauw; 13. weerspreken; 16. io; 18. rot; 19. uzi; 21. el; 23. ave; 25. ata; 27. armen; 30. breed; 32. brij; 33. une; 34. eli; 36. und; 38. witjes; 39. zen; 41. dee; 42. apollo; 44. grill; 45. leg; 46. bak; 47. afwas; 49. ia; 52. gij; 54. mal; 57. era; 59. me; 60. si; 61. te; 62. nu. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Looppasen; 6. shakering; 7. welneerst; 8. defileren. Verticaal: 1. Bolhoeden; 2. spokennis; 3. jaarreder; 4. reindspel. Anagram: kies-sjeik-Jetski; moet-motel-Omelet; stel-steel-Nestel; elim-melig-Galmei; rede-reder-Eerder; toen-steno-Nestor; ster-stier-Sliert; vier-vlier-Zilver; poel-ploeg-Oplage; stap-pasta-Topaas. Gevraagd woord: JONGENSZOT. Woordzoeker: CHARGEREN Puzzelslang: 1. Taxirit; 2. thee; 3. eerloos; 4. sero; 5. opening. Het sleutelwoord was: TITELSONG.

‘Beach food’

Tekst: Hans Vaders
Foto’s: Archief

Mijn eerste indirecte kennismaking met de grootste staat van de Verenigde Staten van Amerika dateert alweer van begin jaren zeventig. In de zuidelijke ‘sunshine’ staat Californië denderden dagelijks over de snelweg kolossale koelwagens vanuit het verre noorden richting Los Angeles gevuld met dozen geprepareerde golden king crab en moten gerookte zalm. Een familielid daar kende een van de chauffeurs en zodoende kon hij om de twee weken beschikken over een megadoos krab voor een habbekrats. Ik heb in mijn leven nog nooit zoveel van dit verfijnde, smakelijke zeebeest geconsumeerd.

Dat kwam allemaal uit het unieke mekka dat Alaska heet en in 1867 van de Russische tsaar werd gekocht voor 7,2 miljoen dollar. De Russische overheid zal zich honderd jaar later over deze transactie nog wel eens achter de oren hebben gekrabd, toen men midden in de Koude Oorlog verkeerde en Alaska van onschatbaar strategisch belang was, wat het overigens nog steeds is.

Een bijzonder uitgestrekt land, ‘dit ruige land waarop de onstuimige golven van de zee zich richten’. En dat dit een land is waar de zee aan de kusten heerst zal zelfs de meest argeloze bezoeker niet kunnen ontkennen. Alaska heeft, hoewel dit nauwelijks voor te stellen valt, een kustlijn langer dan alle andere Amerikaanse staten gezamenlijk. Die ultralange kustlijn is ook de monding van vele duizenden kleinere en grotere rivieren en wild stromende beken.

De oorspronkelijke bewoners van Alaska, de Ttlingit, kwamen dan ook in een gespreid bed terecht. Het land toonde zich in ieder geval bijzonder gul in haar rijkdom aan voedingsmiddelen. Een volksgezegde luidt dat ‘wanneer het getij verloopt de eettafel kan worden gedekt’. Ook wordt opgemerkt dat ‘je in ons land Lingít Aaní een dwaas moet zijn wanneer je ten onder gaat aan een tekort aan voedsel’. Je bent dan of mentaal gestoord of je hebt maar zeer weinig geluk. Want de stranden in zuidoostelijk Alaska liggen bij eb onder meer bezaaid met scallops en clams, voor het oprapen dus. Een El Dorado voor de verzamelaar en liefhebber van zeevruchten.

Maar ‘s lands wijs, ‘s lands eer, de Ttlingit zijn van mening dat iedereen die slechts ‘beach food’ nuttigt als dieet blijk geeft van een teken van pure armoede. Ook al omdat er nog zoveel andere zaken te oogsten vallen. Het was de geestelijk leiders, de shamans en hun familie overigens verboden om ‘te eten van het strand’, en mannen moesten het voedsel ook ten stelligste vermijden wanneer ze zich opmaakten om te strijden tegen een concurrerende clan of het verrichten van andere inspannende arbeid.

Ik kan dit alles, van het overvloedige voedsel uit zee verkregen wel begrijpen. Dat wordt je door de een of andere hogere macht verschaft, maar daar behoef je natuurlijk niet altijd gebruik van te maken en de beweging van het tij is er voor eeuwig. Iedere dag is het eb, iedere dag vloed. Een Ttlingit jaagt overigens niet op de walvis, beschouwt zichzelf als een ver familielid van het zoogdier en eet het majestueuze beest slechts wanneer het uit eigen beweging aanspoelt, want voedsel geoffreerd door de goden moet je ook niet verspillen.

En wat wil je verder nog wanneer je voor de dagelijkse maaltijd een hert, karibou, konijn, bever of zwarte beer kunt schieten en in de uitgestrekte bossen champignons kunt zoeken of allerhande soorten bessen kunt plukken. Met deze ingrediënten tot je beschikking maak je mooie gerechten, al moet worden gezegd dat er in Alaska geen sprake is van een echte ‘cuisine’ in de traditionele betekenis van het woord.

In de hoofdstad van Alaska Juneau eet ik voor het eerst van mijn leven een dis onder meer bereid met zwarte beer, gebakken aardappeltjes en champignons. Je moet dan maar het Olie B. Bommelgevoel van je afzetten, waarbij je in eerste instantie zou kunnen denken de schatrijke beer uit het stripverhaal van Marten Toonder te consumeren. Het vlees is nogal taai maar zeer voedzaam zoals al het eten in Alaska. Daarom ook nog maar een portie akutaq op de koop toe besteld. Akutaq wordt ook wel ‘Eskimo ice cream’ genoemd en bestaat, al naar gelang datgene wat er in huis is, uit opgeklopt rendier-, walrus- of zeehondenvet, suiker, wat water, allerlei soorten bessen en bijvoorbeeld wat zalm. U merkt het al, voor de echte liefhebber is Alaska nu meer dan rijp voor het culinaire experiment.

KOOK MEE MET MAY

Sint Jacobs- en Venus-schelpen in gembersaus

1/4 cup ongezouten roomboter
1 ui, schoongemaakt en heel fijn gesneden
2 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1 eetlepel tomatenpuree
1 pond verse spinazie, goed gewassen en droog gedept met keukenpapier
1 pond Sint Jacobsschelpen (scallops)
2 cups gekookte en klein gesneden Venussschelpen (clams)
zout naar smaak

Voor de saus:
4 gedroogde zwarte mushrooms, half uur geweekt in warm water, uitgelekt en klein gesneden
2 eetlepels klein gesneden lente-uien
1 (of naar smaak) promèntè, pitjes verwijderd, heel fijn gesneden
1 eetlepel lichte sojasaus
3/4 fijn gehakte roze Japanse sushi-gember op zuur
1/2 cup witte azijn
1/2 cup suiker
3/4 cup water
1 eetlepel maizena gemengd met 1 eetlepel koud water

De saus:
De zwarte mushrooms, de lente-uien, de promèntè, de sojasaus, de gember, de azijn, de suiker en het water in een pannetje verwarmen en 3 minuten op een klein pitje laten pruttelen. De maizena er door roeren tot de saus dik wordt.Van het vuur nemen en warm houden. De boter smelten in een pan met zware bodem.De uien en knoflook zachtjes er in gaar bakken.

De tomatenpuree en een beetje zout toevoegen en al roerende 1 minuut koken. De spinazie toevoegen, roeren tot de spinazie slap is, daarna de Sint Jacobsschelpen en de Venusschelpen toevoegen en 5 minuten laten pruttelen. Voorzichtig omscheppen. Direct met de gembersaus serveren.
Voor 6 personen.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Simonsig Chenin Blanc

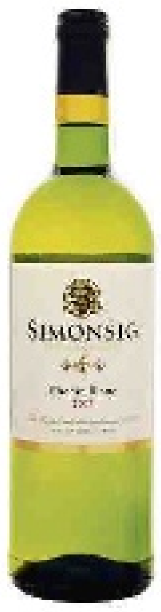

Druifsoort: Chenin Blanc
Streek: Zuid-Afrika
Kleur: Licht goudgeel met groene tinten
Geur: Citrus, abrikozen en peer
Smaak: Fris met de smaak van rijpe peer, abrikoos, ananas en kiwi
In Stellenbosch, Zuid-Afrika, is dit prestigieuze wijnhuis, Simonsig Estates, gevestigd. De trotse gebroeders Malan beheren dit familiebedrijf en weten jaar in jaar uit topwijnen te produceren die wereldwijd bekend zijn. Deze Chenin Blanc is een prachtige wijn die zeker het typerende karakter van de druif benadrukt. Hij is heerlijk aromatisch en sappig met open fruit, rond en vettig. Een Chenin Blanc van de allerbeste soort! In combinatie met het gerecht van de week zal dit een ongelofelijke combinatie zijn. Ook een topaanrader voor de Thai-keuken, sushi en andere oosterse lekkernijen.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt.

Het genot van wijn

De wijnwereld: ‘Vive la France’

Bonjour mes amis du vin, ça va bien? En nu gewoon verder in het Nederlands, anders wordt het te ingewikkeld. Vorige week begonnen we al met Frankrijk, een prachtig land met geweldige wijnen. Wel is het zo dat het land zijn toppositie langzaam maar zeker verliest vanwege de steeds groeiende populariteit van de Nieuwe Wereld-wijnen. Wijnmakers van de Nieuwe Wereld waren hun mentoren veel te vlug af met hun gemakkelijk drinkbare, solide wijnen. Maar de Fransen reageerden met gerenoveerde kelders, roestvrijstalen tanks en andere snufjes. Het resultaat is een enorme verbetering van de Franse wijn op alle niveaus.

Tekst : Licores Maduro

Frankrijk kent vier kwaliteitsniveaus. Het grootste segment is de AOC. De AOC werd in 1923 geïntroduceerd en is een garantie, een kwaliteitswaarborg voor de wijnen uit de AOC-gebieden. De AOC introduceerde strenge regels waaraan de wijnhuizen zich moeten houden mochten ze wijnen onder de naam van een bepaalde streek willen produceren. Ook de druivensoorten zijn streng gereguleerd om de tradities van de streken te beschermen. Zo worden in de Bordeaux de volgende druiven voor de productie van rode wijnen toegelaten: Cabernet Sauvignon, Merlot, Cabernet Franc, Petit Verdot en Malbec. Voor de witte wijnen zijn alleen Sauvignon Blanc en Semillon toegestaan. Het varieert weer per AOC binnen de Bordeaux wat de verhouding is en welke druif de hoofdrol speelt. In de Bourgogne, met uitzondering van de Beaujolais, worden alle rode wijnen van de Pinot Noir gemaakt en de witte wijnen van Chardonnay. In de Beaujolais gebruiken ze de Gamay voor de rode wijnen.
In de Champagne worden de wijnen gemaakt van drie druiven, Chardonnay, Pinot Noir en Pinot Meunier. De verhouding in de assemblage is afhankelijk van het dorp. Ieder dorp heeft zo zijn eigen tradities. Hier worden uitsluitend wijnen met bubbels geproduceerd, zonder bubbels is champagne niet te drinken. Vanwege de noordelijke ligging van de streek worden de druiven niet rijp en blijven de zuren erg hoog. De Elzas wordt beheersd door een mengelmoes van Franse en Duitse rassen zoals de Gewürztraminer, Riesling en Pinot Gris.
In het zuiden domineren de Rhône-kwaliteitswijnen. Hier worden veel meer druiven gebruikt waarbij de Syrah, Grenache, Mourvedre en Viognier de hoofdrol spelen. In het Loire-dal worden druiven uit de Bordeaux en de Bourgogne gebruikt: Cabernet Franc, Sauvignon Blanc en Pinot Noir.
Zo ziet u dat er verschillende druivenrassen gebruikt worden in Frankrijk. Deze druiven zijn dan weer verbonden aan de tradities van het wijnmaken in de betreffende regio’s en een en ander wordt weer beschermd en gereguleerd door de AOC’s. Iedere streek heeft verschillende AOC’s. Die verschillen hangen samen met de verschillen in grond en terrein.
Het is wel prachtig hoor, zoveel diversiteit aan wijnen in een land. Nodig eens een paar vrienden uit voor een Franse wijnavond, keus heeft u genoeg! Prettig weekend.

Proffid Caribbean NV: Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: +297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

ÑAPA Business

28 mei 2011

Cradle to cradle

'Pleidooi voor hergebruik'

Cradle to cradle is een nieuwe kijk op duurzaam ontwerpen. Duurzame ontwikkeling is gedefinieerd als de ontwikkeling waarbij de huidige generatie in haar noden voorziet zonder de mogelijkheden daartoe voor de volgende generatie te beperken. Cradle to cradle (C2C) gaat verder: probeer in plaats van minder slecht, goed te zijn.

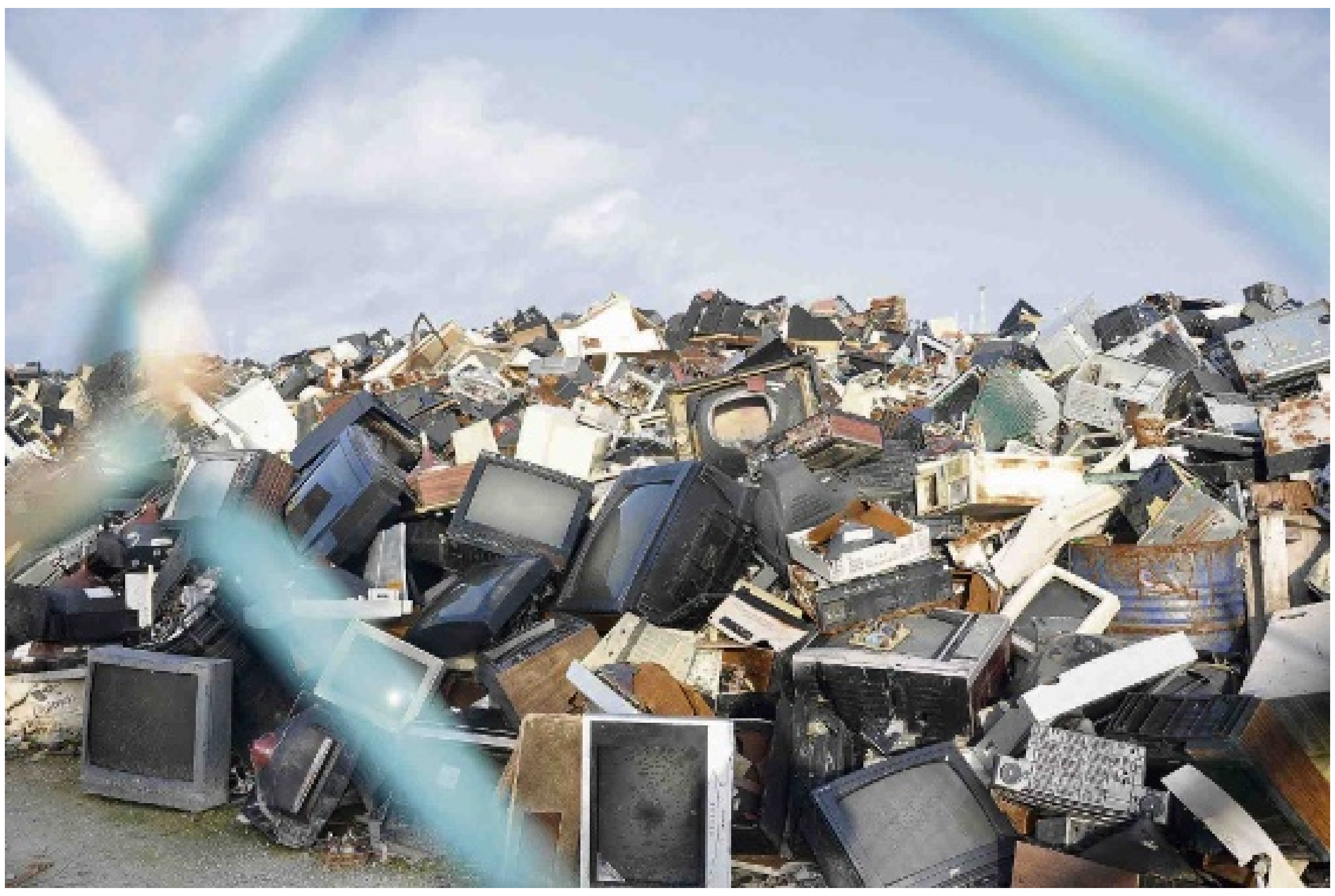

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Michael Braungart (chemicus) en William McDonough (architect) schreven over dit onderwerp een interessant boek: 'Cradle to Cradle - afval = voedsel'. Hun visie is 'we moeten niet minder consumeren, maar juist meer' en volgens hen kan dat. We moeten ophouden met het maken van 'minder slechte' producten en uitsluitend nog intelligente producten ontwerpen, gemaakt van materialen die we steeds weer kunnen teruggeven aan technische of biologische kringlopen.

De mens is de enige soort die voedingsstoffen uit de grond haalt om aan te wenden voor biologische processen, maar die ze zelden in een bruikbare vorm teruggeeft. Onze systemen zijn daar niet voor ontworpen. De enorme kaalslag die zich wereldwijd voordoet versnelt erosie van de grond en de chemische processen die voor de landbouw en productie worden gebruikt leiden vaak tot verzilting, verschraling en verzuring. Het gevolg is dat elk jaar meer dan twintig keer zoveel grond wordt uitgeput dan de natuur creëert. Het kan wel tot zo'n 500 jaar duren voordat de grond weer enkele centimeters van zijn rijke lagen micro-organismen en stromen voedingsstoffen heeft opgebouwd.
Voor de industrie zijn intrede deed consumeerden mensen ook, maar de meeste producten konden biologisch worden afgebroken als ze werden weggegooid, begraven of verbrand. Metalen vormden daarop een uitzondering, maar die werden omgesmolten voor hergebruik. Alleen in tijden van schaarste realiseren mensen zich hoe waardevol technische voedingsstoffen zijn. Denk aan het bewaren van potten en flessen en aluminiumfolie en tijdens de Tweede Wereldoorlog bewaarde men voor de industrie rubberen ringen, staal en andere materialen voor hergebruik. Maar na de oorlog werd de markt overspoeld met goedkopere materialen en nieuwe kunststoffen en werd het voor de industrie goedkoper om nieuw aluminium, plastic of glazen te produceren dan om infrastructuren op te zetten voor het verzamelen, vervoeren, reinigen en verwerken van artikelen voor hergebruik. Dit kost iedere gemeenschap miljoenen per jaar, ook de Curaçaose.

Het gescheiden verzamelen van afval bestaat hier praktisch niet en dan is het nog de vraag wat er met het 'gescheiden' afval (de flessen bijvoorbeeld) gedaan wordt. Vooralsnog belandt het grootste deel van de flessen en potjes in de vuilnisbak en daarna op de vuilnisbelt. Nog erger is het gesteld met gebruiksgoederen die men afdankt: stoelen, tafels, bankstellen en fornuizen, koelkasten, telefoons en tegenwoordig ook computers, beeldschermen en televisies. Vroeger werden die nog wel eens opgeknapt met een lik verf of een nieuw stofje of gerepareerd, maar nu gooit men die duurzame goederen gewoon weg. Wegwerpproducten zijn de norm geworden.

Curaçao
Ook op Curaçao zien we daar de gevolgen van. In Zeelandia ligt een berg schroot in de vorm van oude computers, laptops en beeldschermen en in menige tuin liggen de wrakken van auto's. Toch is zo'n auto gemaakt van waardevolle materialen, maar men kan er niets mee doen, tenzij je schroothandelaar bent of kunstenaar. Zo verkreeg Yubi Kirindongo bekendheid door zijn met autobumpers gemaakte kunstwerken.

Auto's worden ook niet ontworpen voor effectieve, optimale recycling. Sterker nog, industrieën vervaardigen producten met ingebouwde veroudering. Ze gaan precies mee tot het moment waarop een klant het product wil vervangen. Op plekken waar nog steeds schaarste heerst maken mensen wel creatief gebruik van oude materialen. In veel landen in Zuid-Amerika maken de mensen sandalen van oude autobanden en men gebruikt synthetische materialen als brandstof.

De centrale gedachte van de Cradle to Cradle (Wieg tot Wieg) filosofie is, dat alle materialen na hun eerste leven nuttig kunnen worden ingezet bij een ander product. Het 'minder slecht maken' van het product bestaat bijvoorbeeld uit het kiezen van schonere grondstoffen en het zuiniger maken van het product in het gebruik.

Kringlopen
Er zijn twee afzonderlijke kringlopen op onze planeet. De kringloop van de natuur en de kringloop van de industrie, waaronder het winnen van technische grondstoffen uit de natuur. Met het juiste ontwerp zullen alle producten en materialen die de industrie produceert deze twee metabolismen veiliger voeden en ten grondslag liggen aan alles wat nieuw is. Producten kunnen op deze manier bestaan uit materialen die biologisch afbreekbaar zijn en voedsel worden voor de biosfeer. Om ervoor te zorgen dat deze twee kringlopen gezond en waardevol blijven, mogen ze elkaar niet besmetten. Materiaal dat in de organische kringloop terecht komt, mag geen kankerverwekkende en giftige stoffen bevatten. In het boek wordt de kersenboom als metafoor gebruikt. Het doel van de kersenboom is te voorzien in zijn eigen onderhoud en voedingsstoffen en het maken van nakomelingen. De kersenboom biedt habitat en voeding voor insecten en vogels, voedt de grond en zuivert de lucht.

Braungart en McDonough hebben het over downcycling en upcycling. Bij downcycling van een product verliest het product zijn oorspronkelijke waarde. Het product komt terug als een minder product dan het oorspronkelijk was. Upcycling houdt in dat dingen op zijn minst hun oorspronkelijke waarde terugkrijgen. Neem bijvoorbeeld een krant. Een krant is hergebruikt papier, maar er kan niet worden gesproken van een cyclus waar het papier nog eens doorheen gaat. De krant is van grijzig papier dat snel slijt. Het grijzige is inkt die eerder op wit papier zat. Het witte papier is gebleekt met chloor en de inkt is gekleurd met zware metalen. Door het slijten van het krantenpapier komen deeltjes met chloor en zware metalen in de lucht. Na als krant te zijn verwerkt is het papier te vuil en te giftig om nog eens als papier dienst te doen. Het is beter voor het milieu om het op te ruimen en een nieuwe boom te vellen. Een ander voorbeeld zijn paaltjes langs de weg. Zijn die paaltjes van kunststof gemaakt, dan verteren ze niet en moeten ooit vervangen worden en belanden dan op de vuilnishoop. Echter, een paaltje van hout verteert en voedt de grond daarmee en hoeft niet te worden opgehaald.

Andere opvallende voorbeelden die de auteurs op hun website geven zijn de volgende:

Het originele Engelstalige boek Cradle to Cradle is niet van papier gemaakt maar van een recyclebare kunststof die na een eenvoudig proces opnieuw als glossy, helderwit papier kan worden gebruikt. In warm water lost de inkt op, zodat er schone kunststof achterblijft. Ook de inkt kan opnieuw als inkt dienst doen.

De River Rouge-autofabriek van Ford moest worden gesloten omdat de grond te ernstig vervuild was. Op deze plek hebben Braungart en McDonough een nieuwe fabriek neergezet die de grond en de rivier zuivert, habitat voor vogels creëert en toch auto's kan maken. Een auto die daar zou kunnen worden geproduceerd is de Ford Model U. Alle materialen in deze auto zijn biologisch afbreekbaar of zonder kwaliteitsverlies herbruikbaar in technische producten. De banden trekken schadelijke deeltjes aan op de weg, en geven bij slijtage voeding af voor de berm. Uit de uitlaat komt schoon water. Deze auto is (nog) niet in productie.

Nederland
In Nederland groeit de belangstelling voor Cradle to Cradle met de dag. Een aantal voorbeelden van opzienbarende Nederlandse initiatieven:

De regio Venlo wil als eerste regio ter wereld de principes van Cradle to Cradle gaan toepassen. Men wil de Floriade 2012 daar een prominente rol in laten vervullen. Binnen Greenport Venlo spreken het bedrijfsleven en de lokale overheid uit zich bewust te willen profileren met duurzame ontwikkeling. Braungart en McDonough zijn nauw betrokken bij het initiatief.

Park 20/20: de eerste Nederlandse full service werkomgeving volgens Cradle to Cradle. Doel is de meest schone, meest inspirerende en meest productieve werkomgeving te creëren. Kijk voor meer informatie op: www.park2020.com.

Columbuskwartier Almere: dit moet het meest duurzame winkelcentrum van Europa worden. Opvallend element is het vegetatiedak. Het zorgt voor warmte-isolering en koeling, is een subtiele overkapping voor parkeerplaatsen en het dak integreert het complex door zijn parkachtige karakter in de groene omgeving. Op het dak bevindt zich een tuinderskas; de biologische producten hieruit worden in de supermarkt verkocht.

Kringloopcentrum Spullenhulp Soest: met de uitbreiding van het kringloopcentrum wil het centrum zich Cradle to Cradle profileren. Er ligt een ontwerp voor een duurzaam en onderhoudsarm gebouw waarbij architectonische uitstraling en gezondheid van de gebruikers samengaan.

De gemeente Maastricht bouwt Cradle to Cradle het meest duurzame zwembad van Nederland. Zo is er een keramische tegel voor de gevel ontwikkeld die afkomstig is van tegelafval. Er wordt duurzaam beton gebruikt en het interieur wordt gemaakt van materiaal dat 100 procent biologisch afbreekbaar is.

Nike European Headquarters in Hilversum is door William McDonough ontworpen vanuit het Cradle to Cradle-concept 'imagine a tree'. Het gebouw maakt ecologisch onderdeel uit van de omgeving.

Bewuster
Meer te weten komen over het Cradle to Cradle-principe maakt mensen bewuster van de gevolgen van het eigen consumptiegedrag. De Cradle to Cradle-wereld op Curaçao ligt nog erg ver van de huidige werkelijkheid zolang plastic flesjes, cups en piepschuimen dozen voor het meenemen van eten in grote hoeveelheden gebruikt worden en de consument niet 'opgevoed' wordt in milieuvriendelijker leven. In Nederland wordt er ook op scholen onderwijs gegeven over duurzaamheid en het Cradle to Cradle-principe. Op projectbasis leren de leerlingen hoe ze zelf kunnen bijdragen aan een gezondere planeet en een gezonder leven door zelf aan de slag te gaan en door zelf ideeën aan te dragen over duurzamer leven. We hoeven op Curaçao niet het wiel uit te vinden over deze materie, want op het internet is er veel informatie over te vinden.

Producenten van materialen zullen moeten beginnen op een andere manier te produceren, maar 'geld' is altijd het argument om het niet te doen. Men wil snel en veel geld verdienen en is niet voldoende bezig met het welzijn van onze planeet in de toekomst. De auteurs van het boek hebben het tenslotte over intergenerationele verantwoordelijkheid en zij vragen zich af hoe het zou zijn om de aarde weer eer aan te doen, als thuisbasis voor onszelf en al onze verwanten. 'Dat is een zaak die ons allemaal aangaat, nu en altijd. Dat is precies waar het om gaat'.

Titel: Cradle to Cradle, afval = voedsel
Auteurs: Michael Braungart en William McDonough
Uitgever: Scriptum
ISBN: 978 9055945771

Woensdag 1 juni vindt al weer **de Zesde Fatum Pensioen & Bedrijvendag** plaats.

Het evenement voor zakelijk Curaçao. Met toonaangevende internationale en lokale sprekers spreken we over pensioenen, bedrijfsschade, sociale zekerheid, vermogensbeheer en kijken we naar ontwikkelingen in ons omringende landen. Na afloop van het seminar wordt de **vierde Fatum Best in Business Award** uitgereikt.

Guillermo Larraín is als econoom een van de belangrijkste adviseurs van de Chileense president Michelle Bachelet op het gebied van sociale zekerheid. Hij geeft achtergrond informatie over de totstandkoming van het Chileense Pensioenmodel dat als voorbeeld heeft gegolden voor veel andere landen in de wereld.

Minister President Eman van Aruba zal een presentatie verzorgen over de uitkomsten van de op Aruba gehouden 'Sociale Dialoog'. Een van de uitkomsten is uiteraard de verplicht gestelde pensioenregeling.

Voor meer informatie of om u in te schrijven surft u naar www.fatum.com

Business Agenda

Curaçao

Cursussen van de Kamer van Koophandel
Data onder voorbehoud! Het schema kan veranderen.

30 mei en 1 juni
Administración i software para la administración
Voertaal: Spaans
Kosten: 80 gulden

6 en 8 juni
Proyekshon i maneho di cash flow
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

7 juni
Personal; e kapital humano den bo negoshi
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

9 juni
Maneho diario di bo empresa
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

13 juni
Maneho di tempu
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

14 juni
Por que fracasan muchas empresas y que se puede hacer para evitarlo
Voertaal: Español
Kosten: 40 gulden

15 juni
Plania stratégiko
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

16 juni
Manehá bo finansa bon dor di traha un bon presupuesto
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

20 en 22 juni
Maneho di proyekto
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

21 en 23 juni
Uw eigen bedrijf succesvol beginnen
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

27 en 29 juni
Análisis del Estado Financiero
Voertaal: Español
Kosten: 80 gulden

28 en 30 juni
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

Alle cursussen vinden plaats van 18.00 tot 21.00 uur in het auditorium van de Kamer van Koophandel. Registratie en betaling vooraf zijn verplicht. Voor registratie: Kamer van Koophandel, tel. 461-3918, e-mail: businessinfo@curacao-chamber.an Voor de laatste versie van het schema kunt u contact opnemen met de Kamer van Koophandel, tel. 461-3918.

Aruba

29 mei: Innovatie
Aansluitend op 'Destination Innovation' (27-28 mei) de workshop 'Entrepreneurship and Innovation'. Doel van de workshop is om heldere antwoorden te geven op de vragen wat innovatie is en hoe deze gebruikt kan worden als instrument voor de ondernemer.
Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Tijd: 16.00-18.00 uur.
Spreker: Edward Erasmus, docent aan de Faculty of Finance & Economy van de Universiteit van Aruba.
Voertaal: Papiamento
Deelname kost 35 florin. Registratie is verplicht en kan geschieden via een email onder vermelding van naam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.

10 juni: Fatum Pensioen Seminar
Seminar over bedrijfspensioenen en andere secundaire voordelen voor werknemers.
Plaats: The Westin Aruba Resort
Tijd: 14.00-19.00 uur
Meer informatie: www.fatum.com en/of tel. 582.1111

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00-14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

6-7 augustus: Expo Salud
Expo Salud is bedoeld om de gemeenschap informatie te verschaffen over medische ontwikkelingen en procedures die lokaal aangeboden worden en bewustzijn te creëren voor het belang van een goede gezondheid. De tweedaagse expo biedt de bezoeker de gelegenheid om met sleutelfiguren in het medische veld te spreken over uiteenlopende onderwerpen. Locatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.exposaludaruba.com of email info@exposaludaruba.com

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker, dinner en dance. Er zal een boeiend ondewerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets kunnen gereserveerd worden via ATIA, via de website of de facebookpage van ATIA.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Prijs: 175 florin per persoon
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

1-3 juni: CHTC
Caribbean Hotel and Tourism Conference 2011 van de CHTA (Caribbean Hotel and Tourism Association). Thema is gelinkt aan CHTA's campagne 'Tourism is Key', om overal in het Caribisch gebied bewustzijn te creëren inzake het belang van toerisme voor de regio. Verwacht worden vele afgevaardigden, vertegenwoordigers van hotels, leveranciers, attracties en toeristenbureaus. Een exclusieve mogelijkheid om te netwerken.
Plaats: Barbados
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

12-15 juni: XV Business Future of the Americas Conference
Forum met als doel de discussie over en het begrip van veiligheidskwesties op het gebied van onder meer handel, commercie, politiek en economie die landen en bedrijven mogelijk aantasten. In het programma is ruimte voor handelsafspraken en networken.
Plaats: Cartagena, Colombia
Meer informatie: http://www.colombiameetingaacccla2011.com of email: eventos@amchamcolombia.com.co

15-18 juni: Trade and Investment Conference (TIC) 2011
Business to business evenement waar deelnemers lokale en internationale inkopers en potentiële businesspartners kunnen ontmoeten. TIC brengt producenten, dienstverleners, exporteurs, inkopers, distributeurs, groothandelaren en investeerders bijeen op één werkvloer.
Plaats: Trinidad & Tobago
Meer informatie: http://www.tic-tt.com of email tic@ttma.com

10-13 juli: CANTO 2011
Het thema van CANTO 2011 is 'Shaping the Future of Information & Communication'. Een ICT-beurs, keynotes over onderwerpen variërend van Applications and Services on the Converged Network, Business to Business Marketing in the Caribbean en Cyber Crime tot Strategies for Developing Models for Convergent Networks. Het biedt een mogelijkheid om groei en ontwikkeling in de regio te promoten en netwerkmogelijkheden.
Plaats: Suriname
Website: www.canto.org/canto2011
Email: registration@voilameetings.com

1-4 september: Design Caribbean
Caribische ambachtenbeurs gericht op regionale en internationale handel.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: info@designcaribbean.com of bel: +1(246) 436-0578

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Mond-tot-mondreclame (1)

Waarom kon wijlen zakenman en impresario Angel Job 30.000 ijsmutsen in één jaar verkopen door louter een van deze mutsen op te doen tijdens zijn tv-show, maar moest bijvoorbeeld de Antilliaanse Brouwerij (maker van Amstel-bier, een van de allerbesten ter wereld) haar productie staken door terugvallende verkopen? Waarom komen bezoekers naar een film, toneelstuk of naar bijvoorbeeld een 'Big Shot' concert? Of waarom blijven ze weg?

Tekst: Bob Harms

Mond-tot-mondreclame speelt hierin een belangrijke rol. En met de komst van sociale netwerken zoals Facebook en Twitter heeft 'buzz-marketing' zoals deze praktijk thans bekend staat, een nieuwe impuls gekregen. Iedereen, grote of kleine bedrijven, culturele en leisure-organisaties kunnen die mond-tot-mondreclame benutten. Door het publiek niet te zien als eindstation maar als doorgeefluik. Dat is nu buzz marketing.

Een boodschap kan besmettelijk zijn, net als een virus. Een verhaal wordt doorverteld van persoon tot persoon. Afrikanen zingen hun verhalen door van generatie op generatie. De pastoor geeft ons het Woord van God door. Huisvrouwen vertellen elkaar roddels in de toko of bij de Chinees in de buurt. Op feestjes vertellen we allemaal die mop die we de dag ervoor hoorden. Ouders vertellen hun kinderen de sprookjes die ze hoorden van hun ouders voor het slapen gaan. Vorige eeuw besteedden reclamemensen vooral aandacht aan het aantal mensen dat ze konden bereiken met hun propositie. En hoe vaak. Men ging uit van een relatie van marketeer tot consument en niet van de consumenten onderling. Deze week, de eerste van twee artikelen gebaseerd op een studie van Thomas Creemers, met een beknopte inleiding in de theorie achter mond-tot-mondreclame en de mogelijke waarde voor de culturele en leisure sector.

Mond-tot-mondreclame is 'interpersoonlijke massacommunicatie van expert tot consument of van sociale groepen onderling waarin een commerciële (lees: culturele) propositie zonder bijbedoeling of tegenpresentatie door wordt gegeven'. Bij persoonlijke communicatie zijn er twee of meerdere personen die direct met elkaar communiceren. Dit kan onder vier ogen zijn, een persoon die een groep toespreekt, over de telefoon of op papier.

Ook binnen persoonlijke communicatie kunnen we deelgebieden onderscheiden: voorspraak-, expert- en sociale communicatiekanalen. De voorspraakkanalen zijn de verkopers van het bedrijf die contacten leggen met de doelgroep. Sommige instellingen onderschatten de kracht en mogelijkheden van een baliemedewerker of de Afdeling Reserveringen.

Expertkanalen zijn de onafhankelijke experts die een uitspraak doen over het product. Critici die een film afkraken in een dagblad zijn hier een voorbeeld van, maar ook de baliemedewerker in de videotheek die zijn mening wordt gevraagd over diezelfde film.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Sociale kanalen zijn buren, familieleden, vrienden en kennissen die tegen de doelgroep praten. Dit laatste kanaal is mond-tot-mondreclame zoals wij die kennen. Een van de meest overtuigende manieren van communiceren. Juist in de culturele en kunstsector is mond-tot-mondreclame een zeer bruikbare marketingtechniek. De 'aankoopsituatie' met hoge betrokkenheid en een positieve motivatie is bij uitstek geschikt voor mond-tot-mondreclame.

Reacties: bobharms1@gmail.com.

Boeken

Carrots and Sticks Don't Work

Tijdens het onderzoek voor het boek Carrots and Sticks Don't Work, was auteur Paul L. Marciano van plan om vijftien verschillende theorieën over hoe mensen gemotiveerd kunnen worden onder de loep te nemen. Wat hij ontdekte was dat productiviteit niet omhoog ging met de traditionele 'beloning en erkenning' die in veel organisaties hoogtij viert.

Niet dat deze programma's werknemers niet stimuleren, het is meer dat het motiveren van werknemers niet zo belangrijk is als vaak gedacht wordt, aldus Marciano. Motivatie vervangen door betrokkenheid is effectiever, stelt hij. Motiveren en betrokkenheid creëren zijn twee verschillende concepten.

Toen hij op zijn eigen banen uit het verleden terugkeek, moest hij concluderen dat hij het meest toegewijd was als hij het werk, de organisatie en de mensen respecteerde en dat hij bovendien zichzelf ook gerespecteerd voelde. Als hij niet gerespecteerd werd, verloor hij ook zijn respect voor de mensen om hem heen en raakte hij steeds minder betrokken bij wat hij deed.

In plaats van met een model te komen dat bedrijven kunnen gebruiken om hun werknemers te motiveren of te inspireren, stelde Marciano het RESPECT Model op, waarin hij zeven elementen benoemt (waarvan de eerste letters samen het woord 'respect' vormen) die bijdragen aan het gevoel van respect van werknemers en - als gevolg daarvan - aan het niveau van hun betrokkenheid.

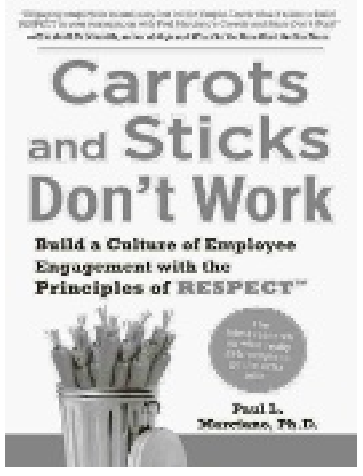

Titel: Carrots and Sticks Don't Work -
Auteur: Paul L. Marciano
Uitgever: McGraw Hill 2010
ISBN13: 9780071736985

Economie

Problemen in auto-sector

De auto-industrie is de laatste jaren de motor van de sterke economische groei in Argentinië. Maar een grote afhankelijkheid van de invoer van onderdelen bedreigt die groei.

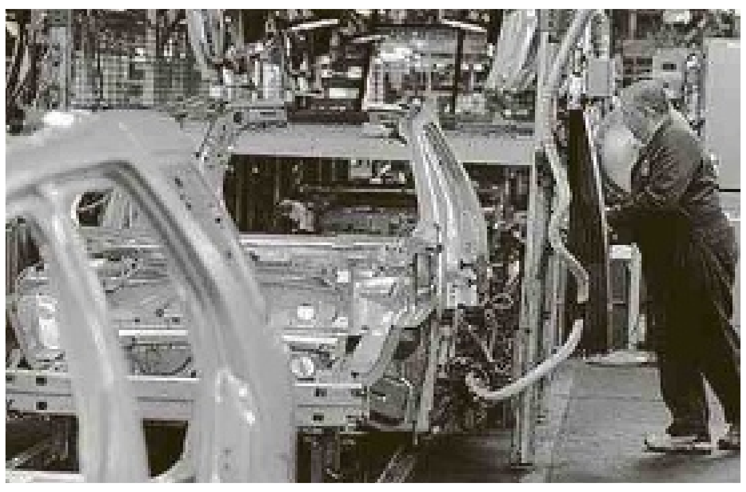

Argentinië produceerde in 2002 159.000 auto's. In 2010 waren dat er al 716.000, voor dit jaar verwacht men er 840.000, in 2013 kan de kaap van 1 miljoen auto's worden gerond. Daarvan is 80 procent voor de uitvoer, met Brazilië als belangrijkste bestemming.

Volgens analisten maakte een handelsconflict vorige week duidelijk dat de grens van die groei in Brazilië ligt. Argentinië legde invoerbeperkingen op voor Braziliaanse producten omdat Brazilië hetzelfde doet voor Argentijnse producten. Voor 576 producten uit Brazilië - volgens consultancybedrijf Abeceb bijna een kwart van de Braziliaanse uitvoer naar Argentinië - gold voortaan een 'niet-automatische vergunning', waardoor de invoer tot zestig dagen kon worden afgeremd. De Braziliaanse regering hield daarop drieduizend Argentijnse auto's tegen aan de grens.

Uiteindelijk werd de soep niet zo heet gegeten als ze was opgediend. Door de rechtstreekse tussenkomst van de ministers van Industrie van beide landen vervielen de beperkingen, zij het met de nodige voorzichtigheid.

Tekort
In wezen gaat het om meer dan een handelsconflict, zeggen deskundigen. Het Argentijnse protectionisme is een antwoord op de wanverhouding in de handelsbalans tussen beide landen. In de eerste vier maanden van dit jaar was het Argentijnse deficit op de handelsbalans 126 procent groter dan in dezelfde periode vorig jaar.

Ook in de auto-industrie is er een tekort, ondanks de constante groei van de sector. Het tekort zit niet in de afgewerkte voertuigen maar in de onderdelen.

"Als men de aantallen van 2010 bekijkt, dan ziet men dat de Argentijnse autosector in zijn geheel voor 9 miljard dollar exporteerde en voor bijna 15 miljard dollar importeerde", zegt Marcos Ferrario van Abeceb. De autosector heeft onderdelen van hoge kwaliteit nodig en in sommige bedrijven in Argentinië beantwoorden aan die kwaliteitsnorm, zegt hij. Bedrijven die wel aan de norm beantwoorden, verkiezen zich door het schaalvoordeel in Brazilië te vestigen en van daar uit naar de regio te exporteren.

Batterijen
De Argentijnse minister van Industrie, Débora Giorgi, verzekert dat men door strikte controle op ingevoerde onderdelen en hun geleidelijke vervanging door binnenlandse onderdelen al modellen maakt waarvan 60 procent Argentijns is.

Maar dit beleid veroorzaakt conflicten met Brazilië, omdat de invoer van batterijen, banden en andere onderdelen uit Brazilië bemoeilijkt wordt.

Als Argentinië op korte termijn 1 miljoen auto's per jaar wil produceren, dan zal het over een stevige industrie voor auto-onderdelen moeten beschikken, anders gaat het land een "gigantisch probleem hebben met de buitenlandse handel", zegt Ferrario.

Volgens de expert wordt het deficit van de autosector momenteel gecompenseerd door het overschot in andere sectoren, maar die omstandigheden kunnen veranderen. "Om duurzaam te zijn zou de auto-industrie als geheel een groei moeten kennen die niet afhankelijk is van andere sectoren."

Fabio Rozenblum, voorzitter van de Vereniging van Argentijnse Fabrieken van Onderdelen, is het daarmee eens. De vervanging van Braziliaanse onderdelen door Argentijnse "is een proces dat tijd vergt omdat men moet beschikken over de nodige machines om ze te produceren en over de noodzakelijke technologie."

Fiscale feiten

Aangifte inkomstenbelasting 2010

De enveloppe met de aangifte inkomstenbelasting 2010 heeft de meeste brievenbussen al weer bereikt op Curaçao. Het aangiftebiljet kan worden ingevuld. De in 2010 genoten inkomsten dienen te worden aangegeven. Denk hierbij ook aan bijverdiensten waarover geen loonbelasting is ingehouden. Deze dienen ook te worden aangegeven. Daarnaast kunnen aftrekposten worden opgevoerd. Hierna volgt een aantal mogelijke aftrekposten die van toepassing kunnen zijn.

Tekst: Lennart F. Huijsen

Studiekosten kinderen

Een aftrekpost betreft de studiekosten voor de kinderen. De studiekosten zijn beperkt aftrekbaar. Alleen zuivere studiekosten zijn aftrekbaar. Zuivere studiekosten zijn schoolgeld, collegegeld, boeken en verplicht lesmateriaal. Voor in het buitenland studerende kinderen zijn daar bovenop de kosten van één vliegticket per kind per jaar aftrekbaar. Kosten van computers, rekenmachines, diskettes, internetabonnement en tekstverwerkers worden niet als studiekosten aangemerkt. Telefoonkosten om contact met het studerende kind te onderhouden zijn eveneens niet aftrekbaar. Het maximale bedrag van aftrek voor studiekosten bedraagt 10.000 gulden per jaar. Voor gehuwden is dit bedrag 20.000 gulden. Aftrek is mogelijk voor kinderen tot en met 26 jaar die een mbo, hbo of wo-opleiding volgen. De maximale aftrek van studiekosten wordt verder beperkt als de kinderen een studiebeurs ontvangen.

Rente met betrekking tot de eigen woning

Deze rentelasten zijn aftrekbaar van het inkomen van eigen woningbezitters. Voor leningen ter financiering van de eigen woning die zijn afgesloten op of na 1 augustus 2000 mag maximaal 27.500 gulden aan rente in aftrek worden gebracht van het belastbare inkomen. Dit bedrag is inclusief de premies die betaald worden voor een aflopende overlijdensrisicoverzekering in verband met de lening. De rente op leningen die zijn afgesloten vóór augustus 2000 is onbeperkt aftrekbaar. Overigens is niet alleen de betaalde rente op een lening aftrekbaar. Eventuele kosten die verband houden met de geldlening zijn aftrekbaar. Daarbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan de afsluitprovisie die de bank in rekening brengt, de taxatiekosten van de woning waar de bank om vraagt om te beoordelen of de lening kan worden verstrekt en de notariskosten van de hypotheekakte. Niet aftrekbaar zijn de verschuldigde overdrachtsbelasting en de notariskosten die betrekking hebben op de akte van levering.

Onderhoudskosten eigen woning

Onderhoudskosten van een eigen woning zijn aftrekbaar tot een bedrag van 2 procent van de waarde van de eigen woning voor de toepassing van de grondbelasting. Hierbij geldt een maximale aftrek van 3000 gulden. Als de eigen woning een monument is in de zin van een eilandelijke monumentenverordening dan geldt deze maximering niet. De onderhoudskosten zijn dan onbeperkt aftrekbaar. Een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen onderhoudskosten en kosten die worden gemaakt om de eigen woning te verbeteren. Kosten van verbetering zijn namelijk niet aftrekbaar. Onderhoudskosten van de tuin en het zwembad zijn ook aftrekbaar. Premies voor brand- en natuurrampenverzekeringen van de eigen woning zijn volledig aftrekbaar.

Rente betaald op een lening

Rente betaald op leningen kan voor maximaal 2500 gulden worden afgetrokken. Gehuwden kunnen maximaal 5000 gulden aftrekken. Een onbenut deel van de rente-aftrek op een lening kan worden gebruikt indien de gemaximeerde rente aftrek van 27.500 gulden met betrekking tot de eigen woning niet volstaat. Ongehuwden kunnen dan maximaal 30.000 gulden van de rente met betrekking tot de eigen woning in aftrek nemen. Voor gehuwden is deze rente dan tot 32.500 gulden aftrekbaar.

Lennart Huijsen is werkzaam bij PwC Curaçao als belastingadviseur. In deze rubriek wordt over diverse fiscale onderwerpen geschreven.

Mens & Werk

Hulp geven en hulp vragen

Nelson Mandela zei eens: "Als ik iets goeds zie geef ik een compliment en als ik iets fouts zie bied ik hulp aan." Hulp aanbieden is altijd een mooi gebaar en ook op de werkvloer zou men elkaar veel meer moeten helpen. Het aanbieden van hulp is juist een goede manier om een relatie met collega's of manager meer inhoud te geven.

Tekst: Judice Ledeboer

Het kan ook voorkomen dat het aanbieden van hulp verkeerd wordt opgevat, want door het aanbieden van hulp geeft men onbewust en onbedoeld aan dat men het 'beter' kan dan de ander. Het zou kunnen dat de ander het zo ziet dat diegene die de hulp geeft een probleem even komt oplossen. Dat is natuurlijk niet de bedoeling, maar het kan zo wel opgevat worden. Dat is dan wellicht ook de reden dat mensen geen hulp willen hebben. Ze voelen zich dan de mindere en willen dat niet. Dit is natuurlijk niet waar, maar toch ervaren mensen het zo.

Hulp geven kan op vele manieren. Men kan hulp geven door iemand een advies te geven, door te bemiddelen bij een conflict, door een kop koffie te halen of door een deur open te houden als iemand met een stapel dossiers aan komt lopen. Hulp bieden kan ook door iemand niet te storen als hij met een moeilijke klus bezig is en met veel concentratie moet werken. Rekening met elkaar houden en elkaar helpen is altijd goed. Helaas is men vaak zo bezig met zijn eigen dingen, dat men vergeet om een ander te helpen en dan zit er niets anders op dan om hulp te vragen, maar dat vinden veel mensen heel moeilijk. Ze willen de ander niet lastig vallen of ze willen niet aangeven dat ze iets niet kunnen.

Een Boeddhistische gedachte inzake hulp vragen doet de mens anders denken inzake het vragen van hulp, want het Boeddhisme zegt dat het vragen van hulp een ander de kans geeft om 'goed' te doen door hulp te verlenen. In Thailand krijgen de novieten (jonge monniken) in de kloosters geen eten, maar moeten zij de straat op om bij de mensen eten te halen. Wij zouden dat kunnen zien als 'bedelen' maar een Boeddhist ziet dit anders. 's Morgens vroeg ziet men dan ook overal pannetjes met eten staan die de bewoners klaarzetten voor de jonge monniken.

Om het geven en vragen van hulp niet als belastend te zien kan men van tijd tot tijd ook hulp vragen als men eigenlijk geen hulp nodig heeft. Dit is zeer bevorderlijk voor de onderlinge samenwerking, want samen iets doen is nog gezellig ook. Door hulp te vragen geeft men ook aan dat men niet alwetend is, maar gewoon een mens van vlees en bloed die het prettig vindt om samen te werken en de mening en kennis van een ander waardeert. Door hulp te vragen geeft men ook aan dat men de ander waardeert om zijn kennis en dat wat hij kan, want iedereen heeft zo zijn eigen dingen waar hij goed in is. De een is juist goed in het brengen van structuur in iets en de ander is goed met cijfers en weer een ander is er goed in de zaken van een andere kant te bekijken. Ieder mens heeft zijn sterke kanten en zo kan men bij iedereen hulp vragen. Twee kunnen meestal meer dan één en men komt ook weer tot nieuwe inzichten door de kijk op zaken van de ander.

Hulp vragen getuigt juist van bescheidenheid en zelfkennis. Het is helemaal geen teken van hulpeloosheid, maar het bewijst dat je jezelf kunt redden.
Hulp geven heeft te maken met aandacht hebben voor een ander. Als iemand te veel met zich zelf bezig is dan is er ook geen plaats om aandacht te geven aan een ander, laat staan dat die persoon hulp aanbiedt. Aandacht hebben voor iemand betekent dat men ook ziet of de ander hulp nodig heeft. Men kan in praktische zin hulp bieden door fysiek iets voor iemand te doen, een tas dragen bijvoorbeeld, maar men kan iemand ook helpen door hem aandacht te geven door bijvoorbeeld naar iemand te luisteren of iemand advies te geven.

Het principe 'kindertjes die vragen worden overgeslagen' telt niet meer in de grote mensenwereld en men moet ook eerlijk 'nee' kunnen zeggen op het moment dat er hulp gevraagd wordt. De hulpvrager zal het 'nee' dan ook moeten accepteren. Dat is nu eenmaal het risico van hulp vragen. Het mooiste is natuurlijk om hulp te vragen en te geven op een onvoorwaardelijke manier. Dit betekent dat men daar niet vanzelfsprekend iets tegenover hoeft te stellen. "Ik doe nu iets voor jou en dan moet jij een volgende keer maar voor mij klaar staan." Het vragen en geven van hulp moet op een ontspannen manier plaatsvinden, waarbij het mes aan twee kanten snijdt. De een heeft hulp nodig en de ander kan 'goed' doen door hulp te bieden.

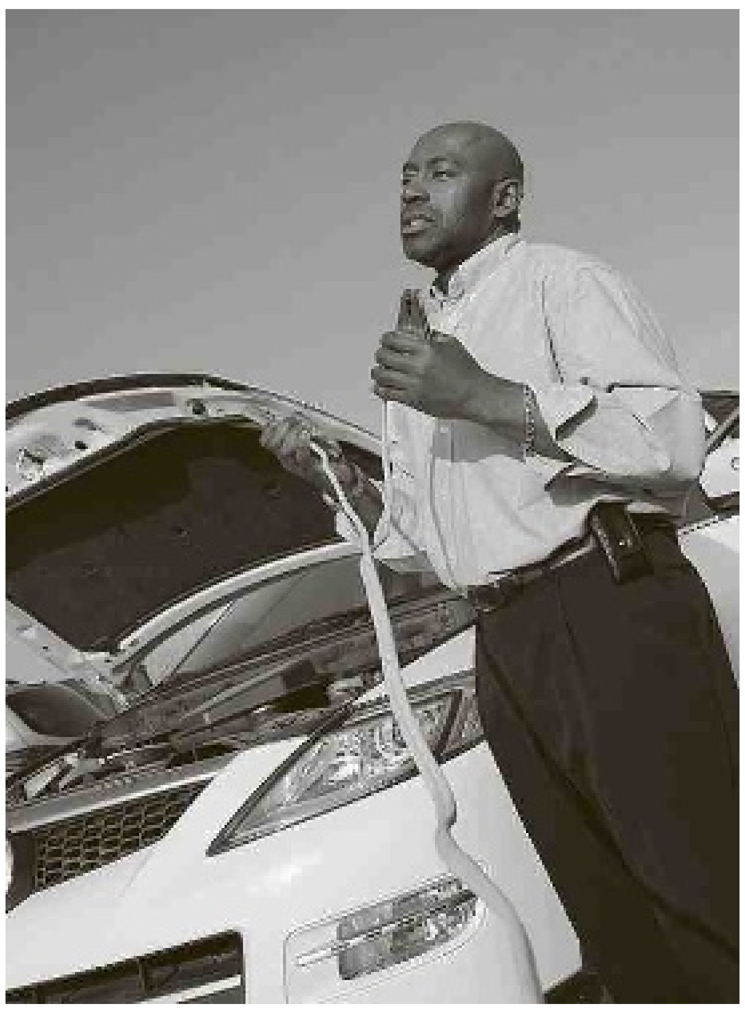

Marketing

Afscheid nemen

Een kwartier later dan afgesproken verscheen de man op onze afspraak. Druk bellend. Nadat het telefoongesprek was beëindigd kreeg ik ongevraagd een samenvatting van het gesprek waaruit moest blijken dat ik hier te maken had met een van de meest geslepen en succesvolle ondernemers van het eiland. Zijn zaken gingen goed, onvoorstelbaar goed, enorme groei. Nu nog klein maar 'groot' zou nooit het juiste woord zijn om zijn succes te omschrijven. Superlatieven schoten hem tekort. Ik begreep niet wat deze 'mastodont to be' van mij wilde. En dat vroeg ik hem dan ook maar.

Tekst: Marcel Truyens

Tot nu toe zat hij bij een - door mij gerespecteerd - collega-adviseur, maar die kon zijn groeiambities niet bijhouden zo vertelde hij. De adviseur ontwikkelde 'niet met hem mee', bleef hangen, had te weinig tijd, aandacht voor en specifieke kennis van zijn business. Dus was ik zijn volgende logische keuze. Samen zouden we zijn zaken verder ontwikkelen en ik zou in de toekomst zeker meeprofiteren! Nu zou hij mijn uurtarieven nog niet kunnen betalen, maar later zou hij zeker compenseren.

Ik zuchtte diep en zei: "Ik ben bang dat ik u niet kan helpen, maar probeert u het eens bij JBP. Ik denk dat u zich daar erg prettig zult voelen." De man keek mij verbaasd aan en in plaats van te vragen waarom ik hem niet kon helpen, begon hij me op bijna dreigende toon uit te leggen dat ik een van de grootste kansen ooit zojuist had laten lopen. In tegendeel, dacht ik, ik had zojuist het prototype 'lastige klant' geïdentificeerd.

Iedere organisatie kent ze: De Lastige Klant. Ze komen in allerlei vormen en soorten en als ze er eenmaal zijn, komt u er nauwelijks nog vanaf. Overal hebben ze een mening over: specificaties, distributie, service, verpakking, levertijd, communicatie, over hoe uw facturen eruit zien desnoods. Ze zijn veeleisend, ze zeuren en klagen. Wat u ook doet, het is niet goed of het deugt niet. Maar, zo vertellen ze u telkenmale: 'De Klant is Koning'.

Dit soort klanten vormt een directe last voor uw primaire bedrijfsprocessen en vaak hebben vrijwel alle afdelingen last van ze. Heel soms is het intern nog te verantwoorden dat de lastige klant extra aandacht krijgt, maar in veruit de meeste gevallen kost de lastige klant u geld en vrijwel altijd interne goodwill. Een gezonde klantrelatie is gebaseerd op de 'relatie' en 'win-win'. Bij lastige klanten staat de relatie voortdurend onder druk en is er van 'win' voor de onderneming geen sprake. Lastige klanten kosten u een overmaat aan tijd, aandacht, energie en ergernis.

Het is dus belangrijk dat u lastige klanten identificeert en er afscheid van neemt. Maak een analyse op basis van winstgevendheid, de 'relatie', de impact op het primaire proces en kijk naar betalingsgedrag. Dit laatste is altijd een goede indicator: lastige klanten hebben vaak 'een reden' om niet of veel te laat te betalen.

Maar misschien handiger, het herkennen van lastige klanten aan de voordeur. Lastige klanten worden vaak naar u doorverwezen door collega-concurrenten. Waarom leg ik straks uit. Heel vaak staan ze aan de vooravond van een enorme groeispurt waardoor ze voor u - in de toekomst - zeer aantrekkelijk kunnen worden, althans dat proberen ze u te laten geloven. Vooruitlopend op die situatie heeft men wel 'recht' op betere prijzen en een speciale behandeling. Het kan ook gaan om de lokale vestiging van een groot, aantrekkelijk internationaal merk. Wie wil zo'n klant nou niet? Nou ú, in de meeste gevallen. Dit soort ondernemingen gebruiken vaak hun internationale macht om u als kleine lokale ondernemer geheel uit te knijpen. Zij bepalen hoe het spel gespeeld wordt en ze verschuilen zich maar al te vaak achter de eenzijdige internationaal geldende 'corporate' regels met betrekking tot inkoop, service levels, betalingsgedrag, gewenste kortingen et cetera.

Verder is het aan te bevelen om nieuwe klanten goed te onderzoeken: het register van de Kamer van Koophandel kan u primaire informatie leveren, klanten, leveranciers en andere stake holders van uw potentiële klant kunnen het plaatje verder inkleuren. Besluit u toch in zee te gaan met een potentiële lastige klant zorg dan dat u de afspraken goed vastlegt en hang duidelijke voorwaarden en consequenties aan het oprekken van deze afspraken.

Uiteindelijk wilt u naar alle waarschijnlijkheid op enig moment toch van uw lastige klant af. Hoe doet u dat op een elegante manier? Als uw lastige klant zich weer eens meldt met een lastige vraag, bedien hem dan op zijn wenken. Leg hem vervolgens uit dat de gevraagde dienstverlening niet geheel binnen uw organisatie past maar dat u wel iemand weet die dat erg goed kan: verwijs uw lastige klant naar een concurrent. Uw ex-klant is geholpen, u bent een (intern) probleem kwijt en uw concurrent heeft er een nieuwe klant bij. Win-Win-Win.

De 'Klant is Koning', het jaren 50 adagium, nee dat ligt ietsje anders tegenwoordig. Een moderne klantrelatie is gebouwd op transparantie, eerlijkheid, de wil om samen te werken en heldere afspraken. Deze relatie is de overeenkomst tussen de leverancier en de klant, de inhoud bepaalt de contouren van de relatie: bij een beperkte, goedkope dienst - het voeren van uw administratie bijvoorbeeld - hoort een beperkte service - in dit voorbeeld dus geen internationaal belastingadvies.

JBP belde me van de week: ze waren zeer verguld met hun nieuwe klant en hebben er meteen twee adviseurs en een denktank op gezet. Ik was een zeer gewaardeerde collega-concurrent en zouden zeker aan me denken als ze een klusje voor mij hadden. Met een 'veel succes' en een grijns op mijn gezicht hing ik op.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao.

e-mail: marcel1963@mac.com

Advertorial

Zesde Fatum Pensioen & Bedrijvendag:

De volgende stap richting verplichte pensioenregeling

De vergrijzing neemt wereldwijd in rap tempo toe. Tegelijkertijd krijgen gezinnen steeds minder kinderen. Deze factoren zorgen ervoor dat de verhouding tussen werkenden en niet-werkenden kleiner wordt, wat invloed heeft op de pensioenregeling. Ook Curaçao is onderhevig aan deze ontwikkelingen.

CEO van Fatum Steven Martina

Hervormingen om de betaalbaarheid van het sociale stelsel te garanderen zijn nodig, en snel. Om deze reden organiseert Fatum op woensdag 1 juni vanaf 13.30 uur in het Hyatt Regency Hotel de Zesde Pensioen & Bedrijvendag. Het thema van dit gratis evenement is 'Ons sociale zekerheidsstelsel over vijf jaar'. CEO van Fatum Steven Martina vertelt over het belang van deze dag.

"Curaçao moet toe naar een gereguleerde, verplichte pensioenregeling voor alle werkenden. Alleen zo garandeer je dat iedereen bij wet spaart voor een pensioen dat een oude dag met goede kwaliteit van leven garandeert", zo stelt Martina. Het ideale pensioen bedraagt zeventig procent van het laatst genoten inkomen. De huidige AOV-regeling voorziet slechts in een minimaal basisinkomen. Het verschil zal moeten worden opgebracht tijdens de productieve jaren van de werknemer.

Op dit moment is additioneel sparen mogelijk, maar deze mogelijkheid wordt nog te weinig benut. Een wettelijk verplichte regeling waarbij werkgever en werknemer sparen voor de oude dag van de werknemer, zou dit probleem kunnen oplossen.

Wie geen goede pensioenregeling heeft, heeft straks een probleem. En helaas is het een probleem dat Martina nog al te veel om zich heen ziet: "Het is triest om te zien dat mensen vaak pas op hun pensioengerechtigde leeftijd erachter komen dat ze niet voldoende hebben gespaard om dezelfde kwaliteit van leven te behouden tijdens hun oude dag."

Grote bedrijven proberen vaak hun steentje bij te dragen, maar vooral in het MKB en bij eenmanszaken, groepen die een belangrijke spil van de Curaçaose economie vormen, ziet Martina een schrikbarend lage pensioendichtheid.

De Zesde Fatum Pensioen & Bedrijvendag spitst zich toe op de verandering van de collectieve mindset op het gebied van ouder worden en pensioenen. Iedereen die geïnteresseerd is in het thema van pensioenen, en in het bijzonder de actoren binnen het pensioenwezen, zoals bestuursleden van pensioenfondsen, HRM-managers, verzekeringsagenten, beleidsmakers binnen de overheid en vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, is 1 juni van harte welkom.

Verschillende sprekers zullen hun visie en ervaringen op het gebied van het thema pensioenen vertellen, waaronder minister-president van Aruba Mike Eman. Aruba voert vanaf 1 januari 2012 eenzelfde soort verplicht pensioenstelsel in waar Fatum zich op Curaçao voor inzet. De Arubaanse premier zal vertellen over hoe het proces is opgestart, hoe het verloopt, hoe de regelgeving eruit gaat zien en waarom deze regelgeving is ingevoerd.

Een andere spreker die acte de présence geeft in het Hyatt Regency Hotel, is Guillermo Larraín. Hij wordt gezien als een pionier op het gebied van pensioenhervormingen op internationaal niveau. Chili, het thuisland van Larraín, is één van de leading practices als het gaat om de pensioenhervormingen. Larraín zal vertellen over het hoe en waarom van de hervormingen, zijn ervaringen en de belangrijkste lessen die hij eruit getrokken heeft.

CEO van Fatum Steven Martina nodigt graag iedereen uit die interesse heeft in pensioenen en de materie eromheen. Bevestiging van deelname aan de gratis Fatum Pensioen & Bedrijvendag is gewenst en kan via de website www.fatum.com of via telefoonnummer 777 7126.

FATUM Live!

MKB

Groene IT

Tekst: Ricardo Lochan

Bij Groene IT gaat het niet om de kleur van de apparatuur maar juist om het minimaliseren van de milieubelasting binnen IT-processen en gedurende de hele levenscyclus van IT-producten. Doel is het gebruik van giftige stoffen (lood, kwik e.d.) voor de productie van pc's en andere hardware te vermijden, het energiegebruik tijdens de levensduur van de hardware zo klein mogelijk te houden en rekening te houden met de recyclebaarheid van de producten.

Groene IT is geen onbereikbare droom. Het is een grote besparingsmogelijkheid op energiegebruik en is uit te drukken in geld. Het is een ontwikkeling waar grote belangen mee gemoeid zijn en belangenverenigingen zich mee bezig houden. Daarom is het niet zo verwonderlijk dat de belangstelling groot is.
Het moet beginnen met de overheid, die forse doelen zou moeten stellen voor CO2-besparing. Dan kunnen de andere sectoren, inclusief de ICT-sector niet achterblijven in hun bijdrage. Ook bedrijven die duurzaam willen opereren, komen vroeg of laat bij Groene IT uit en zien vooral een kans op kostenbesparing. Bij stijgende elektriciteitsprijzen in moeilijke economische tijden is elke besparingsmogelijkheid welkom.

De belangstelling voor energiebesparing is zo groot geworden dat men nieuwe energievriendelijke technologie is gaan ontwikkelen voor de woon/werkomgeving met behulp van de nieuwe LED-technologie, zoals LED-lampen en LED-monitoren. Maar hoe introduceert een onderneming Groene IT?
Zoals veel ICT-concepten is Groene IT een aaneenschakeling van diensten en producten, maar tegelijkertijd ook een benadering die de totale organisatie kan raken, in zowel de structuur als de cultuur.
Virtualisatie: vooral in combinatie met 'thin clients' kan door virtualisatie bespaard worden op energie.
Hetzelfde gaat op voor *Unified Communications*. Dit heeft zijn eigen doelstellingen en middelen, en kan toevallig milieuvriendelijk uitpakken, maar is niet automatisch groen.
Advanced Configuration and Power Interface (ACPI) is de open industriestandaard waarmee beheerders het systeem op energievriendelijke wijze kunnen beheren, bijvoorbeeld door ongebruikte monitoren in slaapstand te zetten. ACPI is de opvolger van de eerdere Intel/Microsoft-standaard 'Advanced Power Management'.
Algoritmische efficiency: een zoekopdracht bij Google kost net zoveel als het zetten van een kopje thee, bleek uit recent onderzoek. Dit heeft alles te maken met de omslachtige algoritmische berekeningen die Google gebruikt voor een zoekopdracht en de energie die het een server kost om die berekening te maken.

Hoe 'groen' zijn IT-productiebedrijven?
Het aantal IT-bedrijven dat groene en in het bijzonder energiebesparende oplossingen ontwikkelt en produceert stijgt gelukkig aanzienlijk. Slagen deze bedrijven erin om deze oplossingen dan zelf groen te leveren?
Een groener IT-management kan de ecologische afdruk van organisaties verkleinen. Kosten besparen is voor veel organisaties dé motivatie om hun IT-management groener in te kleuren. De energiekosten stijgen op dit moment erg hard en zullen dat in de toekomst blijven doen. Maar er zijn kansen genoeg om kosten te besparen. Van een server in een datacenter wordt bijvoorbeeld gemiddeld slechts 5 tot 10 procent gebruikt. Efficiënter is het dus alles op enkele grotere servers te concentreren.
Ook met kleine ingrepen, zoals bewegingsdetectoren voor verlichting installeren of de computers 's avonds uitzetten, kan al veel energie worden bespaard. Door groene partnerships en ecologische SLA (service level agreements) af te sluiten, kan je op strategisch niveau belangrijke beslissingen nemen. Door het opnemen van 'het realiseren van een groenere IT' in de bedrijfsstrategie geeft een bedrijf aan dat het zich bewust is van haar bijdrage aan een beter milieu die bovendien ook nog kostenbesparend werkt.
Het doorvoeren van deze strategie door alle lagen van het bedrijf heen vergt geduld, continue managementaandacht en betaalt zich dubbel en dwars uit. Wanneer alle bedrijven een dergelijke groene IT-strategie voeren, wordt het voor bedrijven die Groene IT leveren ook weer interessanter om groene IT-oplossingen te ontwikkelen en groen te produceren.
Door de toename aan vraag naar ICT-middelen neemt de vraag naar energie explosief toe, terwijl het aanbod aan energie steeds schaarser en duurder wordt. Bedrijven willen hierin wel investeren vanwege kostenbesparing, maar niet zozeer vanwege hun bijdrage aan de maatschappij. Groene ICT richt zich op het versnellen van de bewustwording en daarmee het versnellen van oplossingen van duurzame ICT die tegen lage ICT-kosten worden geproduceerd, zuinig zijn in energiegebruik en milieuvriendelijk worden afgevoerd en gerecycled. Het vergroten van de bewustwording doen wij middels lezingen, seminars, workshops, artikelenpublicaties in onze rol van groene ICT-ambassadeur.

Groene IT is geen modetrend, maar een managementstijl. Gezien het belang van IT voor onze kenniseconomie is het inperken van het gebruik - zoals bij auto's - geen optie. Er is een andere aanpak mogelijk om te zorgen dat Curaçao en vooroploper is op het gebied van Groene IT. Daarbij moeten we ons realiseren dat vergroenen niet alleen geldt voor datacentra. Ook leveranciers van hardware en software kunnen bijdragen met hun productiewijze, energieconsumptie en recycleaanpak. Zo kunnen harde schijven in notebooks worden vervangen door flashgeheugen, wat tientallen procenten minder energie verbruikt. Organisaties aan de klantzijde kunnen de milieuaanpak van leveranciers opnemen in hun selectiecriteria. Het sterkste argument daarbij is dat het niet alleen het milieu spaart, maar ook financieel aantrekkelijk kan zijn voor bedrijven.

De Verenigde Naties hebben op 5 juni 1972 een Internationale Wereld Milieu Dag ingesteld en sindsdien wordt er aandacht besteed aan de wereldwijde milieuproblematiek. In het kader van de Internationale Wereld Milieu Dag organiseert Stimul-IT in samenwerking met ICC workshops gedurende de maand juni met groene thema's. De workshops zijn van 7 tot en met 23 juni.

Ricardo Lochan is projectcoördinator bij Stimul-IT.

STIMUL-IT CURAÇAO

" Huidstriemen was een onderwerp waar mijn zwangere vriendinnen en ik uitvoerig over spraken. Ik gebruikte tijdens mijn zwangerschap Bio-Oil 's ochtends, 's middags en 's avonds en mijn huid voelde daardoor fantastisch aan. Trouwens, sinds de geboorte van Frank ben ik Bio-Oil blijven gebruiken. Nu ik in verwachting ben van een tweeling zal ik het meer gaan gebruiken dan ooit! Wat ook fijn is, het is niet vet. Je kunt je insmeren en dan meteen aankleden en het geeft niet af op je kleren. Je hebt geen idee hoeveel vrienden en familie ik over Bio-Oil verteld heb!"

Bio-Oil® is een gespecialiseerd huidverzorgingsproduct dat bijdraagt tot het verzachten van littekens, huidstriemen en pigmentvlekken. Deze geavanceerde formule, die het unieke ingrediënt. PurCellin Oil™ bevat, is ook uitermate geschikt voor talrijke andere huidproblemen, waaronder de verouderende huid en uitgedroogde huid.

Bio-Oil® absorbeert snel en laat geen vettig laagje achter. Het is geschikt voor alle huidtypen en dient twee maal daags aangebracht te worden.

Bio-Oil® draagt bij tot het verminderen van de kans op huidstriemen tijdens de zwangerschap.

Bio-Oil® is verkrijgbaar op Aruba, Curacao & Bonaire bij betere apotheken.
Consumentenadviesprijs Fls. 29.75

Ga voor meer informatie naar www.bio-oil.com

De voorkeur van apothekers
HET MEEST DOOR APOTHEKERS AANBEVOLEN PRODUCT VOOR LITTEKENS EN HUIDSTRIEMEN IN ENGELAND
The Thinking Shop, 2008

Nr.1
MEEST VERKOCHTE HUIDVERZORGINGSPRODUCT VAN NEDERLAND
Nielsen week 52, 2010

Klinisch beoordeelde resultaten
FOTOBIOLOGISCH LABORATORIUM
MEDUNSA

Distributeur:
Oduber Agencies N.V.

‘Stagiaire met VOC-mentaliteit’

“Ik werk op dit advocatenkantoor dagelijks met burgerlijk recht uit wat we in Nederland nu het ‘Oud Burgerlijk Wetboek’ noemen. Dagelijks discussieer ik -meestal in het Engels - over juridische kernbegrippen als ‘wanprestatie’ en ‘onrechtmatige daad’. Die begrippen spreken de advocaten hier dan uit in het Nederlands, compleet met Indisch accent! Ook geef ik Nederlandse les aan studenten van de juridische faculteit van de Universiteit van Indonesië: Nederlands is hier voor rechtenstudenten een verplicht vak.”

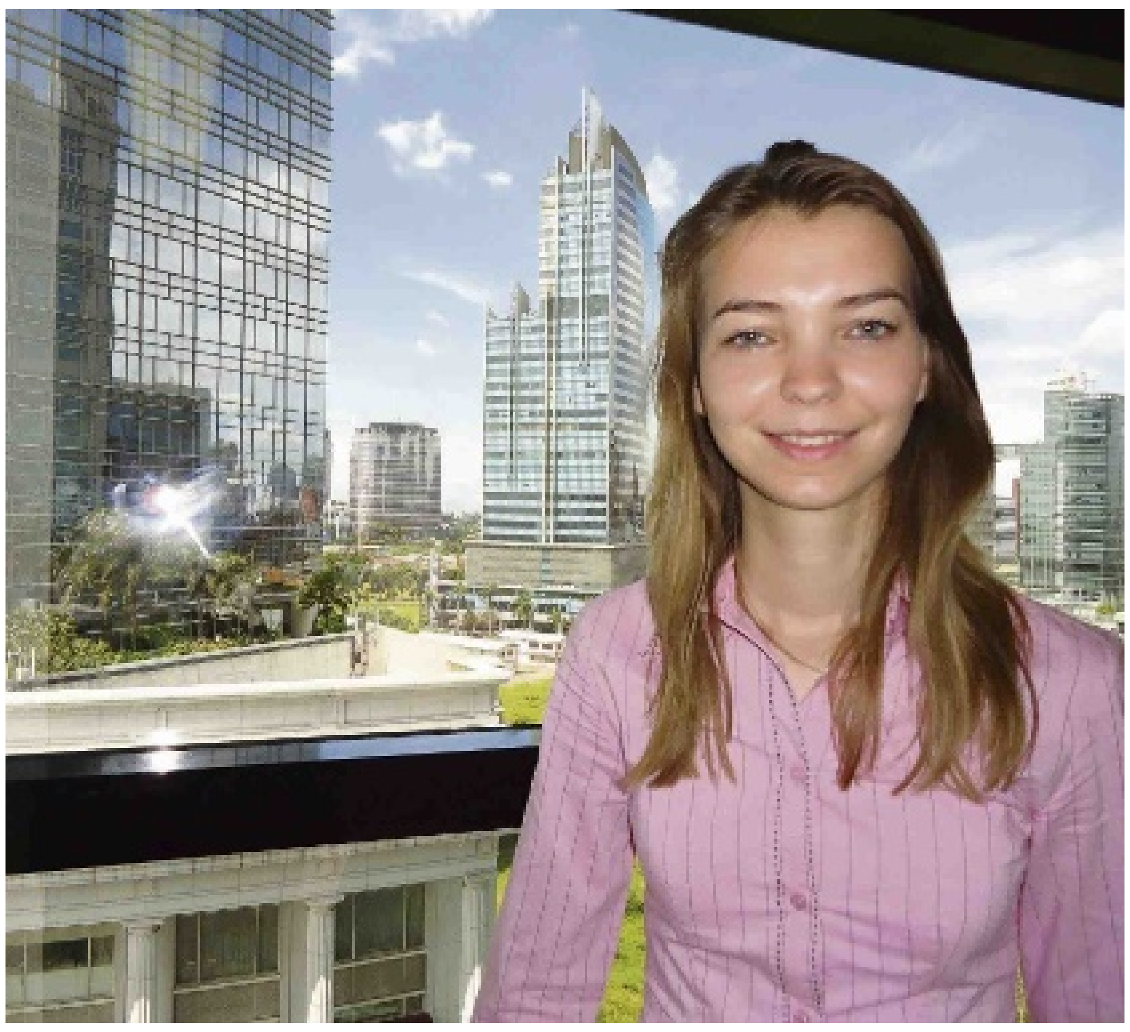

De Groningse stagiaire op de zevende verdieping van een wolkenkrabber, naast het ooit door een terroristische bomaanslag getroffen Marriott. “Ik ben blij met deze stap. Indonesië was mijn eerste keus.”

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

Elske Merkus (23) studeert hbo-rechten aan de Hanzehogeschool in Groningen. Haar hogeschool stimuleert stages in het buitenland. Op de zevende verdieping van een wolkenkrabber - naast het ooit door een terroristische bomaanslag getroffen Marriott hotel - mijmert de Groningse stagiaire bij het uitzicht over de miljoenenmetropool. “Ik ben blij met deze stap. Indonesië was mijn eerste keus. Ik ben geïnteresseerd in geschiedenis, ik heb veel boeken gelezen over ons koloniale verleden, maar veel leeftijdgenootjes weten niet eens meer dat Jakarta vroeger Batavia heette en dat men in New York ooit ook Nederlands sprak.” Ze drijft het wel een beetje ver door, vindt ze zelf ook: “Thuis in mijn Groningse studentenkamer heb ik een wereldkaart hangen met alle Nederlandse handelsroutes in de 17e eeuw. Daarop staat Australië nog als Nieuw Holland en New York als Nieuw Amsterdam. En natuurlijk het eilandenrijk van het latere ‘Nederlandsch Indië’.” Lachend: “Nu sta ik hier als juridisch stagiaire in Jakarta zelf zo’n beetje met één been in dat koloniale verleden!”

Handeltje in wetboeken

Aan de wanden van het stijlvolle advocatenkantoor waar Elske stage loopt hangen oude batik-wandkleden met voorstellingen uit de koloniale tijd: handelsschepen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie voeren de Hollandse driekleur. Toch is de sfeer er informeel: stagelopen hoeft blijkbaar niet per se op pumps, want Elske loopt gewoon op teenslippers. Op kantoor schrijft ze eenvoudige adviezen, soms mag ze zelfs met partijen overleggen om tot een vergelijk te komen. Uit haar wetbundel steken gele memoblaadjes, ze werkt er zo te zien veel mee. “Op de hogeschool noemen we onze wetbundels ‘de Kluwer’ of ‘de Vermande’, naar de uitgevers. Hier heet het wetboek ook naar de uitgever: ‘de Engelbrecht’. Mijn exemplaar is van 1954, dus van kort na de onafhankelijkheid. De Indonesische Grondwet staat er in, in het Nederlands nota bene!” Merkus toont haar Hollandse handelsgeest: “Op Marktplaats heb ik wel Indonesische wetbundels zien staan voor een paar honderd euro, die blijken zo weer verkocht. Hier heb ik voor een habbekrats al wat antieke exemplaren gekocht, daar kan ik thuis straks goed op verdienen.”

Met Mirza Karim, de advocaat die haar stage begeleidt, heeft ze het daarom ook uitstekend getroffen. Boven diens bureau hangt een Hollands tegeltje met de handgeschilderde spreuk: ‘Geld maakt niet gelukkig, gelukkig maken ze geld’. Karim, gekleed in karakteristiek Indonesisch batikshirt met korte mouwen, laat graag merken dat hij een mondje Nederlands spreekt. “Wij zijn gespecialiseerd in privaatrecht. Een Nederlandse stagiaire is hier een welkome aanvulling. Zo kunnen we brainstormen over Nederlandse jurisprudentie: de uitspraken van de Hoge Raad der Nederlanden in Den Haag. Vanmorgen had ik het met Elske nog over artikel 1401 uit het Burgerlijk Wetboek over de onrechtmatige daad en arresten zoals ‘de Zutphense Waterjuffer’ uit 1910 en het baanbrekende arrest ‘Lindenbaum/Cohen’ uit 1919. Voor Nederlandse studenten is dat gesneden koek.” Volgende week geeft Elske op kantoor een presentatie over de verschillen tussen het oude Burgerlijk Wetboek (‘oud BW’) van 1838 en het Nieuw Burgerlijk Wetboek (‘nieuw BW’) zoals dat in Nederland in 1992 werd ingevoerd.

In Bogor bevindt zich onder meer een botanische tuin waar het voormalige paleis van de gouverneur-generaal nog steeds staat. Hij was de baas van de andere gouverneurs, die in Paramaribo/Suriname en in Willemstad/Curaçao.

Nederlandse wetten

Er geldt nog steeds veel Nederlands recht in Indonesië, bevestigt Safri Nugraha, dean van de juridische faculteit van de Universiteit van Indonesië. Hij heeft hechte banden met de advocatuur in Indonesië, want voor de bekostiging van het onderwijs klopt hij noodzakelijkerwijs aan bij zijn alumni. Hij straalt in zijn ruime kantoor op zijn campus in Depok, een miljoenenvoorstad van Jakarta. “Ik vind het prachtig dat er Groninger studenten stage lopen bij onze advocatuur. Ik heb zelf jaren in een studentenflat aan de Duindoornstraat in Groningen gewoond. Na mijn masters heb ik ook mijn PhD aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) behaald.” Nugraha benadrukt dat niet alleen het Burgerlijk Wetboek, maar ook het Wetboek van Strafrecht en bijvoorbeeld het Wetboek van Koophandel nog in het Nederlands zijn. “We krijgen hier regelmatig gastdocenten uit Nederland en mijn medewerkers gaan ook regelmatig naar Utrecht of Rotterdam om er aanvullend te studeren bij juridische faculteiten.” Van enige rancune over het koloniale verleden is bij Nugraha niets te merken. “We hebben veel gemeenschappelijks met Nederland, zowel in onze taal als in onze cultuur. In Nederland ontmoet ik heel veel mensen met Indische wortels en op de laatste Pasar Malam in Den Haag heb ik zelfs nog in een bandje gespeeld!”

Nederlandse les verplicht

Door toedoen van Safri Nugraha geeft Merkus al vanaf het begin van haar stage Nederlandse les aan lokale rechtenstudenten. Voor hen is het vak Nederlands verplicht. “De reguliere docent is een mevrouw van een eindje in de tachtig. Die sprak vroeger niet alleen op school nog verplicht Nederlands, maar deed dat thuis ook met haar ouders. Ik moest eerst wel wat wennen aan haar verouderde taalgebruik. Zo had ze het in de les over ‘een tehuis voor ouden van dagen’, eigenlijk kende ik dat woord voor bejaarden niet.”

De Groningse studente vindt het geweldig om voor een grote groep van vijftig studenten te staan: “Ik verbaasde me eerst wel over de andere manieren hier. Docenten zijn vrij passief, ze lezen meer voor uit eigen werk. Studenten komen en gaan naar believen en zitten tijdens de les te kletsen, te pingen, te sms-en of op hun smart phone mail te checken.” Merkus maakte daar meteen korte metten mee: “Ik stel me actief op en bespeel de zaal. Je ziet meteen dat dit meer aanslaat bij de studenten. Ik heb ze verteld dat je in Nederland gewoon moet opletten. Ik loop tijdens de les tussen de rijen door. Ik leer ze Nederlandse zinnen te ontleden zodat ze kunnen benoemen wat het onderwerp is, het lijdend voorwerp enzovoort. Het zijn altijd zinnen die iets met het vak te maken hebben. Als iemand zit te dromen of toch met wat anders bezig is geef ik meteen een beurt. Dan moeten ze naar voren komen en hun opgaven voor de microfoon oplezen. Ik lees ook wel zinnen in stukjes voor die ze dan allemaal na moeten zeggen, zoals de volzin ‘een verbintenis is een rechtsverhouding krachtens welke de ene partij - schuldenaar of debiteur - een prestatie verschuldigd is aan de andere partij - schuldeiser of crediteur’. Dat is toch wel het niveau juridisch Nederlands dat ze hier aan moeten kunnen.” En met een beetje een triomfantelijke blik: “Onlangs kwam ik in de supermarkt een student tegen die zei ‘u bent wel een strenge juffrouw’.”

“In het noorden van Jakarta herken je nog het oude Batavia. Daar staan nog steeds oude pakhuizen van de VOC en andere gebouwen uit de koloniale tijd. Maar als het even kan verlaat ik in de weekenden het drukke Jakarta. Hier niet ver vandaan, in Bogor bijvoorbeeld, kun je ook prima je koloniale hart ophalen.” Daar bevindt zich onder meer ‘s Lands Plantentuin: een botanische tuin waar het voormalige paleis van de gouverneur-generaal nog steeds staat. Deze ‘G-G’ was de baas van de andere gouverneurs in Paramaribo/Suriname en in Willemstad/Curaçao.

Hier heet het wetboek ook naar de uitgever: ‘de Engelbrecht’. Mijn exemplaar is van 1954, dus van kort na de onafhankelijkheid. De Indonesische Grondwet staat er in, in het Nederlands nota bene!”

Wegens uitbreiding van onze activiteiten zijn wij op zoek naar een

SENIOR ADMINISTRATEUR / SUPERVISOR

die ons team wil komen versterken.

Verantwoordelijkheden:
- Zelfstanding uitvoeren van opdrachten of delen van opdrachten
- Controle van jaarrekeningen
- Compileren van jaarrekeningen
- Begeleiden van assistenten
- Assisteren op het gebied van Financial Accounting en Advisory

Profiel:
- Minimaal afgeronde HBO opleiding op administratief gebied, HEAO of soortgelijke opleiding
- Minimaal 4 tot 5 jaar relevante werkervaring
- Stressbestendig en resultaatgericht
- Goede communicatie vaardigheden in het engels en nederlands
- Team speler met flexibele attitude
- Ervaring met financiële pakketen zoals QuickBooks en Exact
- Ervaring met Microsoft Excel en Word
- Ervaring op een accountantskantoor

SIGNATURE Accounting and Advisory Services (AAS) B.V.

Gelieve je motivatie en curriculum naar info@signature-accounting.com te sturen. Neem voor meer informatie contact op met de heer Gianni Schob op 461-7117.